

ΠΟΙΗΜΑΤΑ ΣΥΝΕΣΙΟΥ ΤΟΥ ΚΥΡΗΝΑΙΟΥ

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΦΥΣΙΝ.—ΕΙΣ ΤΗΝ ΙΣΙΝ.—ΕΙΣ ΩΡΟΛΟΓΙΟΝ—
ΑΛΛΟ ΕΙΣ ΩΡΟΛΟΓΙΟΝ.—ΕΙΣ ΚΥΚΝΟΝ.—ΥΜΝΟΣ ΕΙΣ ΗΛΙΟΝ.—ΕΙΣ ΜΟΥΣΑΝ¹.

Ἐναβάλλων νὰ γράψω ἐν τῷ τρίτῳ μέρει τῆσδε τῆς ἐργασίας μου περὶ ἄλλων ἐπιγραμμάτων, ἅτινα κατὰ τὴν γνώμην μου δύνανται νὰ ἀποδοθῶσιν εἰς Συνέσιον τὸν Κυρηναῖον, διαλαμβάνω ἐν τῷ δευτέρῳ τούτῳ μέρει περὶ τῶν ποιημάτων τοῦ Cod. Ottobon. gr. 59) Εἰς τὴν Φύσιν, εἰς τὴν Ἴσιν, Εἰς ὠρολόγιον, Ἄλλο εἰς ὠρολόγιον καὶ Εἰς Κύκνον. Ταῦτα, ὡς εἶπον ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ πρώτου μέρους τῆς ἐργασίας μου, ἀπεδόθησαν εἰς τὸν Μεσομήδη, ἀλλ' ἐγὼ νομίζω, ὅτι ποιητῆς αὐτῶν εἶνε ὁ Συνέσιος, ὡς καὶ τοῦ Εἰς Ἥλιον Ὑμνου, ὅστις ὑπολαμβάνεται, ὅτι εἶνε ποίημα τοῦ αὐτοῦ Κρητὸς ποιητοῦ τῶν Ἀδριανείων χρόνων, ὡς καὶ τοῦ προοιμίου Εἰς Μοῦσαν. Ἐὰ ποιήματα τοῦ Cod. Ottobon. ἀριθμῶ κατὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ *Wilamowitz* ἐν *Griech. Verskunst*, σ. 595 ἔξ.

1. Εἰς τὴν Φύσιν

Πυθαγόρου· ὁ πούς προκελευσματικός· ὁ ὄυθμός ὀκτάσημος· ὁ τρόπος Λύδιος.

Ἄρχα καὶ πάντων γένη
πρεσβίστα κόσμου μᾶτερ
καὶ νῆξ καὶ φῶς καὶ σιγά,
ἃ φρουρεῖς πάντας μύθους
5 ἦδ' ἀγγέλλεις τοὺς Ζητὸς
παῖδας, κνδίστη Πείη,
—δέχει γὰρ πάντας μύθους
μειλικτοὺς ἀνδρῶν ἔργοις —
ὡς μοι προῶτον μὲν ψυχὰ
10 ὀρθὰν βάλνοι πρὸς γραμμὰν
ἀψευδεῖ γλώσσης ῥόμῃ
γυίων αὐθις δ' ἀσκηθεῖς

¹ (ἴδ. Ἐπετηρίδα Ἐταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν, τόμ. ΙΓ', σελ. 305—352).

- γόμφοι τ' εἶεν καὶ ταρσοὶ
ζωᾶς ἐς μέτρον τᾶσδε.
15 σὺ δ', ὃ λαμπραῖς ἀκτίσι
γαῖαν πᾶσαν πυρσεύων,
Αἰὼν ἀσβέστων φλογμῶν
ταῖς σαῖς δέρεκεν με γλήναις
ἄλβον χεύων εδαγῆ
20 τῶ σῶ, Παιάν, βακχευτᾶ.
εἰς σέ ζωὰν γὰρ τείνω
γυίοις ἐνναίων ἔεστοις.
οἴκτιρον τόσσον, Τιτάν,
ἀνθρώπου δειλοῦ δεσμόν.

2. πρεσβιστα Ο. μᾶτερ Ο: μῆτερ Λάμπρος μήτηρ Wilamowitz. 4 πάντα μῦθε Ο: πάντας μύθους Wilamowitz πάντας μύστας Horna. 6 κωδιστηρεῖη Ο: κωδίστη ῥεῖη Horna κωδίστη ῥεῖη Wilamowitz. 7 δέχει Ο: δέχη Λάμπρος Wilamowitz. 9 και Ο: ὡς ἐγώ. 10 βαίνοις πρόσγραμμα Ο: βαίνοι πρὸς γραμμὰν Wilamowitz. 11 ἀψευδεῖ Ο: ἀψευδοῦς Λάμπρος Wilamowitz. 12 γυίων δ' αἰθις ἀσκηθεῖς Ο; γυίων αἰθις δ' ἀσκηθεῖς Horna γυίων δ' ἀσκηθεῖς αἰθις Wilamowitz. 13 γόμφοι δ' Ο: γόμφοι τ' Wilamowitz. 15 ἀκτισι Ο: ἀκτίσιν Wilamowitz. 19 χεύων ἄλβον Ο: ἄλβον χεύων Horna χεύων ὀλκὰν Wilamowitz (ὀλκον κακὴ ἀνάγνωσις Λάμπρου). 21 τείνω γὰρ ζωὰν Ο: ζωὰν γὰρ τείνω Wilamowitz. 22 γυίων ἐνναίων ἔαστοις Ο: γυίων ἐνναίων ἔεστοις Wilamowitz γυίοις Horna. 23 οἴκτιρον Ο: οἴκτιρον ἐγώ.

Ἡ Φύσις, πρὸς ἣν ἀποτείνεται ὁ ποιητής, δηλοῦται μόνον ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ὑπ' αὐτοῦ, ὡς παρατηρεῖ ὁ Wilamowitz. Ἡ λέξις Πυθαγόρου δηλοῖ κατὰ τὸν Wilamowitz τὴν τῶν γνωστικῶν θρησκείαν. Παραπλησίως καὶ ὁ Horna νομίζει, ὅτι ἀναφέρεται εἰς τὸν Πυθαγόραν ἢ ἐν τοῖς στίχοις ἐκπεφρασμένη θρησκευτικὴ θεωρία, ὡς παρετήρησε πρὸ αὐτοῦ ὁ *Delatte* Musée Belge, 1913, σ. 135. Κατὰ δὲ τὸν Baldini δὲν ἀποκλείεται τὸ δυνατόν τῆς μεξίεως Πυθαγορείων δογμάτων καὶ Ὁρακικῶν θρησκευτικῶν ἐννοιῶν.

Ἄλλ' ἐγὼ νομίζω, ὅτι τὸ Πυθαγόρου ἔχει ἄλλην ἐννοιαν. Ἀναφέρεται εἰς τὸ εἶδος τῆς ποιήσεως τοῦ ὕμνου. Παρὰ Μενάνδρῳ Περὶ ἐπιδεικτικῶν III, σ. 333 Sprg. φέρεται «Πρῶτον μὲν οὖν, ὥσπερ ἔξ ἀρχῆς διελλόμεθα, περὶ τῶν ὕμνων ἐπισκεψώμεθα τῶν εἰς τοὺς θεοὺς. αὐτῶν γὰρ δὴ τῶν ὕμνων οἱ μὲν κλητικοί, οἱ δὲ ἀποπεμπτικοί, καὶ οἱ μὲν φυσικοί, οἱ δὲ μυθικοί, καὶ οἱ μὲν γενεαλογικοί, οἱ δὲ πεπλασμένοι, καὶ οἱ μὲν εὐκτικοί, οἱ δὲ ἀπενκτικοί, οἱ δὲ μεικτοὶ ἢ δύο τούτων ἢ τριῶν ἢ πάντων

όμοῦ». Ἐν δὲ σ. 336—337 ἀπαντᾷ «Περὶ τοίνυν τῶν φυσικῶν ἐφεξῆς ἂν εἶη, ὥσπερ προεθέμεθα λέγειν. πρῶτον μὲν τοίνυν τόδε περὶ αὐτῶν ῥητέον, ὅτι ἐλάχιστα μὲν τοῖς ἀφελεστέροις τὸ εἶδος ἀρμόττει, μάλιστα δὲ τοῖς ἐμψυχοτέροις καὶ μεγαλονουστέροις, ἔπειτα ὅτι ποιηταῖς μᾶλλον ἢ συγγραφεῦσιν ἢ λογογράφοις ἢ πολιτικοῖς ἀρμόττουσιν. εἰσὶ δὲ τοιοῦτοι, ὅταν Ἀπόλλωνος ἕμνον λέγοντες ἥλιον αὐτὸν εἶναι φάσκωμεν, καὶ περὶ τοῦ ἡλίου τῆς φύσεως διαλεγόμεθα, καὶ περὶ Ἥρας ὅτι ἠῆρ, καὶ Ζεὺς τὸ θερμόν· οἱ γὰρ τοιοῦτοι ἕμνοι φυσιολογικοί, καὶ χροῶνται δὲ τῷ τοιοῦτῳ τρόπῳ Παρμενίδης τε καὶ Ἐμπεδοκλῆς ἀκριβῶς, κέχρηται δὲ καὶ ὁ Πλάτων· ἐν τῷ Φαίδρῳ γὰρ φυσιολογῶν, ὅτι πάθος ἐστὶ ψυχῆς ὁ Ἔρωσ, ἀναπτεροποιεῖ αὐτόν. αὐτῶν δὲ τῶν φυσικῶν οἱ μὲν ἐξηγηματικοί, οἱ δὲ ἐν βραχεῖ προαγόμενοι· πλεῖστον γὰρ διαφέρει, ὡς εἰδόμενα ἀναμνήσκειν συμμέτρως ἢ ὅλως ἀγνοοῦντα διδάσκειν. Παρμενίδης μὲν γὰρ καὶ Ἐμπεδοκλῆς ἐξηγοῦνται, Πλάτων δὲ ἐν βραχυτάτοις ἀνυμνεῖ. ἔτι δὲ οἱ μὲν κατ' αἰνίγματα, οἱ δὲ ἐκ τοῦ φανεροῦ προάγονται. κατ' αἰνίγματα μὲν, ὁποῖοί εἰσιν οἱ Πυθαγόρειοι φερόμενοι, ἐκ τοῦ φανεροῦ δέ, ὁποῖους μικρῷ πρόσθεν ἐφάσκομεν. ὥσπερ δὲ καὶ αὐτῶν τῶν φυσιολογικῶν διαφορὰς ἐδείκνυμεν ταύτας οὔσας, οὕτω καὶ τῆς συμμετρίας διαφορὰς ὀριούμεθα. οἱ γὰρ κατ' αἰνίγματα προϊόντες βραχύτητα ἀπαιτοῦσιν, ἔτι δὲ καὶ οἱ μὴ διδασκαλικοὶ ἄλλως κεφαλαιωδέστεροι, κτλ.».

Ἐκ τῶν λεγομένων ὑπὸ τοῦ Μενάνδρου ἐγένετο φανερόν, ὅτι ὑπῆρχον ἕμνοι λεγόμενοι Πυθαγόρειοι, οἵτινες δὲν προήγοντο ἐκ τοῦ φανεροῦ, ἀλλὰ κατ' αἰνίγματα, καὶ ὅτι «οἱ κατ' αἰνίγματα προϊόντες βραχύτητα ἀπαιτοῦσιν». Ὅντως δὲ ὁ Εἰς τὴν Φύσιν ἕμνος τοῦ Συνεσίου ἀνήκει εἰς τοὺς κατ' αἰνίγματα προϊόντας, ἅτε μὴ μνημονεύον τὸ ὄνομα τῆς Φύσεως (ὅπερ, ὡς εἶδομεν, δηλοῦται μόνον ἐν τῇ ἐπιγραφῇ), ἔτι δ' ἔχει καὶ τὴν βραχύτητα, ἣν οὗτοι ἀπαιτοῦσιν.

1—2 «Ἀρχὰ καὶ πάντων γένηα, | πρεσβίστα κόσμον μᾶτερ». Ὑπὸ τοῦ Συνεσίου ἡ φύσις καλεῖται μάτερ «Ὑμνω Γ', 335—337 «σοὶ διὰ πάντων | ἴσθησι χοροὺς | μάτερ φύσις». Πρβ. καὶ Ὑμν. Ὅρφ. Γ', 1-2 Abel «Ὡ Φύσι παμμήτερα θεὰ πολυμήχανε μήτερ» καὶ 18 «πάντων μὲν σὺ πατήρ, μήτηρ, τροφὸς ἠδὲ τιθήνη» Baldini (Gli inni di Mesomedea σ. 8), καὶ εὐθὺς κατωτέρω Συνέσιον Ὑμνω Β', 63 κέξ., ὅστις συμφωνεῖ μετὰ τούτων.

3. «καὶ νῆξ καὶ φῶς καὶ σιγά». Πρβ. Συνέσιον. Ὅμιλ. Β' «Νῆξ ἰερά φῶς ἐνεγκαμένη τοῖς καθηραμένοις». Ὁ στίχος εἶνε πεποιημένος ὡς καὶ ὁ 30 τοῦ Ε' Ὑμνου τοῦ Συνεσίου «καὶ φῶς καὶ νοῦς καὶ ψυχά». Ἡ Φύσις εἶνε καὶ σιγά· παραπλησίως λέγει ὁ Συνέσιος περὶ τοῦ Θεοῦ Ὑμνω Β', 63 κέξ. «σὺ πατήρ, σὺ δ' ἔσοι μάτηρ, | σὺ δὲ ἄρρηγ, σὺ δὲ θῆλυς, | σὺ δὲ φωνά, σὺ δὲ σιγά, | φύσεως φύσις γονῶσα | κτέ.». Πρὸς τὸ σιγά πρβ. ἔτι τὸν αὐτόν

Ἔμνω Α', 75 «τὰ δ' ἄνω σιγὰ καλύπτει» καὶ Ἔμνω Β' 22-24 «τὰ πρόσω μάκαιρα σιγὰ | νοεῶν τε καὶ νοητῶν | ἄτομον τομὴν καλύπτει». Ἐν Pap. Gr. Mag. IV, 553-560 ἀπαντᾷ «... καὶ λέγε· σιγή, σιγή, σιγή, σύμβολον θεοῦ ζῶντος ἀφθάρτου». Ὅτι δὲ ὁ Συνέσιος εἶχε πρὸ ὀφθαλμῶν καὶ ταῦτα τὰ νῦν ἐκ τῶν μαγικῶν παπύρων γνωσθέντα, θὰ γράψω μὲν καὶ ἀλλαγῶ, ἀλλ' ἐν τῷ παρόντι παραβάλλω μόνον τὸδε. Ὁ Συνέσιος ἐν Ἔμνω Γ', 123-125 λέγει περὶ τοῦ Βασιλέως τῶν θεῶν «ἀτενὲς δὲ δρακεῖν | ἐπὶ σοὺς πυρσοὺς | θέμις οὐδὲ θεοῖς». Ἐν Pap. Gr. Mag. IV, 556 φέρεται «ὄψη δὲ ἀτενίζοντάς σοι τοὺς θεοὺς». (Περὶ τῆς λέξεως *Σιγή* ἴδ. καὶ Horna σ. 10, Baldini σ. 9 - 10).

5 - 6 «ἦδ' ἀγγέλλεις τοὺς Ζηγὸς | παῖδας, κυδίστη Ῥεῖη». Περὶ τῆς Ῥεῖας ὡς ἀγγέλου τοῦ Διὸς φέρεται Ἔμνω εἰς Δίμ. 441 κέξ.

ταῖς δὲ μετ' ἄγγελον ἦκε βαρύκτυπος εὐρύοπα Ζεὺς
Ῥεῖην ἠύκομον, Δημήτερα κυανόπεπλον
ἀξέμεναι μετὰ φῦλα θεῶν, κλπ.

9 - 11 «ὡς μοι πρῶτον μὲν ψυχὰ | ὀρθὰν βαίνοι πρὸς γραμμὰν | ἀψευδεῖ γλώσσης ῥύμη». Ἀντὶ τοῦ «καὶ» ἔγραψα «ὡς», ὅπερ συνάπτω μετὰ τῆς εὐκτικῆς «βαίνοι»: πρβ. Ὅμ. α 47 «ὡς ἀπόλοιτο καὶ ἄλλος, ὅτις τοιαυτὰ γε ῥέξοι», κλπ. Πρὸς δὲ τὸ ὄλον νόημα πρβ. Συνέσ. Ἔμνω Γ', 60 κέξ. «ἵνα σοι ψυχὰ | καθαρὰ παθέων | ... καθαρᾷ γλώσσα | ... τὸν ὀφειλόμενον | ὕμνον ἀποιήσει».

12 - 14 «γνίων ἀῖθις δ' ἀσκηθεῖς | γόμοι τ' εἶεν καὶ ταρσοὶ | ζωᾶς ἐς μέτρον τᾶσδε». Οὐδεὶς τῶν ἐκδοτῶν παρέβηκε τάδε τὰ χωρία τοῦ Συνεσίου, ἅτινα δεικνύουσιν αὐτὸν ὄντα καὶ ποιητὴν τοῦ Ἔμνου εἰς τὴν Φύσιν, Ἔμνω Γ', 18-20 «ὀπόταν... | στάσω διδύμους | γνίων ταρσοὺς» καὶ Ἔμνω Ε', 34-35 «νούσων ἐκσφῆζοις λώβας | ἀσκηθῆ γνίων ἀλκάν». Πρὸς δὲ τὴν λέξιν μέτρον τοῦ 14 στίχου πρβ. Συνέσ. Ἔμνω Ε', 35 «μοίρας θ' ὕλαιος μέτροις».

15-17 «σὺ δ', ὦ λαμπραῖς ἀκτῖσιν | γαῖαν πᾶσαν πυρσεύων | Αἰὼν ἀσβέστων φλογμῶν». Περὶ τῶν στίχων τούτων ἔγραψα ἤδη ἐν τῷ πρώτῳ μέρει τῆσδε τῆς ἐργασίας μου Ἐπ. Ἐτ. Βυζ. Σπ. τόμ. ΙΓ', σ. 320 (16), εἰς ὃ παραπέμπω. Διέλαβον δ' αὐτόθι καὶ περὶ τοῦ μέτρον τοῦ πρώτου ποδὸς τοῦ 7 στίχου «δέχει γὰρ κλπ.» καὶ τοῦ 15 στίχου «σὺ δ', ὦ λαμπραῖς κλπ.», καὶ περὶ τοῦ 17 στίχου «Αἰὼν ἀσβέστων φλογμῶν», ὃν εἶπεν ὁ Συνέσιος κατὰ τὸν δεύτερον στίχον «φλογμὸς ἀπειρέσιος κινούμενος ἀπλετος Αἰὼν» τοῦ ποιήματος, ὅπερ φέρεται ὡς χρησμός Ἀπόλλωνος τοῦ Κολοφώνιου (*Πικρόλου* Suppl. à l'Anthol. σ. 173 κέξ., *G. Wolff* Porphyrii de philos. ex orac. haurienda σ. 231 κέξ., *Coungny* VI, 140, *Buresch*

Klaros σ. 55. 97). Ἐπαντᾷ δ' ἡ λέξις *Αἰών* παρὰ τῷ Συνεσίῳ καὶ Ὑμνῳ Θ', 66 κέξ. (περὶ τοῦ Χριστοῦ) «ἀλλ' αὐτὸς ἀγίγραος | *Αἰών* ὁ παλαιγενής» καὶ Ὑμνῳ Β', 67 (περὶ τοῦ Θεοῦ) «σὸν δ' ἀναξ, *αἰῶνος Αἰών*». Παραβλητέος δ' εἶνε ὁ στίχος οὗτος, ὁ ἀρχόμενος ἀπὸ τοῦ «σὸν δ'», πρὸς τοὺς μνημονευθέντας στίχους τοῦ Εἰς τὴν Φύσιν ὕμνου «σὸν δ', ὦ . . . *Αἰών* κλπ.» Δεικνύει δ' ἡ παραβολὴ αὕτη τὸν Συνέσιον ὄντα ποιητὴν ἀμφοτέρων τῶν ὕμνων. Σημειωτέον δ' ὅτι ὁ Συνέσιος λέγει Περὶ βασιλ. 29, σ. 29 BC «...οὐ μᾶλλον ἢ τὰς ἀκτῖνας ὁ ἥλιος φυτοῖς καὶ ζῴοις δωρούμενος· οὐ γὰρ πόνος αὐτῷ καταλάμπειν, ἐν οὐσίᾳ τὸ λαμπρὸν ἔχοντι καὶ πηγῇ φωτὸς ὄντι». Καὶ τοῦτο τὸ χωρίον εἶνε παραβλητέον πρὸς τοὺς μνημονευθέντας 15-17 στίχους.

18 «ταῖς σαῖς δέσκει με γλήναις». Τῆς λέξεως *γλήνη-γλήνη* ποιεῖται χοῦσιν ὁ Συνέσιος Ὑμνῳ Α', 101 «κεκαλυμμέναισι γλήναις» καὶ Ὑμνῳ Γ', 579 «κρυφίας γλήνας» καὶ Ὑμνῳ Ε', 42 «δισσὰς γλήνας». Πρὸς τὸ ὄμμα δέσκειν πρβ. Ὅμ. λ 15-16 «οὐδέ ποτ' αὐτοὺς | ἠέλιος φαέθων καταδέσκειται ἀκτίνεσσιν» καὶ τᾶλλα χωρία, ἅτινα κατέλεξα ἐν τῷ πρώτῳ μέρει τῆσδε τῆς ἐργασίας μου Ἐπ. Ἐτ. Βυζ. Σπ. τόμ. ΙΓ', σ. 342-343 (38-39).

19 «ὄλβον χεῶν εἰσαγῆ». Ὁ Horna παρατηρεῖ σ. 12 «Die hier ausgesprochene Bitte finden wir schon bei Solon (Frgmt. 1 V. 3 ff Diehl). Sie kehrt dann in den Hymnendichtung immer wieder, z. B. in dem Pāan: ὄλβον ἐξ ὀσίων διδούς (dazu Crusius, Die Delph. Hymnen S. 17) bis zu Synesius (II 81 ff.) und Proklos (in Solem 42 ff.). Τὸ χωρίον τοῦ Συνεσίου Ὑμνῳ Β', 78, ὅπερ μνημονεύει ὁ Horna, εἶνε «κατάχει κόδιμον ὄλβον». Ἄλλ' ὁ Horna δὲν παρατήρησε τὴν ὁμοιότητα τοῦτου πρὸς τὸ τοῦ 19 στίχου τοῦ Εἰς τὴν Φύσιν ὕμνου. Λέγει δὲ ὁ Συνέσιος καὶ Ὑμνῳ Δ', 127-128 «κόσμοις κατάγων | ὄλβον ζωᾶς», καὶ Ὑμνῳ Α', 23 «χρῦσειον ὄλβον», καὶ Ὑμνῳ Β', 34 «ἀγαθῶν ἀνέσχεν ὄλβον».

20 «τῷ σῶ, Παιάν, βακχευτᾷ». Ὁ Συνέσιος λέγει Ὑμνῳ Ε', 48-49 «τοῖαν ἄχραντον ζωᾶν | τῷ σῶ κραινοῖς φορμικτῆ (-κτᾷ)». Ὁ Horna παρατήρησε μὲν τὴν ὁμοιότητα τοῦ 49 στίχου τοῦ Συνεσίου πρὸς τὸν 20 τοῦ Εἰς τὴν Φύσιν ὕμνου, ἐνόμισε δέ, ὅτι ὁ Συνέσιος μιμεῖται τὸν Μεσομῆδη (σ. 12). Ἄλλὰ κατ' ἐμὲ ὁ Συνέσιος προσήρμοσεν ὕστερον εἰς Χριστιανικὸν αὐτοῦ ὕμνον ὃ τι εἶπε πρότερον ἐν ἐθνικῷ ὕμνῳ. Οὗτος δ' ἐν Δίῳ 9, σ. 46 B μνημονεύει καὶ τὴν γνωστὴν παροιμίαν «πολλοὶ μὲν ναρθηκοφόροι, παῦροι δέ τε βάκχοι» καὶ ἐπιφέρει «οὐδ' οὔτοι μέντοι διαρκῶς ἀνέχονται τῆς βακχείας». Πρβ. καὶ 10, σ. 47 D «ἔοικε γὰρ τὸ κατ' αὐτοὺς πρᾶγμα βακχεία κτλ.».

21 «εἰς σὲ ζωᾶν γὰρ τείνω». Ὁ Συνέσιος λέγει Ὑμνῳ Δ', 187-188 «οἷς ἐκ ψυχᾶς | τέταται ζωά». Ὁ Horna δὲν παρέβαλε τὸ «τέταται ζωά» πρὸς τὸν 21 στίχον τοῦ Εἰς τὴν Φύσιν ὕμνου, ἀλλὰ τὸ «ἐς σὸν φέγγος ιεῖ-

νοισα» τοῦ Ε΄, 43 Ὑμνου τοῦ Συνεσίου (σ. 12). Ἔτι δὲ παρέβαλεν αὐτόθι Εὐριπ. Μηδ. 670 «ἄπαις γὰρ δεῦρ' αἰεὶ τείνεις βίον;» καὶ Ἀπ. 475 Ν. «ἀγνὸν δὲ βίον τείνομεν» καὶ Ἰωνι 625 «βίον αἰῶνα τείνει». Πρόσθετες Αἰσχ. Προμ. 538 «τὸν μακρὸν τείνειν βίον», Ἀγ. 1362 «βίον τείνοντες», Πέροσ. 708 «ὁ μάσσων βίωτος ἦν ταθῆ πρόσω», Διοσκορ. Ἀνθ. Παλ. Ζ΄, 178 «εὐδαίων' ἀσινῆ τείνεις βίον» (ἴδ. Θησ. Στεφ. λ. τείνω). Περὶ δὲ τοῦ βίωτον ἢ βιωτὰν ἔλκειν ἴδ. τὰ γεγραμμένα ὑπ' ἐμοῦ ἐν τῷ πρώτῳ μέρει τῆσδε τῆς ἐργασίας Ἐπ. Ἐτ. Βυζ. Σπ. τόμ. Η΄, τ. 313 (9). Περβ. καὶ Συνέσ. Ὑμνω Ε΄, 41 «ζωὰν ἔλκοι». Σημειωτέον δ' ὅτι ἡ λέξις ζωὰ ἀπαντᾷ πολλάκις ἐν τοῖς Ὑμνοῖς τοῦ Συνεσίου, οἷον Γ΄, 381, 474, 511, 542, Δ΄, 125, 180, 202, 281, 286, Ε΄, 41, 48 κλπ.

22 «γυίοις ἐνναίων ῥευστοῖς». Ὁ Συνέσιος λέγει Ὑμνω Ε΄, 31-33 (περὶ τῆς ψυχῆς) «τὰν σὰν οἴκτιρον κούραν | γυίοις εἰρχθεῖσαν θνατοῖς | μοίρας θ' ὑλαίοις μέτροις». Ὁ Ηοrna παρατηρεῖ (σ. 12), ὅτι ὁρθῶς ὁ Wilamowitz ἔγραψε «γυίων ἐνναίων ῥευστοῖς» ἀντὶ τοῦ «γ. ἐ. ῥάστοις», αὐτὸς δὲ μετέβαλε τὸ «γυίων» εἰς τὸ «γυίοις» κατὰ τὸ μνημονευθὲν χωρίον τοῦ Συνεσίου. Περὶ δὲ τῆς συγχύσεως τοῦ ῥᾶστος καὶ ῥευστός ἴδ. τὰ γεγραμμένα ὑπ' ἐμοῦ ἐν Παρατ. κριτ. ἐριμ. καὶ μετρ. εἰς τοὺς στίχους Νικ. τοῦ Μουζάλωνος (ἐν τῇ Ἀκαδημείᾳ 1, σ. 43-44). Πρὸς δὲ «τὸ μέτροις» τοῦ στίχου τοῦ Συνεσίου Ὑμνω Ε΄, 33 «μοίρας θ' ὑλαίοις μέτροις» περβ. τὸν 14 στίχον τοῦ Εἰς τὴν Φύσιν Ὑμνου «ζωᾶς ἐς μέτρον τᾶσδε».

23-24 «οἴκτιρον τόσσον, Τιτάν, | ἀνθρώπου δειλοῦ δεσμόν». Ὁ Ἥλιος καλεῖται Τιτάν ὑπὸ τοῦ Συνεσίου ὡς καὶ ἐν Ὑμνω Ε΄, 20 «σοὶ μὲν Τιτάν ἱπεύει», καὶ ἐν Ὑμνω Θ΄, 48-49 «τὰν δ' εὐρυφαῆ κόμαν | Τιτάν ἐπετάσασατο», καὶ ἐν τῷ ἐπιγράμματι Cougny IV, 74. Τὸ ῥῆμα «οἴκτιρον» ἔχει ὁ Συνέσιος καὶ Ὑμνω Ε΄, 31 (ἴδ. τὸ χωρίον ὀλίγον ἔμπροσθεν), τὸ δ' ἐπίθετον δειλὸς καὶ Ὑμνω Γ΄, 657 (περὶ τῆς ψυχῆς) «ἀ μέγα δειλά».

Ὅτι ἡ ψυχὴ μένει ἐν τῷ σώματι τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ζωῆς ἐπὶ τῆς γῆς, εἶνε κατὰ τὸν Συνέσιον δεσμός ἢ δεσμοὶ ἢ δεσμά αὐτῆς. Ὑμνω Γ΄, 381-383 «ῥορα δὲ ζωᾶς | ὑλοδιαίτου | δεσμοῖσι μένω», καὶ 552-553 «ἔχομαι δὲ πόθοις | χθονίοις δεσμοῖς», καὶ Δ΄, 286-294 «ἴνα καὶ ζωὰν | τὰν μετὰ μοίρας | τὰν μετὰ δεσμοῦς | τοὺς χθονοβριθεῖς | καθαρὰν ὕλας | ὅσον ἔξανύω | ἐπὶ σὰς αὐλῆς, | ἐπὶ σοὺς κόλπους, | ὄθεν ἂ ψυχᾶς | προορέει παγά». Τοῦτο δὲ μάλιστα τὸ χωρίον καὶ τὸ ἀνωτέρω μνημονευθὲν Ὑμν. Ε΄, 31-33 εἶνε παραβλητέα πρὸς τοὺς τέσσαρας ἐν τέλει στίχους τοῦ Ὑμνου Εἰς τὴν Φύσιν, ὅπως πείσῃσι πάντα τινά, ὅτι ὁ Συνέσιος εἶνε ποιητὴς καὶ τοῦ Ὑμνου τούτου πρὸς τοῖς ἄλλοις, ἀτινα κατέλεξα ἤδη ἐν τοῖς ἔμπροσθεν καθ' ἕκαστα. Περὶ δὲ τῶν δεσμῶν τῆς ψυχῆς καὶ τῆς περόνης, ἣτις προσηλοῖ αὐτὴν πρὸς τὸ σῶμα, ὡς λέγει ὁ Συνέσιος κατὰ τὸν Πλάτωνα, ἴδ. τὰ γεγραμμένα ἐν τῷ πρώτῳ μέρει τῆς

ἐργασίας ταύτης Ἐπ. Ἐτ. Βυζ. Σπ. τόμ. ΠΓ', σ. 310-311 (6-7). Πρβ. ὠσαύτως καὶ Συνέσ. Ὑμνω Η', 42-43 «ψυχὰν δὲ λυθεῖσαν | χθονίου βίτου πέδας», καὶ Ὑμνω Γ', 707 κέξ. «ἄμμα δὲ κόπον, | χάλασον περόναν | ... | οἷσιν ψυχὰν | κλπ.», καὶ 575-576 «ὔλα με μάγοις | ἐπέδησε τέχναις». Πρὸς ταῦτα δ' ἔχω νὰ παραβάλλω καὶ Πρόκλον Ὑμνω Δ', 10 κέξ.

μὴ κρουεῖς γενέθλης ἐνὶ κύμασι πεπτωκυῖαν
 ψυχὴν οὐκ ἐθέλουσαν ἐμὴν ἐπὶ δηρὸν ἀλάσθαι
 ποινή τις κρούεσσα βίου δεσμοῖσι πεδήσει.

Τὴν δὲ σχέσιν τοῦ Πρόκλου πρὸς τὸν Συνέσιον θὰ ἐξετάσω ἐν ἄλλῳ τόπῳ διεξοδικῶς. Περὶ δὲ τοῦ μέτρου τοῦ Ὑμνου ἴδ. ἐν τοῖς ἔπειτα.

2. *Εἰς τὴν Ἱσιν.*

Ἦ συζυγία πυρρίχιος καὶ Ἰαμβος· γένη δύο, Ἰαμβος διπλάσιον καὶ πυρρίχιος ἴσον· ὁ ἄριθμὸς δεκάσημος· Ὑπολύδιος ὁ τρόπος.

*Εἰς ἕμνος ἀνά τε γᾶν
 ἀνά τε νέας ἀλιπόρους
 ἄδεται, πολυτρόποις
 ἐν τέλος ἐν ὄργιοις,
 5 ἅ βαθύκερως Ἱσις,
 ἅτ' ἔαρος ἅ θέρεος
 ἅτε χεῖματος ἄγει
 νεογόνους ἠρίας,
 < τοῦτο >, τὸ καλεῦσι πῆρ.
 10 < οὐρανὸν θ' > Ἄιδον τε
 καὶ χθόνιος ἕμέναιος,
 αἰ φνῶν ὠδῖνες,
 οἱ Κύπριδος ἕμεροι
 τοῦ νηπιάχον γονά,
 15 πῆρ τέλος, ἄρρητον,
 οἱ Ῥέας Κούρητες
 ὅ τε Κρόνιος ἄμητος,
 ἄστρα διφρηλάτα,
 πάντα δι' ἀνακτόρων
 20 Ἱσιδι χορεύεται.*

Ἐν τῇ ἐπιγραφῇ διπλάσιον Ο: διπλάσιον Wilamowitz. ἴσον Ο: ἴσον Λάμπρος.—2 νῆας Ο: νέας Horna ναῦς Wilamowitz. 6 εἶαρος Ο: διώρ-θωσεν ὁ Wilamowitz. ἅ τε θέρεος Ο: ἅ θέρεος Wilamowitz. 9 < τοῦ-

το > Wilamowitz <ἤψε> Horna — τὸ Ο: τὸ Powell, Collectanea Alexandrina (σ. 128) τὲ P. Maas. — 10 <οὐρανοῦ τ' > Wilamowitz. "Αιδὸς τε Ο: "Αιδον τε Wilamowitz. 14 τὸ Ο: τοῦ Wilamowitz τὸ Powell, Coll. Alex. (σ. 128) τὲ P. Maas. — 15 τέλειον Ο: τέλειον Wilamowitz. 15 ἄστεια διαφορήλατα Ο: ἄστρα διαφορήλατα Wilamowitz ἄστεια διαφορήλατα Horna. διαφορήλαται Delatte.

Ὁ Συνέσιος διέτριψεν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ὅπου ἤκουσε τῆς φιλοσόφου Ὑπατίας. Ὁ αὐτὸς ἔγραψε καὶ τοὺς δύο Αἰγυπτίους ἢ περὶ προνοίας λόγους, ἐν οἷς διαλαμβάνει ἀλληγορικῶς περὶ τοῦ Ὁσίριδος καὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Τυφῶνος. "Οτε δ' ἔτι ἦτο ἔθνικὸς ὁ Συνέσιος, ἐποίησε κατ' ἑμὲ καὶ τὸν Ὑμνον εἰς τὴν Ἱσιν πρὸς ἄλλοις ὕμνοις εἰς ἀρχαίους θεοὺς. Περὶ δὲ τοῦ μέτρου καὶ τινων ἄλλων θὰ εἶπω ἐν τέλει.

4 «ἐν τέλος ἐν ὄρησις». Τῆς λέξεως ὄρησις ποιεῖται χρῆσιν ὁ Συνέσιος Ὑμνῷ Β', 90-91 «περὶ σᾶς ὄρησις βλάστας | τὰ πανάρορητα χορεύσω». Ηροβ. καὶ Ὑμνῷ Α', 73 «τελετάς ἀνορησιότους». Σημειωτέον δ' ὅτι καὶ ἐν τῷ Ὑμνῷ εἰς τὴν Ἱσιν γίνεται λόγος περὶ χοροῦ 19-20 «πάντα δ' ἀνακτόρων | Ἱσιδι χορεύεται».

5 «ἀ βαθύκερως Ἱσις». Παραβλήθη μὲν τὸ χωρίον τοῦ Ἡροδότου Β', 40 «τὸ γὰρ τῆς Ἱσιος ἄγαλμα ἐὸν γυναικίον βούκερῶν ἐστι, κατὰπερ Ἕλληνας τὴν Ἰοῦν γράφουσι», ἀλλ' ἠγνοήθη τὸ χωρίον τοῦ Συνεσίου Ὑμνῷ Ε', 22-23 «σοὶ δ' ἀ ταυρῶπις μῆνα | τὰν νυκτῶν ὕρφναν λύει, | σοὶ καὶ τίκτονται καρποί, | σοὶ καὶ βόσκονται ποιμναι» (τὸν στίχον «σοὶ καὶ τίκτονται καρποί» παραβάλλω πρὸς τὸν 12 τοῦ Εἰς τὴν Ἱσιν Ὑμνου «αἱ φυτῶν ὠδῖνες», ἴδ. κατωτέρω), ἔτι δὲ καὶ τὸ χωρίον τοῦ αὐτοῦ Ὑμνῷ Θ', 44 κέξ. «ἀ μὲν κερθὲν σέλας | πλήσασα ῥόου πυρὸς | ἀγεῖτο Σελάνα, | ποιμὴν νυχίων θεῶν». Ἡ βαθύκερως Ἱσις εἶνε ἐνταῦθα αὐτὴ ἢ Σελήνη, ὡς παρατηρεῖ ὀρθῶς ὁ Horna (σ. 16) «Der Hymnus . . . feiert Isis als Mondgöttin, als die sie auch bei Apuleius Met. XI, 5, in der Anthol. Lat. 723, 9 und in dem auf dem Stein von Andros erhaltenen Isishymnus (Kaibel, Ep. Gr. 947) erscheint. Es handelt sich um ein Fest anlässlich des Monatsbeginnes. Daher heisst sie βαθύκερως von der tiefgekrümmten Mondsichel, daher heissen ihre Zügel νεόγονοι». Ἰδ. καὶ W Peek Der Isishymnus von Andros und verwandte Texte σ. 143 κέξ.

9 «<τοῦτο>, τὸ καλεῦσι πῶρ». Ὁ Horna συνεπλήρωσεν «<ἤψε > τὸ καλεῦσι πῶρ». Περὶ τοῦ ἱεροῦ πυρὸς ἐν Αἰγύπτῳ λέγει ὁ Συνέσιος Αἰγ. Β', 3, σ. 121 C «ἐκκλησία δὴ πρώτη περὶ τὸν ἱερέα τὸν μέγαν, καὶ πῶρ ἱερὸν ἤπτετο». Ἴσως δὲ τὸ χωρίον τοῦτο δύναται νὰ βεβαιώσῃ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ Horna (ὅστις εἴκασεν, ὅτι καὶ τὸ ῥῆμα «δαῖε» δύναται νὰ γραφῆ ἐν τῷ κενῷ μέρει τοῦ στίχου). Τῆς δὲ Ἱσιδος λαμβανομένης

ἀντί τῆς Σελήνης, δύναται νὰ νοηθῆ τὸ πῦρ (φῶς), ὅπερ κατὰ μικρὸν καταλαμβάνει ὅλον τὸν δίσκον τῆς σελήνης, καὶ πρὸς τοῦτο παραβλητέον εἶνε τὸ χωρίον τοῦ Συνεσίου Ὑμνῶ Θ', 44 κέξ., ὅπερ παρετέθη ἐν τοῖς ἔμπροσθεν. Ἴσως δὲ πρέπει νὰ στίξωμεν διὰ κόμματος μὲν μετὰ τὴν λέξιν ἡρίας καὶ διὰ τελείας στιγμῆς μετὰ τὴν λέξιν πῦρ (στ. 9), ὥστε νὰ νοηθῆ ἢ ἴσις ἢ ἄγουσα νεογόνους ἡρίας κατὰ τὸ ἔαρ, τὸ θέρος καὶ τὸν χειμῶνα (αἱ γενικαὶ ἔαρως, θέρεως καὶ χείματος δηλοῦσι τὸν χρόνον), τουτέστι τοῦτο, ὅπερ καλοῦσι πῦρ. Ὄντως δὲ τὸ μνημονευθὲν χωρίον τοῦ Θ' Ὑμνου τοῦ Συνεσίου ἔχει τὴν λέξιν πρὸς (ἃ μὲν κερῶεν σέλας | πλῆσσα ῥόου πρὸς | ἀγεῖτο Σελάνα).

Διὰ τῆς προτεινομένης ὑπ' ἐμοῦ στίξεως καὶ ἐρμηνείας ἀποφεύγονται, ὡς νομίζω, δυσχέρειαί τινες τοῦ μέρους τούτου τοῦ ἕμνου. Ἀπὸ δὲ τοῦ 10 στίχου μέχρι τέλους γίνεται μνεῖα πάντων τῶν χορευόντων Ἴσιδος, τουτέστι χάριν τῆς Ἴσιδος.

10-11 «<οὐρανοῦ θ'> Ἄιδου τε | καὶ χθόνιος ἡμέλαιος». Κατὰ τὸν Wilamowitz «das Zeugen und werden in allen seinen Phasen versteht man, also die Hochzeit von Hades, Erde und Himmel, einerlei, wie sich diese Potenzen vermischen». Ἀλλὰ κατὰ τὸν Horna ὁ διὰ τριῶν — οὐρανοῦ, Ἄιδου καὶ χθονὸς — δηλούμενος ἡμέλαιος ὡς σύμβολον εἶνέ πως ἀμφίβολος, προτείνεται δ' ἀντὶ τοῦ <οὐρανοῦ θ'> νὰ γραφῆ <ὅ τε Κόρης> ἢ <ὅ θ' Ἐκάτης> καὶ ἀντὶ τοῦ «καὶ χθόνιος» νὰ ἀναγνωσθῆ «καταχθόνιος». Πάντως ἢ τοῦ Wilamowitz ἐρμηνεία ἔχει νόημα πρὸς δῆλωσιν τοῦ σύμπαντος καὶ τῆς ἐν αὐτῷ γενέσεως. Πρὸς τὰ εἰρημένα τρία παραβάλλω Ἰωάννην Δαμασκηνὸν Καν. εἰς τὴν Κυρ. τοῦ Πάσχα ᾠδ. γ', τροπ. β' «νῦν πάντα πεπλήρωται φωτὸς | οὐρανόσ τε καὶ γῆ καὶ τὰ καταχθόνια | ἔορταζέτω δὲ πᾶσα κτίσις | τὴν ἔγερσιν Χριστοῦ, κέξ.».

12 «αἱ φυτῶν ὠδίνες». Νοοῦνται βεβαίως οἱ καρποὶ τῶν φυτῶν, οἵτινες χορεύουσι καὶ αὐτοὶ χάριν τῆς Ἴσιδος. Παραπλησίως, ὡς εἶδομεν ἀνωτέρω, λέγει ὁ Συνέσιος Ὑμνῶ Ε', 24 «σοὶ καὶ τίκονται καρποὶ» (πρβ. καὶ Ὑμν. Γ', 352-354, ἴδ. κατωτέρω). Ἡ λέξις ὠδὶς λαμβάνεται καὶ ἀντὶ τοῦ τόκου (παρὰδείγματα δὲ πρὸς τοῖς ὑπάρχουσιν ἐν τοῖς Λεξικοῖς κατέλεξα καὶ ἄλλα ἐν Byz.-neugr. Jahrb. VII, σ. 371, ἐν τούτοις δὲ καὶ ἐν τοῦ Συνεσίου Ὑμνῶ Γ', 227-228 «ὠδὶς ἱερά, ἄρρητε γονά» περὶ τοῦ Χριστοῦ. Ἄλλως δ' ὁ Συνέσιος ποιεῖται χρῆσιν τῆς λέξεως ὠδὶς καὶ ἀλλαγῶ τῶν Ὑμνων αὐτοῦ, οἶον Α', 51 «ἃ θέσκελος ὠδὶς», καὶ Γ', 238-240 «ὠδὶς διὰ σέ, | διὰ δ' ὠδίνος | αὐτὸς ἐφάνθης», καὶ Ε', 57 «κλεινὰν ὠδὶνα ψυχᾶς», καὶ Σ', 6 «ἄφραστος ὠδὶς» καὶ 37 «ὠδῖσιν σοφίας»). Εἶνε δὲ εἰρημένον τὸ φυτῶν ὠδίνες ὡς καὶ τὸ νεφῶν ὠδίνες (ἴδ. Θησ. Στεφ. λ. ὠδίνω), καὶ τὸ σταχῶν ὠδίνας (Νόνν. Διον. Μ', 399).

Ὑπὸ τοῦ Baldini (σ. 18) ἐσχετίσθη τὸ *φυτῶν ὠδῖνες* πρὸς τὸ χωρίον Λιοδώρου τοῦ Σικελιώτου Α', 27, ἐν ᾧ λέγει ἡ Ἴσις περὶ ἑαυτῆς «ἐγὼ εἶμι ἡ πρώτη καρπὸν ἀνθρώποις εὐροῦσα», καὶ πρὸς τὸ χωρίον τοῦ Ὑμνου εἰς τὴν Ἴσιν τῆς Ἄνδρου 44-45 «ἔμμι δ' ἀρούρας | πυροτόκω μεδέουσα» (ὁ Baldini οὐχὶ ὀρθῶς *πυροτόκω* κατὰ δοτικὴν, *πυροτόκω* ἔγραψεν ὁ Hermann) καὶ πρὸς τὸ χωρίον ἐπιγραφῆς τῆς Κυρήνης ἐν Notituario Archeologico del Ministero delle Colonie IV, (1927) «βροτοῖς ἔδειξα καὶ καρποὺς βίου». Πρῶθ. ἔτι *Kaibel* Ep. Gr. 982 «Ἴσιδι καρποτόκω», καὶ 983 «Νείλου περάσας καρποφόρον μέγαν πόρον | Δημίτριος ἦκω πρὸς μεγάλην Ἴσιν θεάν».

13 «τοῦ νηπιάχου γονά». Οὕτως ἔγραψα κατὰ τὸν Wilamowitz ἀποδεχόμενος ἅμα καὶ τὴν περὶ τῆς λέξεως *νηπιάχου* γνώμην αὐτοῦ, ὅτι «Vers 14 ist wohl in νηπιάχου das Iota verschliffen wie in ἐνιαυτὸς in dem kretischen Hymnus S. 501 (Griech. Verkunst)». Τοῦτο νομίζει ὁ Horna, ὅτι εἶνε ἀμφίβολον, ὅστις λέγει ὅτι εἰς τὸ μέτρον θὰ ἤρμοζεν ἡ λέξις *νηπίου* ἀντὶ τοῦ *νηπιάχου*. Ἔχω τὴν γνώμην, ὅτι ἐν τούτῳ τῷ χωρίῳ *νηπιάχου* καλεῖται ὁ Ἔρωτος, ὡς καὶ ἐν ἀδεσπότη ἐπιγράμματι, ὅπερ νομίζω, ὅτι πρέπει νὰ ἀποδοθῆ εἰς τὸν αὐτὸν Συνέσιον, Ἄνθ. Παλ. Θ', 157, καὶ οὗ ἡ ἀρχὴ εἶνε «Τίς θεὸν εἶπεν Ἔρωτα ;» Ἐν αὐτῷ φέρεται 7-8

καὶ ταῦτ' οὐτ' Ἄιδος οὐτ' Ἄρεος, ἔργα δ' Ἔρωτος
λεύσομεν, οἷς παῖζει κείνος ὁ νηπιάχου.

Εἶπε δ' ἐν ἀμφοτέροις τούτοις τοῖς ποιήμασιν ὁ Συνέσιος τὸν Ἔρωτα νηπιάχου κατὰ τὸν Βίωνα Ἄπ. Ζ', 1-2

Ἄ μεγάλα μοι Κύπρις ἔθ' ὑπνώοντι παρέστα
νηπιάχου τὸν Ἔρωτα καλᾶς ἐκ χειρὸς ἄγοισα | κλπ.

Πρῶθ. καὶ τὴν λέξιν *βρέφος* περὶ τοῦ αὐτοῦ Ἔρωτος ἐν Ἀνακρεοντεῖῳ 31 (3) Hiller-Crusius 10-11 «ὁ δ' Ἔρωτος ἄνοιγε φησίν | βρέφος εἰμί, κλπ.», καὶ 15-16 «ἀνέφξα, καὶ βρέφος μὲν | ἔσορῶ φέροντα τόξον».

Ἐγένετο, ὡς νομίζω, φανερόν, διατί ὁ Συνέσιος ποιεῖται χρῆσιν ἐν τῷ Ἡῖς τὴν Ἴσιν Ὑμνω τῆς λέξεως *νηπιάχου* καὶ οὐχὶ τῆς λέξεως *νήπιον* περὶ τοῦ Ἔρωτος. (Ἄλλως περὶ τῆς λέξεως *νηπιάχου* ἐν ἐπιγράμμασι διέλαβον ἐν Ἐφημ. Ἀρχαιολ. 1937/38, σ. 548.). Ἄλλ' ὑπ' ἄλλων νομίζεται, ὅτι τοῦ *νηπιάχου γονά* εἶνε καθόλου ἡ γέννησις τοῦ νηπίου ἢ παιδίου (il nascere del pargoletto κατὰ τὸν Baldini). Ἐν τῷ Ὑμνω εἰς τὴν Ἴσιν τῆς Ἄνδρου 36 κέξ. λέγει ἡ θεὰ «... ἄδε γενέθλας | ἀρχάν ἀνδρὶ γυναιῖκα συνάγαγον, εὖ τε... ἐπ' ἀρτίγονον βρέφος ἄγαγον. ἄδε γονήμων | ἄζομένως τιμὰν ἔτι νηπιάχου ὑπὸ μαζῶν | κωρισμοῖς ἐδίδαξα μελίφροσι».

Σημειωτέον δ' ὅτι τῆς λέξεως *γονά* γίνεται χρῆσις ὑπὸ τοῦ Συνεσίου

Ἔμνω Γ', 228 «ἄρρητε γονά», καὶ 302 «φύσεώς τε γονά», Πρβ. καὶ Ἐπιστ. 136 «τὰς Ἑπατίας δεξαμένη γονάς».

15 «πῦρ τέλειον, ἄρρητον». Ἐπειδὴ ἐν τῷ Ἔμνω δις μνημονεύεται τὸ πῦρ, ὃ Wilamowitz παρατηρεῖ «Da 15 das «Vollkommene Feuer» genannt wird, das sich mit Worten nicht beschreiben lässt, muss das Feuer «das man so nennt» (στ. 9), das materielle Element sein. Dann wird jenes doch wohl das stoische Urfeuer sein, eher als das platonische εἶδος πυρός». Περὶ τῆς χρήσεως τῆς λέξεως πῦρ παρὰ τῷ Συνεσίῳ θὰ εἶπω τὰ δέοντα ἀλλαγῶ. Ἀλλὰ νῦν παρατίθεται τὰ χωρία αὐτοῦ Ἔμνω Γ', 612-614 «ἐμέθεν δέ, πάτερ, | χθονίου τε κλόνου | πῦρ μέσον εἶη», καὶ 629 κέξ. «... ἀγνοῖς προπόλους, | οἱ κατὰ κλεινοῦ | βένθεα κόσμου | πυρίων ἀνόδων | κληδοφόροι, | ἵνα μοι φάεος | πετύσῃσι πύλας», καὶ 639 κέξ. «πυρίων δ' ἔργων | καὶ τῆδε δίδου | μάρτυρα καρπόν», καὶ Ἔμνω Β', 10 «αἰθὴρ | πρὸς ἐμβεβῶς ἀώτῳ».

16 «οἱ Ῥέας Κούρητες». Ὁ Wilamowitz παρατηρεῖ «Unverständlich bleiben mir «die Kureten der Rhea» ; Tänzer sind sie ja, und das Orphische Fragment 194 Abel lässt sie τὴν Ῥέαν φρουρεῖν καὶ τὸν τῶν ὄλων δημιουργόν». Οἱ Κούρητες ἢ Κουρήτες καὶ ἐπὶ ἔργων τῆς τέχνης εἰκονίζονται ὡς ὄρχησται καὶ γνωστὴ ἐκ τῆς μυθολογίας εἶνε ἢ σχέσις αὐτῶν πρὸς τὴν Ῥέαν. Ὁρθῶς δὲ παρατηρεῖ ὁ Horna (σ. 16), ὅτι ὁ δεῦτερος καὶ ὁ τρίτος παῖων ὑπὸ τοῦ Χοιροβοσκοῦ (Εἰς Ἡφαιστ. 218 Σχολ. Β 303) καλεῖται Κουρητικός (Wilamowitz Griech. Verskunst σ. 277, σημ. 4).

17 «ὃ τε Κρόνιος ἄμητος». Ὁ Wilamowitz παρατηρεῖ «Und was ist der Κρόνιος ἄμητος? Die Ernte oder der Sichelschnitt? Der Krounos des Orphischen Hymnus 13 passt wohl her, aber es muss sich etwas Besonderes verbergen». Ὁ Horna (σελ. 16) λέγει ὅτι «Der Κρόνος (Κρόνιος) ἄμητος in V, 17 ist wohl der entmannte Attis, bzw. sein Priester». Ὁ Martellotti (καὶ κατὰ τοῦτον ὁ Baldini) σχετίζει πρὸς τὸν Σατοῦρνον, τὸν θεὸν τῆς γεωργίας.

Οὐδὲν τούτων φαίνεται μοι πιθανόν. Ἐγὼ νομίζω ὅτι ὁ Κρόνιος ἄμητος εἶνε τὰ τέκνα τοῦ Κρόνου, ἅτινα ἔσπειρον οὗτος. Εἶπε δ' οὕτως ὁ Συνέσιος ἔχων πρὸ ὀφθαλμῶν τὸν Εὐριπίδην λέγοντα Βάκχ. 1025-1026 (περὶ τοῦ Κάδμου καὶ τῶν σπαρτῶν) «... ὃς τὸ γηγενὲς | δράκοντος ἔσπειρ' Ὀφειος ἐν γαίᾳ θέρος». Ὁ Musgrave παρατηρεῖ «Sed Nonn. θηρὸς ἐχιδνήεντι περισπείρας χθόνα καρπῶ, dixit item θηρειῶν γενύων βλοσυρὸν θέρος. Sed nihil muto. Θέρος pro σπορῆν, et σπορῆ pro ἄμητός, hoc est θερισμός». Περὶ δὲ τῆς σχέσεως τοῦ Κρόνου καὶ τῆς Ἴσιδος πρὸς τοὺς ἄλλοις πρβ. καὶ Pap. Gr. Mag. I, 172 «μαν < τε > λα Κρονηκῆ

ζητουμένη . . . ἴσθι δὲ σινδόνα καθαράν περιβεβλημένος Ἰσακῶ σχήματι».

18-20 «ἄστρο διφρηλάτα | πάντα δι' ἀνακτόρων | Ἰσιδι χορεύεται». Ὁ Wilamowitz ἐν στίχῳ 18 ἀντὶ τοῦ «ἄστρο διφρηλάτα» τοῦ Cod. Ottobon. ἔγραψεν «ἄστρο διφρηλάτα», ὀρθῶς κατ' ἐμέ, ὁ δὲ Horna «ἄστρα διφρηλάτα». Περὶ τούτων ἔγραψα ἐν τῷ πρώτῳ μέρει τῆς παρούσης ἐργασίας μου Ἐπ. Ἐτ. Βυζ. Σπ. τόμ. Π', σ. 350 (46) τὰ ἐξῆς: ὁ Συνέσιος Ὑμνῳ Α' λέγει ὅτι «ὁ καταβήτας ἐς ὕλαν | νόος ἀφθιτος τοκήων | θεοκοιρανῶν ἀπορροῆς (στ. 81 κέξ.) «ὄλος εἰς ὄλον δεδυνκῶς | κύτος οὐρανῶν ἐλίσει» (στ. 86-87), καὶ «τὸ δ' ὄλον τοῦτο φυλάσσων | νενεμημέναισι μορφαῖς | μεμερισμένους παρέστη, | ὁ μὲν ἀστέρων διφρειαῖς, | ὁ δ' ἐς ἀγγέλων χορείας» (στ. 88-92). Ὁ Horna (σ. 17) λέγει ὅτι ὁ Wilamowitz γράψας «ἄστρο διφρηλάτα» ἠδύνατο νὰ παραπέμψῃ εἰς τὸν Ὑμνον εἰς Ἡλίον, τὸν λεγόμενον τοῦ Μεσομήδους, ἐν ᾧ φέρεται 17-18 «σοὶ μὲν χορὸς εὐδῖος ἀστέρων | κατ' Ὀλύμπου ἀνακτα χορεύει». Ὁ Συνέσιος ἔγραψεν ἐν Ὑμνῳ Α', 91 «ὁ μὲν ἀστέρων διφρειαῖς», καὶ ἐν Ὑμνῳ εἰς τὴν Ἰσιν «ἄστρο διφρηλάτα», καὶ ἐν Δίῳ 17, σ. 58 B «καὶ τὸ Διὸς ἄρμα ὑμνήσει, καὶ τὰς ἱεράς διφρειαῖς τῶν ἑνδεκα θεῶν» (κατὰ τὸν Πλάτωνα Φαίδρω 246 E-247 B C). Πρβ. Εὐριπ. Ἀνδρομέδα Ἀπ. 115 N. «ὦ Νυξ ἱερά, | ὧς μακρὸν ἴππευμα διώκεις | ἀστεροειδέα νῶτα διφρεῖου» | αἰθέρος ἱεράς | τοῦ σεμνοτάτου δι' Ὀλύμπου», καὶ Ἰωνι 1150 κέξ. «μελάμπεπλος δὲ Νυξ ἀσειρωτον ζυγοῖς | ὄχημ' ἔπαλλεν ἄστρο δ' ὠμάρτει θεᾶ», (ἂ μμεῖται ὁ Τίβουλλος 2, 1, 87 «iam Nox iungit equos, curruntque sequuntur | matris lascivo sidera fulva choro»), Θεόκρ. Β', 165-166 «. . . χαίρετε δ' ἄλλοι | ἀστέρες εὐκῆλοι κατ' ἀντυγα Νυκτὸς δαδοί». Ταῦτα δ' ἔχων πρὸ ὀφθαλμῶν ὁ Συνέσιος λέγει Ὑμνῳ Β', 7-8 περὶ τοῦ θεοῦ «ὅς ἔδωκεν ἄστρο νυκτί, περικοσμίαν χορείαν».

Πρὸς τοὺς στίχους «πάντα δι' ἀνακτόρων | Ἰσιδι χορεύεται» ἔχω νὰ παραβάλω ὁμοίον χωρίον τοῦ Συνεσίου Ὑμνῳ Γ', 333-335 «σοὶ διὰ πάντων | ἴστησι χοροὺς | μάτεραι φύσις». Παρατήρησα δὲ προσέτι αὐτόθι, ὅτι ἡ γενικὴ ἀνακτόρων δὲν εἶνε τοῦ δνόματος ἀνάκτορον, ὡς ἐνομίσθη, ἀλλὰ τοῦ ἀνάκτωρ. Εἶνε δὲ ἀνάκτορες κατὰ τὸν ποιητὴν καὶ οἱ θεοί, οὗς μνημονεύει ἐν τῷ Ὑμνῳ εἰς τὴν Ἰσιν, καὶ τὰ διφρηλάτα ἄστρο. Ὅτι δὲ ὁ Συνέσιος λέγει τοὺς ἀστέρας ἀνακτας, φαίνεται ἐξ Ὑμνου Β', 39 κέξ. «ὄθεν ἐγκόσμιος ἦδη | χορὸς ἀφθίτων ἀνάκτων | . . . ἔμελψεν»· πρβ. Ὑμν. Θ', 33-34 «θάμβησε δ' ἀκηράτων | χορὸς ἄμβροτος ἀστέρων». Τὸ δὲ «χορεύεται» εἶπεν ὁ Συνέσιος κατὰ τοὺς παλαιούς, οἷον Σοφ. Οἶδ. Τ. 1095 «καὶ χορεύεσθαι πρὸς ἡμῶν», Εὐριπ. Ἰωνι 463 «παρὰ χορευομένην τρίποδι», κλπ. Φέρεται δὲ παρὰ τῷ Συνεσίῳ καὶ Ὑμνῳ Γ', 475 κέξ. «ὑμνοῦσι, μάκαρ, | οὗς (γραπτέον οἷς) πέρι κλεινὸν | σῶμα χορεύει» (=χο-

ρεύεσαι), Καθόλου δὲ περὶ τοῦ χοροῦ τῶν ἀστέρων παρὰ τῷ Συνεσίῳ ἴδ. τὰ ἐν τῷ πρώτῳ μέρει ὑπ' ἐμοῦ γεγραμμένα Ἑπ. Ἑτ. Βυζ. Σπ. τόμ. ΙΓ', σ. 348-350 (44-46).

Πρὸς δὲ τὸ ὅλον μέρος τοῦ Ὑμνου Εἰς τὴν Ἱσιν 10-20 ἔχω νὰ παραβάλω τὸν Συνέσιον Ὑμνω Γ', 333 κέξ.

σοὶ διὰ πάντων	στεροπαί, νιφάδες,
ἴστησι χοροὺς	οὐρανὸς αἴθων
335 μάλιστα φύσις	καὶ γὰς ῥίζαι,
ιδίαις χοοίαις	ἕδωρ, ἀήρ,
ιδίοις ἔργοις	350 σώματα πάντα,
δαιδαλλομένων,	πνεύματα πάντα,
ἐκ δὲ ζώων	σπέρματα, καρποί,
340 ἔτεροφθόγγων	φυτὰ καὶ ποῖαι,
μίαν ἁρμονίαν	ῥίζαι, βοτάναι,
ὁμόφωνον ἄγει.	355 βοτὰ καὶ πτηνὰ
σοὶ πάντα φέρει	καὶ νηχομένων
αἶνον ἀγήρων,	νεπόδων ἀγέλαι.
345 ἀὼς καὶ νύξ,	ἴδε καὶ ψυχὰν κτέ.

Περὶ τοῦ μέτρου τοῦ ὕμνου εἰς τὴν Ἱσιν διέλαβεν ὁ Wilamowitz καὶ λεπτομερέστερον ὁ Horna (σ. 13-15). Ἀνῆκει εἰς τὸ παιωνικὸν γένος μετὰ Κρητικῶν, παίωνων καὶ παλιμβακχείων. Ὁ Wilamowitz παρατηρεῖ «Denn es sind Pæone, unter denen schon 5 der Palimbacchius auftritt, dann häufig, auch mit einer Auflösung 11. Synaphie ist meistens vorhanden, 18 aufgegeben. Wir kennen den Palimbacchius nur aus den Metrikern, Diomedes 479, Mar. Victor. 45, Anonym. Ambros. 226, Chōroboskus zu Heph. 216».

Ἐγραψα δὲ καὶ ἐγὼ περὶ τοῦ μέτρου τούτου ἐν τῷ πρώτῳ μέρει τῆς ἐργασίας μου ταύτης Ἑπ. Ἑτ. Βυζ. Σπ. τόμ. ΙΓ', σ. 321 (17) τὰ ἐξῆς : «Καὶ παιωνικῶν τινῶν μέτρων ἔχνη, ὡς νομίζω, εἶνε δυνατόν νὰ εὑρωμεν ἐν πεζοῖς συγγράμμασι τοῦ Συνεσίου, οἷον ἐν Δίῳ 10, σ. 47 Α ἐν τρίμετρον μετὰ Κρητικῶν «λείπεται δὴ τι τῶν ἐν μέσῳ», καὶ 12, σ. 52 D «οἶα καὶ τίκτεται παρ' ἡμῶν τέρατα ἀτεχνῶς διεσπασμένα . . . », ἄτινα, δύναται, ὡς νομίζω, νὰ ἀποτελέσωσι δύο τρίμετρα ἀπ' ἄρσεως, τὸ μὲν μετὰ δύο Κρητικῶν καὶ ἑνὸς βακχείου, τὸ δὲ μεθ' ἑνὸς τετάρτου παίονος καὶ δύο Κρητικῶν :

οἶα καὶ τίκτεται παρ' ἡμῶν
τέρατ' ἀτεχνῶς διεσπασμένα.

Παραλείπων δ' ἐν τῷ παρόντι ἄλλα τινὰ ποιοῦμαι λόγον περὶ τοῦ χωρίου Περὶ ἔνυπν. 15, σ. 134 D «ταύτην ἐγὼ τὴν μαντικὴν ἔμαντῶ τε ἀξιῶ παρεῖναι καὶ παισὶ καταλιπεῖν», ὅπερ εἶνε ἄξιον ἰδίας παρατηρήσεως. Ἐν τούτῳ ὁ Συνέσιος μετὰ ἐν χωλὸν ἱαμβικὸν τρίμετρον :

ταύτην ἐγὼ τὴν μαντικὴν ἔμαντῶ τε

ἐπιφέρει δύο παιωνικὰ δίμετρα :

ἀξιῶ παρεῖναι

καὶ παισὶ καταλιπεῖν

ὧν τὸ μὲν πρῶτον σύγκειται ἐξ ἑνὸς Κρητικοῦ καὶ ἑνὸς βακχείου, τὸ δὲ δευτέρον ἐξ ἑνὸς παλιμβακχείου — — υ καὶ ἑνὸς τετάρτου παίωνος υυ — ἐντελῶς ὁμοίως ὡς καὶ ἐν τῷ Ὑμνῳ εἰς τὴν Ἴσιν τοῦ Cod. Ottobon. (ἀρ. 2 Wil.), ὅστις ἀπεδόθη εἰς τὸν Μεσομήδη μὲν ὑπὸ τοῦ Wilamowitz καὶ τοῦ Horna καὶ ἄλλων, εἰς τὸν Συνέσιον δ' ὑπ' ἐμοῦ. Ἐν αὐτῷ τὸ πρῶτον δίμετρον «εἰς ἕμνος ἀνά τε γᾶν» ἔχει τὸν πρῶτον πόδα παλιμβάκχειον καὶ τὸν δευτέρον τέταρτον παίωνα, ἀπαντᾶ δ' ἔτι ὁ παλιμβάκχειος ἐν τῇ δευτέρᾳ χώρᾳ τοῦ 5, 14, 15, 16 καὶ 17 στίχου (ἴδε Horna καὶ Wilamowitz). Ὁ δὲ σχηματισμὸς κατὰ πάντα ὁμοίου διμέτρου ἐκ παλιμβακχείου καὶ τετάρτου παίωνος ἐν τῷ πεζῷ λόγῳ τοῦ Συνεσίου καὶ ἐν τῷ μνημονευθέντι Ὑμνῳ εἰς τὴν Ἴσιν συνηγορεῖ πρὸς τοῖς ἄλλοις τῇ γνώμῃ μου, ὅτι καὶ ὁ ἕμνος οὗτος εἶνε ποίημα τοῦ αὐτοῦ ἀνδρός. Ὅπως δὲ πιστωθῆ ἢ χρῆσις παλιμβακχείων μετὰ παίωνος καὶ Κρητικοῦ ὑπὸ τοῦ Συνεσίου, παρατίθεμαι καὶ τὸ παιωνικὸν ἀκατάληκτον τετράμετρον, ὅπερ εὔρον ἐν Δίῳ 11, σ. 50 B «ῥέψασαν οὖν εἰς τὸ χεῖρον ἐπαγήγαγεν» — — υ — — υ | — υυ — υ —.

Εἶπε προσέτι τινὰ περὶ τοῦ μέτρου τοῦ Ὑμνου τούτου καὶ ὁ W. Peek *Isishymnus von Andros und verwandte Texte* σ. 147. Παρατήρησε δ' οὗτος, ὅτι «Das Gedicht zeigt eine ganz andere Göttin als die bisher behandelten Stücke. Isis ist mehr eine kosmische Potenz denn ein vorgestelltes göttliches Wesen; nur was sie wirkt, wird gesagt, von den εὐεργεσίαι oder gar den γοναί ist keine Rede. Es ist ungefähr die Isis, die uns Apuleius schildert». Ταῦτα δ' εἶπεν ἐν μέρει καὶ ὁ Wilamowitz.

Ὅτε ὁ Συνέσιος ἀπὸ τῆς ἐθνικῆς προσήρχετο πρὸς τὴν τοῦ Χριστοῦ λατρείαν, δὲν ἕμνησεν εὐθύς τὸν Θεὸν τῶν Χριστιανῶν, ἀλλὰ τὴν Τριάδα τῶν Νέων Πλατωνικῶν («*τρικόσμου ἀγκά*» Ὑμνῳ Α', 66), ἥτις προῆλθεν ἐκ τῆς μονάδος ἄρρητα χυθείσης (αὐτ. 65). Αὕτη δ' ἦ *περσοῦσιος παγὰ* «*στέφεται κάλλει παιδῶν | ἀπὸ κέντρον τε θορόντων | περι*

κέντρον τε ὁυέντων» (αὐτ. 67-69). Ὁ ταμίης πατήρ τ' ἐόντων εἶνε ἀπόστολος ἀρχά (αὐτ. 52-53). Ὁ θεὸς οὗτος εἶνε,

ὅς ἔδωκε φέγγος ἀοῖ,
ὅς ἔδωκεν ἄστρα νικτι
περικοσμίαν χορείαν.
πολυκύμονος μὲν ὕλας
ἐκάλυψε νῶτον αἰθῆρ
πυρὸς ἐμβεβῶς ἀώτῳ,
ἵνα κυδίμα σελάνα

πυμάταν ἀντυγα τέμνει
ἕπερ ὄγδοαν δὲ δίαν
ἐλίκων ἀστροφορήτων
ῥόος ἀστέρων ἔρημος
ὑποκολπίους ἐλαύνων
πτύχας ἀντίον θεοίσας
μέγαν ἀμφι ροὺν χορεύει, | κλπ.

(Ὑμνῳ Β', 6-19). Ἐνόμισα δὲ καλὸν νὰ μνημονεύσω τὸ χωρίον τοῦτο τοῦ Συνεσίου, ἐπειδὴ ἐν αὐτῷ ἀπαντᾷ τὸ «πυρὸς ἀώτῳ» (στ. 11), ὅπερ δύναται νὰ παραβληθῆ πρὸς τὸ «πῦρ τέλεον, ἄρρητον» τοῦ Εἰς τὴν Ἴσιν Ὑμνον (στ. 15). Ἔτι δὲ φέρεται καὶ «ῥόος ἀστέρων» . . . μέγαν ἀμφι ροὺν χορεύει», ὅπερ εἶνε παραβλητέον πρὸς τὸ «ἄστρα διφρήλατα, πάντα δι' ἀνακτόρων Ἰσιδι χορεύεται» τοῦ Εἰς τὴν Ἴσιν Ὑμνον (στ. 18-20). Ἰδ. καὶ τὰ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν καταλεχθέντα ἄλλα χωρία τοῦ Συνεσίου.

Σημειωτέον πρὸς τούτους, ὅτι, ὡς λέγεται ἐν τῷ Εἰς τὴν Ἴσιν Ὑμνῳ «πῦρ τέλεον, ἄρρητον» οὕτω καὶ ἐν τῷ Β' Ὑμνῳ τοῦ Συνεσίου 227-228 «ᾧδὶς ἱερά, ἄρρητε γονά». Πρβ. καὶ Ὑμν. Α', 65 «μονὰς ἄρρητα χυθεῖσα», καὶ Γ', 246-247 «γονὰς | τὰς ἄρρητους», καὶ 189 «βυθὸν ἄρρητον» καὶ Δ', 132-133 «νόος ἄρρητου . . . πατρὸς», καὶ 141 «μονὰς ἄρρητος» κλπ.

Εἰς τὸν Μεσομήδη ἀπεδόθησαν καὶ δύο ποιήματα, εἰς Ὑμνος (μᾶλλον προοίμιον) Εἰς τὴν Μοῦσαν καὶ εἰς Ὑμνος Εἰς Ἥλιον, ἐπειδὴ φέρονται ἐν κώδιξιν, ὧν οἱ σπουδαιότατοι εἶνε ὁ Neapolitanus III C 4 (=N) καὶ ὁ Marcianus VI, 10 (=V), μετὰ τοῦ Ὑμνον εἰς Νέμεσιν, ὅστις ἐποιήθη ὑπὸ τοῦ Μεσομήδους. (Ἐν Ἀποσπάσματι Ἰωάννου τοῦ Λυδοῦ Περὶ μνηνῶν σ. 184 Wünsch μνημονεύονται δύο στίχοι τοῦ Ὑμνον εἰς Νέμεσιν, τὸ δὲ ὄνομα τοῦ ποιητοῦ εἶνε Μεσοδίκης). Ἐπειδὴ δ' οἱ τρεῖς οὗτοι ἕμνοι εἶνε παρασημασμένοι, ὁ Wilamowitz εἰκασεν, ὅτι καὶ τὰ ποιήματα τοῦ Cod. Ottobon. gr. 59, ἅτινα «παρεξεβλήθησαν ἀπὸ τῆς μουσικῆς», πλὴν τοῦ Ὑμνον εἰς Ὑγίειαν τοῦ Ἀρίφρονος, ἐποιήθησαν καὶ ἐμελοποιήθησαν ὑπὸ τοῦ Μεσομήδους. Κατὰ δὲ τὴν γνώμην μου οὔτε ὁ Εἰς Μοῦσαν λεγόμενος Ὑμνος οὔτε ὁ Ὑμνος εἰς Ἥλιον ἀνήκουσιν εἰς τὸν ποιητὴν τοῦτον, περὶ οὗ θὰ εἶπω τινὰ ἐν τοῖς ἔπειτα.

Μετὰ τὸν Ὑμνον Εἰς τὴν Φύσιν καὶ τὸν Εἰς τὴν Ἴσιν διαλαμβάνω περὶ τοῦ Ὑμνον εἰς Ἥλιον, ὃν, ὡς νομίζω, ἐποίησεν ὁ Συνέσιος, καὶ μετ' αὐτὸν περὶ τοῦ προοιμίου Εἰς Μοῦσαν. Ἐπειτα δὲ θὰ εἶπω καὶ περὶ

τῶν ἄλλων ποιημάτων τοῦ Cod. Ottobon., ἅτινα κατ' ἑμὲ δύνανται νὰ ἀποδοθῶσιν εἰς τὸν αὐτὸν Συνεσίον.

Τὸν Ὑμνον εἰς Ἥλιον περιέλαβε μετὰ τῶν μουσικῶν σημείων ὁ Car. Jan ἐν τῷ ἔργῳ αὐτοῦ, ὅπερ ἐπιγράφεται Musici scriptores graeci (Teubner 1905), σ. 462-469. Ἴδ. ἐν τῷ τέλει καὶ πίνακα.

Ὑμνος εἰς Ἥλιον.

- Ἐδφαμείτω πᾶς αἰθήρ,
 γῆ καὶ πόντος καὶ πνοαί,
 οὐρα, τέμπεα σιγάτω,
 ἦχοι φθόγγοι τ' ὀρνίθων.
 5 μέλλει δὲ πρὸς ἡμᾶς βαίνειν
 Φοῖβος ἀκερσεκόμας εὐχαίτας.
 χιονοβλεφάρων πάτερ Ἀοῦς,
 ῥοδόεσσαν ὅς ἄντυγα πάλων
 πιανοῖς ἔπ' ἵχνεσαι διώκεις,
 10 χρυσέαισιν ἀγαλλόμενος κόμαις
 περὶ νῶτον ἀπείριτον οὐρανοῦ
 ἀκτίνα πολύστροφον ἀμπλέκων,
 αἰγλας πολυδερχέα παγὰν
 περὶ γαῖαν ἅπασαν ἐλίσσων.
 15 ποταμοὶ δὲ σέθεν πυρὸς ἀμβρότου
 τίκτουσιν ἐπήρατον ἡμέραν.
 σοὶ μὲν χορὸς εὐδιδιος ἀστέρων
 κατ' Ὀλυμπον ἄνακτα χορεύει
 ἄνετον μέλος αἰὲν αἰείδων
 20 Φοιβηίδι τερπόμενος λύρα
 γλαυκὰ δὲ πάροιθε Σελάνα
 χρόνον ὄριον ἀγεμονεύει
 λευκῶν ὑπὸ σύρμασι μόσχων,
 γάννυται δὲ τέ σοι νόος εὐμενῆς
 25 πολυεῖμονα κόσμον ἐλίσσων.

5 μέλλει γὰρ VN: μέλλει δὲ ἐγώ (ἴδ. παρατήρησιν), πρὸς ἡμᾶς VN: πρόσσω? Wilamowitz. 7 χιονοβλεφάρους πατεράους V. 9 ἵχνεσαι V. ἵχνεσαι N. 12 ἀκτίνα VN. 16 ἀπήρατον N: ἀκήρατον Wilamowitz. 18 οὐλυμπον VN. ἄνακτα VN: ἄλκτα Bergk. 20 Φοιβηίδι λύρα V. 21 κλαυκα δε V. 24 γάννυται VN. οἱ οἱ κώδικες: σοὶ Bergk. 25 πολυεῖμονα VN: πολυεῖμονα Bellermann Bergk («was wohl schon Byzantiner verbessert haben» Wilamowitz).

Οἱ ἕξ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς στίχοι δὲν εἶνε παρασεσημασμένοι. Δυνατὸν εἶνε, ὅτι ἀποτελοῦσιν ἀρχαῖόν τι προοίμιον ἢ μιμοῦνται τοιοῦτόν τι κατὰ τὸν Wilamowitz. Οἱ λοιποὶ στίχοι εἶνε παρασεσημασμένοι. Ὑπὸ τοῦ Bergk παρεβλήθησαν οἱ στίχοι *Εὐφραμείτω—εὐχαίτας* πρὸς τοὺς στίχους τοῦ Ἀριστοφάνους Θεσμ. 39 κέξ.

ΘΕΡ. εὐφημος πᾶς ἔστω λαός,
στόμα συγκλήσας· ἐπιδημεῖ γὰρ
θίασος Μουσῶν ἔνδον μελάθρων
τῶν δεσποσύνων μελοποιῶν.
ἔχέτω δὲ πνοάς νήνεμος αἰθήρ,
κῦμα δὲ πόντου μὴ κελαδεῖτω
γλαυκόν-ΚΗ. βομβάξ. *ΕΥΡ.* σίγα. τί λέγει;

ΘΕΡ. πτηνῶν τε γένη κατακοιμάσθω,
θηρῶν τ' ἀγρίων πόδες ὕλοδρομῶν
μὴ λυέσθων. *ΚΗ.* βομβαλοβομβάξ.

ΘΕΡ. μέλλει γὰρ ὁ καλλιεπῆς Ἀγάθων

50 πρὸμος ἡμέτερος —

52 *ΘΕΡ.* δρονόχους τιθέναί δραμάτος ἀρχάς. | κλπ.

Ὅτι δὲ ὁ Συνέσιος μιμεῖται καὶ ἐν τῷ Ὑμνῷ εἰς Ἥλιον τὸν Ἀριστοφάνη, γίνεται φανερόν ἐκ τοῦ ὃ στίχου «μέλλει γὰρ κλπ.», ἐν ᾧ οἱ βιβλιογράφοι ἔγραψαν τὸν σύνδεσμον γὰρ ἀντὶ τοῦ δὲ (ἴδ. κατωτέρω), ὡς φέρεται παρὰ τῷ κωμικῷ ποιητῇ 49 «μέλλει γὰρ ὁ καλλιεπῆς κλπ.». Ὅτι δὲ ποιητῆς τοῦ Ὑμνου, περὶ οὗ εἶνε ὁ λόγος, εἶνε ὁ Συνέσιος, δεικνύουσι παραπλήσια χωρία τῶν γνωστῶν Ὑμνῶν αὐτοῦ. Πρβ. Ὑμν. Γ', 72 κέξ.

εὐφραμείτω	ἔχέτω σιγά
αἰθήρ καὶ γᾶ	κόσμον λαγόνας,
στάτω πόντος	ἰερευομένον
75 στάτω δ' αἴθρ.	85 ἀγίων ἕμνων.
λήγετε πνοαὶ	δύτω κατὰ γᾶς
βαλίων ἀνέμων,	ὄφρων συρμός,
λήγετε ὀπαι	δύτω κατὰ γᾶς
γυρῶν ῥοθίων	καὶ πτανὸς ὄφρις,
80 ποταμῶν προχοαί,	90 δαίμων ἕλας,
κρανααὶ λιβάδες.	νεφέλα ψυχᾶς κλπ.

καὶ Ὑμν. Δ', 20 κέξ.

γᾶ σιγάτω	ἦχος δένδρων,
ἐπὶ σοῖς ὕμνοις,	θρόος ὀρνίθων
30 ἐπὶ σαῖς εὐχαῖς	ἦσυχος αἰθήρ,
εὐφραμεῖτω	ἦσυχος ἀήρ
ὅσα κόσμος ἔχει	40 κλυέτω μολπᾶς
σὰ γὰρ ἔργα, πάτερ	ἑδάτων δὲ χύσις
καταπανέσθω	ἄροφος ἦδη
35 ἀνέμων ῥοῖζος,	σῆτιω κατὰ γᾶς κλπ.

Περὶ τῶν τεσσάρων ἀναπαιστικῶν μονομέτρων τοῦ Γ' Ὑμνου τοῦ Συνεσίου «εὐφραμεῖτω—στάτω δ' ἀήρ», ἅτινα φέρονται καὶ ἐν ἐπιγραφῇ Μασσαλίας, ἴδ. κατωτέρω.

Πρβ. προσέτι Pap. Gr. Mag. III, 198 κέξ. (= I, σ. 40 Preisend.) «Ἔστι δὲ ἡ σύστασις τῆς πράξεως ἦδε πρὸς Ἡλίον γιν[ομένη] ἦσυχον ἐν στομάτεσσι πάντες κατερῦκετε φωνήν | αἰθέρος ἀμφίδρομοι σιγὴν ὄρνιθες ἔχοιτε, | σκιρτῶντες δελφῖνες ὑπὲρ ἀλίοιο παύεσθε, | μείνατέ μοι, ποταμῶν τε ῥοαὶ καὶ νάματα ν[ασμῶ]ν, | οἰωνοὶ πτηνοί, νῦν στήσατε πάντα ὑπ' αἴθρα, | ἔρπετὰ φωλειοῖσι φωνὴν ἄτοντα φοβεῖσθε, | δαίμονες ἐν φθιμέν[ο]ις, σιγὴν τρομέοντες ἔ[χοιτ]ε, | ἀροήτοις ἔπεσιν κόσμ[ο]ς ξει[νί]ζεται αὐτός».

Ἀπαντᾷ δὲ καὶ ἐν ἐπιγράμματι ἀποδοδομένῳ εἰς τὸν Πλάτωνα Ἀνθ. Παλ. Θ', 823 (=Anthol. Lyr. Gr. I, σ. 93 Diehl)

Σιγάτω λάσιον Δρυάδων λέπας, οἱ τ' ἀπὸ πέτρας
κρουνοὶ καὶ βληχὴ πουλυμιγῆς τοκάδων,
αὐτὸς ἐπεὶ σύριγγι μελίζεται εὐκελάδῳ Πᾶν | κλπ.

Πρβ. καὶ τὸν Χερουβικὸν ὕμνον Βασιλείου τοῦ Μεγάλου «Σιγησάτω πᾶσα σάρεξ βροτεία κλπ.».

1-2 «Εὐφραμεῖτω πᾶς αἰθήρ, | γῆ καὶ πόντος καὶ πνοιαί». Ὁ Συνέσιος λέγει Ὑμνῷ Γ', 72-75 «εὐφραμεῖτω | αἰθήρ καὶ γᾶ | στάτω πόντος, | στάτω δ' ἀήρ». Ταῦτα τὰ τέσσαρα ἀναπαιστικά μονόμετρα, ἅτινα δεικνύουσι τὴν συνάφειαν τοῦ Συνεσίου ὡς ποιητοῦ καὶ τοῦ Γ' Ὑμνου καὶ τοῦ Ὑμνου εἰς Ἡλίον, δὲν παρέβαλεν ὁ Horna (σ. 8, σημ. 3), ἀλλὰ μόνον τὰ αὐτὰ μονόμετρα (ὡς δύο δίμετρα κατὰ τὸν Boeckh), ἅτινα φέρονται (γεγραμμένα ὡς τέσσαρα μονόμετρα) καὶ ἐπὶ λίθου εὐρεθέντος ἐν Μασσαλίᾳ CIG III, 6765. Ταύτην δὲ τὴν αὐταῖς λέξεσιν ἐντελῆ σύμπτωσιν τῶν μονομέτρων καὶ τῆς ἐπιγραφῆς τῆς Μασσαλίας καὶ τοῦ Γ' Ὑμνου τοῦ Συνεσίου ἔδειξα πρῶτος, ὡς νομίζω, ἐν τῷ πρώτῳ μέρει τῆς ἔργασίας μου ταύτης Ἐπ. Ἐτ. Βυζ. Σπ. τόμ. II', σ. 316-317 (12-13).

Παρέβαλε δ' ἔτι ὁ Horna καὶ τοὺς ἀνωτέρω καταλεχθέντας στίχους

τῶν Θεσμοφοριαζουσῶν τοῦ Ἀριστοφάνους καὶ Λουκ. Τραγωδοποδ. 129 κέξ. Ἔχω δὲ πρὸς τούτοις καὶ ἐγὼ νὰ παραβάλω (ἴδ. τὸ πρῶτον μέρος τῆς ἐργασίας μου σ. 318 [14]) καὶ τὰ ἀναπαιστικά μονόμετρα τοῦ Ὑμνου εἰς Ἀπόλλωνα, περὶ οὗ διέλαβεν ὁ Wilamowitz Griech. Verskunst σ. 372, *ἴστατο μὲν γὰρ, | ἴστατο δ' ἀήρ, | πάγνυτο νᾶσος, | πάγνυτο κῶμα*.

Σημειωτέον, ὅτι ὁ Wilamowitz ἐν Sitzungsber. der Preuss. Akad. 1907, σ. 292 λέγει ὅτι παρὰ Συνεσίῳ Ὑμνω Γ', 75 ἀπαντᾷ «στάτω δ' ἀήρ vulgo richtig: δ' ὕδωρ Laur. Barb.». Ἡ ὀρθὴ γραφὴ βεβαιοῦται καὶ ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς τῆς Μασσαλίας. Ὁ αὐτὸς δὲ Sitzungsber. σ. 278, σημ. 3 παρέβαλε τὰ τέσσαρα ἀναπαιστικά μονόμετρα τοῦ Γ' Ὑμνου τοῦ Συνεσίου πρὸς τὰ δύο ἐν τῇ ἀρχῇ κῶλα τοῦ Ὑμνου εἰς Ἥλιον καὶ παρετήρησεν, ὅτι «Das ist ein altes Motiv hieratischer Poesie. Bergk erinnert an Aristoph. Thesm. 39, Lukian Tragodopod. 129; aber für Synesios liegt wohl Mesomedes am nächsten». Τοῦτο δὲ τὸ τελευταῖον δὲν δύναμαι νὰ νοήσω, ἐπειδὴ, ὡς ἔδειξα ἐν τῷ πρώτῳ μέρει ταύτης τῆς ἐργασίας μου, ὁ Συνέσιος μιμεῖται τοὺς παλαιοὺς ποιητὰς καὶ ἦτο δυνατόν νὰ παραλάβῃ παρ' αὐτῶν ὁμοίας ῥήσεις καὶ οὐχὶ παρὰ τοῦ Μεσομήδους, ὅστις εἶνε γνωστὸς μόνον ἐκ τοῦ Ὑμνου εἰς Νέμεσιν, τοῦ ποιηματίου εἰς τὴν Σφίγγα (Ἀνθ. Παλ. ΙΔ', 63) καὶ τοῦ περὶ τῆς ὕαλου (Ἀνθ. Πλαν. 323).

Πρὸς τὴν λέξιν «*εὐφραμείτω*» πρβ. Εὐρ. Ἰφ. Τ. 123 «*εὐφραμείτ', ὄ κλπ.*», Ἀπ. Φαέθ. (Suppl. Euripid. σ. 72 von Arnim) ὁμοίως κατὰ τὸν Ἀωρικὸν τύπον.

Ὡ «*μέλλει δὲ πρὸς ἡμᾶς βαίνειν*». Ἐγγραφα χάριν τοῦ μέτρου «*δέ*» ἀντὶ τοῦ παραδεδομένου «*γάρ*». Οὐχὶ σπανίως οἱ δύο οὗτοι σύνδεσμοι συγχέονται ἐν τοῖς χειρογράφοις, ὡς θὰ δεῖξω ἄλλαχού. Ἐν τῷ παρόντι μνημονεύω μόνον, ὅτι παρ' Εὐριπίδῃ Ἑκ. 340 φέρεται «*ἔχεις δὲ πρόφασιν*», ἀλλ' ἐν τῷ 1058 Ἀθηναϊκῷ κώδικι τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης κεῖται μετὰ τοῦ *δέ* καὶ ὁ *γάρ*.

7 «*χιονοβλεφάρου πάτερ Ἀοῦς*». Πρὸς τὸ «*χιονοβλεφάρου*» πρβ. Μητροδ. Ἀνθ. Παλ. ΙΔ', 122 «*εὐβλεφάροιο Δίκης*», σημαίνει δὲ τὸ *χιονοβλεφαρος* ὅτι καὶ τὸ *χιονόχρως* παρὰ τῷ Εὐριπίδῃ Ἑλ. 215-216 «*Ζεὺς πρόπων δι' αἰθέρος | χιονόχρως κύκνου περὶ*». Πρβ. καὶ Σοφ. Ἀντ. 314 «*λευκῆς χιόνος πτέρυγι στεγανός*». Δηλοῦται δὲ τὸ λευκὸν πρόσωπον ἢ σῶμα τῆς Ἡοῦς. Πρβ. Εὐριπ. Ἥλ. 730 «*λευκὸν τε πρόσωπον Ἀοῦς*». Θεόκρ. ΙΖ', 25-26 «*Ἄως ἀντέλλοισα καλὸν διέφανε πρόσωπον, | πότνια νύξ, ἄτε λευκὸν ἔαρ, χεμιῶνος ἀνέντος*». Πρβ. καὶ τὸ ἐπίθετον *χιονόπεζα* Νόνν. Διον. ΚΒ', 136. Ἀπαντᾷ δὲ καὶ παρὰ τῷ Συνεσίῳ ἡ λέξις *ἄως* Ὑμνω Β', 1 «*πῆλι φέγγος, πάλιν ἄως*», καὶ 6 «*ὄς ἔδωκε φέγγος ἄσῃ*», Ὑμνω Δ', 5 «*ἄοῦς ἱεράς*», Ὑμνω Ε', 20-21 «*σοὶ μὲν Τιτὰν ἱπεύει |*

αοῦς ἄσβεστος παγά». Τοῦτο δὲ τὸ τελευταῖον χωρίον συμφωνεῖ μετὰ τοῦ 7 στίχου τοῦ Ὑμνου εἰς Ἥλιον, ὅτι ὁ Φοῖβος (Ἥλιος) εἶνε πατήρ τῆς Ἡοῦς.

8-9 «*ῥοδόεσαν ὡς ἄντυγα πώλων | πιανοῖς ὑπ' ἴχνεσι διώκεις*». Νοεῖται ἢ ὅτι ὁ Ἥλιος ἀκολουθεῖ τῇ *ῥοδόεσση ἄντυγι*, τουτέστι τῇ ῥοδόεντι ἄρματι τῆς προηγουμένης αὐτοῦ Ἡοῦς. Οὗτος δὲ *νωμᾶ* καὶ τὰ ἡνία τῆς Ἡοῦς καὶ τῆς Νυκτὸς κατὰ τὸν χρησμὸν τὸν παρὰ τῷ Εὐσεβίῳ Προπ. Εὐαγγ. Γ', 15 (= Cougny VI, 156, *G. Wolff* Porphyrii de philosophia ex oraculis haurienda librorum reliquiae σ. 127) «Ἥλιος... Ἡοῦς καὶ Νυκτὸς πολυάστερος ἡνία νωμῶν» (ἴδ. καὶ Ἰω. Λυδὸν Περὶ μηνῶν Β', 5, σ. 22 Wuensch). Ἡ νοεῖται, ὅτι ὁ Ἥλιος *διώκει* (= ἐλαύνει) τὴν ἑαυτοῦ «*ῥοδόεσαν ἄντυγα πώλων πιανοῖς ὑπ' ἴχνεσι*». Πρβ. Συνέσ. Ὑμνω Α', 20 «*ὁ μὲν ἵππον εὖ διώκει*» (ἴδ. τὰ γεγραμμένα ὑπ' ἑμοῦ ἐν τῷ πρώτῳ μέρει σ. 313 [9]). Παρὰ δὲ τῷ Συνεσίῳ φέρεται τὸ ὄνομα *ἄντυξ* Ὑμνω Β', 12-13 «ἵνα κυδίμα σελάνα | πυμάταν ἄντυγα τέμνει» καὶ 48 «τὰ δ' ἐς ἄντυγα δεδορκώς», καὶ Ὑμνω ζ', 16 «σὺ μὲν οὐρανοῦ σοφὰν ἄντυγα νωμᾶς», καὶ ἐν τῷ Ἐπιγράμματι Cougny IV, 72 (ἴδ. τὸ χωρίον ἐν τοῖς ἔπειτα), καὶ τὸ ἐπίθετον *κνανάντυξ* Ὑμνω Θ', 55 «κνανάντυγος οὐρανοῦ».

Τὴν λέξιν *ἴχνος* ἔχει ὁ Συνέσιος Ὑμνω Α', 111 «ἴχνος ἐς θεὸν τιταίνει», καὶ Γ', 58 «ἴχνος ἀνθρώπων» καὶ τὴν λέξιν *ἴχνιον* Ὑμνω Θ', 50 «ἄρρητον ὑπ' ἴχνιον».

11-12 «*περὶ νῶτον ἀπείριτον οὐρανοῦ | ἀκτῖνα πολύστροφον ἀμπλέκων*». Ὁ Συνέσιος εἶπε *νῶτον οὐρανοῦ*, ὡς καὶ Ὑμνω Θ', 55-56 «κνανάντυγος οὐρανοῦ | ὑπερήλαο νώτων», καὶ Αἰγ. Α', 1, σ. 89 C καὶ Δίῳνι 18, σ. 58 C «*τῶν οὐρανοῦ νώτων*» κατὰ Πλάτωνα Φαίδρω σ. 247 C «*ἔστησαν ἐπὶ τῷ οὐρανοῦ νώτω*». Ὁ Horna σ. 25 παρέβαλε τὸν 27 στίχον τοῦ ποιήματος τοῦ Cod. Ottobon., ὅπερ ἐπιγράφεται Ἄλλο εἰς ὠρολόγιον, «μετὰ δὴριν ἀπείριτον οὐρανοῦ» πρὸς τὸν 11 τοῦ Ὑμνου εἰς Ἥλιον «περὶ νῶτον ἀπείριτον οὐρανοῦ», ἵνα δείξῃ τὴν συνάφειαν τῶν δύο ποιημάτων ὡς πρὸς τὸν ποιητὴν. Περὶ τούτου θὰ εἴπω τὰ δέοντα ἐν τοῖς ἔπειτα. Λέγει δ' ὁ Συνέσιος καθ' ἐνικὸν ἀριθμὸν Ὑμνω Β', 9-10 «πολυκύμονος μὲν ὕλας | ἐκάλυψε νῶτον αἰθήρ».

13-14 «*αἶγλας πολυδερχέα παγὰν | περὶ γαῖαν ἅπασαν ἐλίσσω*». Ἐν τῷ πρώτῳ μέρει τῆσδε τῆς ἐργασίας μου Ἐπ. Ἐτ. Βυζ. Σπ. τόμ. ΙΓ', σ. 343 (39) ἔγραψα τὰ ἐξῆς: «*παρὰβλητέον δ' εἶνε τὸ «αἶγλας πολυδερχέα παγὰν» πρὸς τὸ «πανδερχέος ἄμμορος αἶγλης Ἡελίου» τοῦ τρίτου στίχου τοῦ ἐπιγράμματος Ἀνθ. Πλαν. 303 («*Τίς ποθ' Ὀμηρεῖης κλπ.*», ὅπερ ἀπέδωκα εἰς τὸν Συνέσιον). Λέγει δ' ὁ Συνέσιος Ὑμνω Ε', 25-27*

ἐκ σᾶς ἀρρήτου παγαῖς
 ζεῖδωρον πέμπων αἶγλαν
 παιάνεις κόσμων ταρσοῦς.

Πρβ. καὶ Μένανδρον Rhet. Gr. III, σ. 438 Spreng. «ὦ Σμίνθει Ἄπολλον, τίνα σε χορὴ προσειπεῖν; πότερον ἥλιον τὸν τοῦ φωτὸς ταμίαν καὶ πηγῆν τῆς οὐρανίου αἶγλης ἢ νοῦν κτέ». Προσθετέον δ' ὅτι ὁ Συνέσιος λέγει περὶ τοῦ ἡλίου καὶ Περί βασιλ. 29, σ. 29 C «ἐν οὐσία τὸ λαμπρὸν ἔχοντι καὶ πηγῇ φωτὸς ὄντι».

Τίς δὲν βλέπει τὴν ὁμοιότητα τοῦ 13 στίχου τοῦ Ὑμνου εἰς Ἥλιον πρὸς τὸν 25 καὶ τὸν 26 στίχον τοῦ Ε' Ὑμνου τοῦ Συνεσίου; Σημειωτέον δ' ἔτι, ὅτι ὁ Συνέσιος ποιεῖται χρῆσιν τῆς λέξεως αἶγλα καὶ Ὑμνω Γ', 131.

15 «*πυρὸς ἀμβρότου*». Τὸ ἐπίθετον ἀμβροτος ἔχει ὁ Συνέσιος ἐν Ὑμνω Β', 71 «*ἀμβρότων ἀριθμῶν*», καὶ Ὑμνω Σ', 3 «*θεὸν ἀμβροτον*», καὶ Ὑμνω Η', 4 «*ἐπὶ σοί, μάκαρ ἀμβροτε*», καὶ Ὑμνω Θ', 34 «*χορὸς ἀμβροτος ἀστέρων*». Τοῦτο δὲ τὸ τελευταῖον χωρίον παραβλητέον εἶνε πρὸς τὸ τοῦ 17 στίχου τοῦ Ὑμνου εἰς Ἥλιον «*χορὸς εὐδῖος ἀστέρων*» (ἴδ. εὐδύς ἐν τοῖς ἔπειτα).

16 «*τίκτουσιν ἐπήρατον ἀμέραν*». Πρβ. Pap. Gr. Mag. I, 2, 92 «*σοὶ φλόγες ὠδίνουσι φεραυγέος ἡματος Ὁρθρον*».

17-20 «*σοὶ μὲν χορὸς εὐδῖος ἀστέρων | κατ' Ὀλυμπον ἀνακτα χορεύει | ἀνετον μέλος αἰὲν αἰείδων | Φοιβηίδι τερπόμενος λύρα*». Περὶ τοῦ χοροῦ τῶν ἀστέρων παρὰ τῷ Συνεσίῳ ἴδ. ἀνωτέρω Ὑμνω Θ', 34, καὶ Ὑμνω Β', 16 κέξ. «*ῥόος ἀστέρων . . . | μέγαν ἀμφὶ νοῦν χορεύει*», καὶ Ὑμνω Δ', 158-159 «*ἔβδομάς ἀστρων | ἀντιχορεύει*». Πρβ. τὸ πρῶτον μέρος τῆς ἐργασίας μου σ. 348-349 (44-45). Ἄντι τοῦ ἀνακτα ὁ Bergk ἔγραψεν ἀληκτα, ἴσως ὀρθῶς, πλὴν ἂν διορθώσωμεν ἀνακτι, ὅπως συμφωνήσῃ μετὰ τῆς προηγουμένης δοτικῆς σοί. Τῆς δὲ λέξεως μέλος γίνεται χρῆσις ὑπὸ τοῦ Συνεσίου Ὑμνω Α', 12 «*μέλος θεῖον*» καὶ 51, καὶ Ὑμνω Ζ', 7, 42, καὶ Η', 51, καὶ Δίῳνι 7, σ. 43 A, ὅπου ὁ λόγος εἶνε περὶ τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῶν Μουσῶν, «ὥσπερ τὸν Ἀπόλλω λόγος ἔχει νῦν μὲν ταῖς Μούσαις συνάδειν, αὐτὸν ἐξάρχοντα καὶ ἐνδιδόντα ῥυθμὸν τῷ συστήματι, νῦν δὲ αὐτὸν κατὰ μόνας ἄδειν· ἐκεῖνο δ' ἂν εἴη τὸ μέλος τὸ ἱερὸν καὶ ἀπόρρητον», καὶ 14, σ. 55 D «*ἐπιτίθεσθαι τοῖς μέλεσι*». Πρβ. καὶ Ὑμν. Θ', 33 κέξ., ὅπου ἀπαντᾷ καὶ ἡ λέξις λύρα, «*θαύμβησε δ' ἀκηράτων | χορὸς ἀμβροτος ἀστέρων | αἰθῆρ δὲ γελάσσας, | σοφὸς ἀρμονίας πατήρ, | ἔξ ἑπτατόνου λύρας | ἐκεράσσατο μουσικὰν | ἐπινίκιον ἐς μέλος*». Πρὸς δὲ τὴν λέξιν «*λύρα*» πρβ. τὸν αὐτὸν Συνέσιον Αἰγυπτ. Α', 18, σ. 113 B «*καὶ πρὸς λύραν ἦδε τὸν τρόπον τὸν*

Λώριον». Πρὸς δὲ τὸ «Φοιβηίδι» πρβ. Συνέσ. Ὑμνω Γ', 680 «Ἐπιμηθιάδα» καὶ πρὸς τὸ «ἄνετον μέλος» Ὑμνω Β', 89 «ἄνετον δὲ ταρσὸν αἰῶων».

21-23 «γλαυκά δὲ πάροιθε Σελάνα | χρόνον ὦριον ἀγεμονεύει | λευκῶν ὑπὸ σύρμασι μόσχων». Ὡς ἐν τῷ Θ' Ὑμνω 33 κέξ. ὁ Συνέσιος λέγει περὶ τοῦ ἀναστάντος Χριστοῦ, ὅτι «θάμβησε . . . χορὸς ἀμβροτος ἀστέρων» καὶ ὅτι ὁ «αἰθῆρ . . . ἐκεράσαστο μουσικὰν ἐπινίκιον ἐς μέλος» (ἴδ. ἀνωτέρω), μετὰ δὲ ταῦτα ἐπιφέρει 40 κέξ. «μείδησεν Ἐωσφόρος | . . . καὶ χρύσεος Ἔσπερος, | Κυθερίμος ἀστήρ», ἐνθὺς δ' ἔπειτα ποιεῖται λόγον περὶ τῆς Σελήνης 45 κέξ. «ἀ μὲν κερῶεν σέλας | πλίσασα ῥόου πυρὸς | ἀγείτο Σελάνα, | πομῆν νυχίων θεῶν», οὕτω καὶ ἐν τῷ Ὑμνω εἰς Ἥλιον μετὰ τὸν χορὸν τῶν ἀστέρων κλπ. μνημονεύει καὶ τὴν Σελάναν, ἥτις «χρόνον ὦριον ἀγεμονεύει» (πρβ. ἀνωτέρω τὸ «ἀγείτο Σελάνα»).

«λευκῶν ὑπὸ σύρμασι μόσχων». Νοεῖται πιθανῶς, ὅτι τὸ ἄρμα τῆς Σελήνης σύρεται ὑπὸ λευκῶν μόσχων, οἵτινες ἔχουσι σχέσιν πρὸς τὸ «ἀ ταυρῶπις μήνα» τοῦ Συνεσίου Ὑμνω Ε', 22. Πρβ. Pap. Gr. Mag. I, 4, 2790 «ἡ χαροποις ταύροισιν ἐφεξομένη» (ἐν Εὐχῇ εἰς Σελήνην πρβ. ἐν τῇ αὐτῇ Εὐχῇ καὶ τὸ ὄνομα «ταυρῶπι», καὶ «ἡ ταύρων μήνημα . . . ἀνιῆσα», καὶ «ἄμμα δέ σοι ταυρωπὸν», καὶ ἐν 4, 2550 «κερατῶπι . . . ταυρομόρφε» κλπ.). Σημειωτέον, ὅτι πάντως σχέσιν πρὸς τὴν Σελήνην ἔχουσι τὰ λεγόμενα ὑπὸ τοῦ Πρόκλου εἰς Ἡσιόδου Ἔργα «καὶ ὁ μὴν ἐν αὐτῇ (ἐνῆ καὶ νέμ) παρ' Ὁρφεῖ προσαγορεύεται μονόκερως μόσχος· ἀπλῶς μὲν γὰρ ὁ μῆν, ὡς γενέσεως ἐργάτης, λέγεται βοῦς· ὡς δὲ πρώτην ἔχων τότε τῆς οἰκειάς οὐσίας τὴν ἔκφασιν, μόσχος· καὶ διὰ τὸ μοναδικὸν μονόκερως». Πρβ. καὶ Εἰδστάθ. σ. 1866. Ἰδ. Θησ. Στεφ. τόμ. Ε', σ. 1215 CD.

19-20 «γάννται δέ τέ σοι νόος εὐμενῆς | πολυέιμονα κόσμον ἐλίσσω». Πρβ. Συνέσ. Ὑμνω Α', 87 «κύτος οὐράνιον ἐλίσει», καὶ Ὑμνω Δ', 165 κέξ. «σὸν δ' ἀμφιθέων | κύτος οὐράνιον | δρόμον αἰώνων | ἄλυτον συνδέεις», καὶ Ὑμνω Σ', 20 «σὸν καὶ φύσιν φθιτὰν ἀμφιχορεύεις». Ὁμ. Ὑμν. Η', 5-6 «πυραυγέα κήκλον ἐλίσσω | αἰθέρος» Pap. Gr. Mag. I, 4, 439 «Ἡλιε . . . αἰθερίαισι τριβαῖς μέγαν πόλον ἀμφιελίσσω». Ὅτι δὲ ὁ Συνέσιος εἶνε ποιητῆς τοῦ εἰς Ἥλιον Ὑμνου, δεικνύει προσέτι καὶ ἡ παραβολὴ πρὸς τὸ «γάννται δέ τέ σοι νόος εὐμενῆς» (τοῦ θεοῦ Ἥλιου) τοῦ εἰρημένου ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Περὶ βασιλ. 28, σ. 29 Α «λόγον τε ἔχει καὶ τὸ θεῖον γανύσκεσθαι». Πρβ. Δωροθ. σ. 117 Didot «Κύπρις.. γάννται νόον».

Ἀπέδωκα εἰς τὸν Συνέσιον τὸν Ὑμνον εἰς τὴν Φύσιν, τὸν Ὑμνον εἰς τὴν Ἴσιν καὶ τὸν Ὑμνον εἰς Ἥλιον. Τὸν δεύτερον τούτων ἦτο δυνατὸν νὰ ποιήσῃ ὁ Συνέσιος, ὅτ' ἐσπούδαζεν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, τοὺς δ' ἄλλους καὶ ὕστερον, καὶ μάλιστα ὅτε πρεσβεύων πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Ἀρκάδιον διέτριψεν ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ ἰκέτευσε τοὺς ἐθνικούς

θεούς, ὡς λέγει Ὑμνω Γ', 459 κέξ. «ἰκέτευσα θεούς | δρηστῆρας, ὅσοι | γονόεν Θρησκῆς | κατέχουσι πέδον, | οἳ τ' ἀντιπέρην | Καλχηδονίας | ἐφέ-
πουσι γύας | κλπ.». Ἔτι καὶ τότε ἦτο ὁ Συνέσιος ἐθνικός, ὡς παρετή-
ρησαν ἄλλοι τε καὶ ὁ Christ ἐν τοῖς Προλεγομένοις τῆς Anthol. gr.
carm. christ. σ. X: «Reliquis sex hymnis poeta christianam fidem
adeo non profitetur, ut tertio hymno longissimo, quem paulo post
aerumnosam legationem ad imperatoris Arcadii aulam Constantino-
polititanam susceptam, sive circa annum 400 eum composuisse ex ver-
sibus 427 sqq. et 489 sqq. elucet, deorum auxilium imploret suppli-
cemque omnia templa paganorum se adiisse vv. 449 sqq. testetur».

Μάλιστα δὲ ὁ Εἰς τὴν Φύσιν Ὑμνος φαίνεται σαφῶς, ὅτι ἔχει σχέ-
σιν πρὸς τὴν πρεσβείαν ἐκείνην καὶ τὰς ἰκετείας τῶν ἐθνικῶν θεῶν. Πρὸς
τὸν ἕκτον καὶ τὸν ἔβδομον στίχον, οὓς ἀποτείνει πρὸς τὴν *κυδίστην* Ρείην,
«δέχει γὰρ πάντας μύθους | μειλικτοὺς ἀνδρῶν ἔργους». Εὐθὺς δ' ἔπειτα
λέγει ὁ ποιητῆς «ὡς μοι πρῶτον μὲν ψυχὰ | ὀρθὰν βαίνοι πρὸς γραμ-
μὰν | ἀψευδεῖ γλώσσης ῥύμη». Πρὸς ταῦτα δὲ παραβλητέα εἶνε τὰ ὑπὸ
τοῦ Συνεσίου γεγραμμένα ἐν τῷ Περὶ βασιλείας λόγῳ, ὃν εἶπε πρὸς τὸν
βασιλέα Ἀρκάδιον, β, σ. 2 D-β Α «οἱ λόγοι δὲ οὐδὲν νῦν τι δέονται πό-
λεως, ὥστε ἐλευθεροστομῆσαι καὶ βασιλέα θαροῦσαι *ἀλήθεια γὰρ δὴ
λόγων εὐγένεια* . . . ἰτητέον οὖν ἅμα τῷ θεῷ καὶ ἐγγειροτέον τῷ *καλλίστῳ
τῶν λόγων, ἀληθέστερον δὲ φάναι, τῶν ἔργων*). Καὶ αἱ ἄλλαι δεήσεις καὶ
εὐχαί, ἃς εὐχεται τῇ Φύσει καὶ τῷ Ἥλιῳ, ὃν καλεῖ Αἰῶνα ἀσβέστον
φλογμῶν καὶ Παιᾶνα καὶ Τιτᾶνα, ἔτυχον ἀποδοχῆς, ὡς λέγει ὁ αὐτὸς Ὑ-
μνω Γ', 470 κέξ. «σύν μοι μάκαρες | ἐλάβοντο λιτᾶν, | σύν μοι πολέων |
ἐλάβοντο πόνων». Παρατηρητέον δ' ἔτι, ὅτι πρὸς τὸ χωρίον τοῦ Ὑμνου
εἰς τὴν Φύσιν «ὡς μοι . . . ψυχὰ . . . ἀψευδεῖ γλώσσης ῥύμη» συμφωνεῖ
τὸ χωρίον τοῦ Γ' Ὑμνου 640 κέξ. «καὶ τῆδε δίδου | μάρτυρα καρπὸν, |
ὀμφὰς ἀτρεκεῖς | ὅσα τ' ἐν ψυχαῖς | τὰν ἀμβροσίαν ἐλπίδα θάλπει».

Περὶ τοῦ ἀναπαιστικῆς διμέτρου, ὅπερ ἔχει τὸν τελευταῖον πόδα ἡμι-
βρον μετὰ τρισήμιον τῆς τελευταίας μακρᾶς συλλαβῆς, διέλαβεν ὁ Horna
σ. 18-19. Οὗτος ἐμνημόνευσε καὶ τὸ δίμετρον τοῦ Βακχυλίδου ΙΕ', 31
«*φθόνος ἐδρυβίας νιν ἀπώλεσεν*», καὶ τὸ τοῦ Ἀριστοφάνους Θεσμ. 1157
«*εἰ καὶ πρότερόν ποτ' ἐπηκόω*». Σημειωτέον δέ, ὅτι ἐν τῇ αὐτῇ κωμῳδίᾳ
ὁ 39 στίχος φέρεται ἔχον δύο γραφὰς τῆς τελευταίας λέξεως «εὐφημος
πᾶς ἔστω *λαός*» καὶ «εὐφημος πᾶς ἔστω *λεός*».

Ἐπειδὴ δὲ τοιαῦτα ἀναπαιστικά διμέτρα ἀπαντῶσιν ἐν τῷ Ὑμνω εἰς
Νέμεσιν, τῷ μεμαρτυρημένως ποιηθέντι ὑπὸ τοῦ Μεσομήδους, καὶ ἐν τῷ
Ὑμνω εἰς Ἥλιον, ἔτι δὲ καὶ ἐν τοῖς ποιήμασι τοῦ Cod. Ottobon., τοῖς
ἐπιγεγραμμένοις Εἰς Ἀδρίαν, Εἰς ὠρολόγιον, Ἄλλο εἰς ὠρολόγιον, Ἐκ-
φρασις σπόγγου, Εἰς κώνωπα, ἐνομίσθη, ὅτι καὶ ἡ ποίησις τοιούτων δι-

μέτρων δύναται νὰ βεβαιώσῃ, ὅτι καὶ τὰ ποιήματα ταῦτα εἶνε ἔργα τοῦ Μεσομήδους. Ὁ Horna σ. 19 μετὰ τοὺς μνημονευθέντας στίχους τοῦ Βακχυλίδου καὶ τοῦ Ἀριστοφάνους Θεσμ. 1157 γράφει: «Stichisch jedoch wird der Vers erst in der Kaiserzeit gebraucht. Da aber hat er sich zum Allerweltsversmass entwickelt, das für jeden Stoff geeignet erscheint: Mesomedes verwendet ihn für Hymnen und Gebete (an den Adrias, den Helios, und die Nemesis), für Beschreibungen (IV, V), für ein galantes Billet (VI) und für eine Fabel (VIII). Bei Hippolyt ref. V lesen wir ihn in einem Naassenerpsalm, in einem Fayûm towns-Papyrus in der grausigen Schilderung einer Höllenfahrt oder eines Schindangers, in einem Heidelberger Papyrus wird er für Metamorphosengeschichten verwendet» (ἴδ. καὶ τὰς ὑποσημειώσεις).

Εἰς ταῦτα ἔχω νὰ παρατηρήσω, ὅτι ὁ Συνέσιος ἐν τῷ πεζῷ αὐτοῦ λόγῳ ποιεῖται χρῆσιν τοιούτων διμέτρων, ὡς ἔδειξα ἐν τῷ πρώτῳ μέρει ταύτης τῆς ἐργασίας μου Ἐπ. Βυζ. Σπ. τόμ. ΙΓ', σ. 318-319 (14-15). Προσθετέα δὲ νῦν καὶ τὰ ἐξῆς δίμετρα. Περί ἔνυπν. 18, σ. 148 C (δύο δίμετρα) «ὡς οὐκ ὄφελον ἀποφράδας ἰδεῖν | ἐνιαυτοὺς τρεῖς ἐκ τοῦ βίου». Δίῳνι 12, σ. 52 C (τριποδία ἀναπαιστικὴ καταληκτικὴ μετὰ σπονδείων καὶ δίμετρον ἀναπαιστικὸν μετὰ λάμβου τοῦ τελευταίου ποδὸς) «δεῖ γὰρ τοι πρῶτον | ἀποδῦναι τὴν ἀγροικίαν». (Περί ἔνυπν. σ. 154 A φέρεται «εἰ δὴ τις μέλλοι μὴ ἄψυχα φθέγγεσθαι» εἶνε δὲ ἢ ἐν ὀλοσπόνδειον δακτυλικὸν ἐξάμετρον ἢ μία τριποδία ἀναπαιστικὴ καταληκτικὴ καὶ ἐν παρομοιακόν). Δίῳνι 14, σ. 55 B «ἢ δὲ ψυχὴ κατατείνεται», καὶ 18, σ. 59 B «τί γὰρ ἂν καὶ δεινὸν Σωκράτει ;», καὶ 21, σ. 61 C «τοῖς οἰκείοις χρῆσθαι πτεροῖς», καὶ 21, 62 A «καὶ δῆτα θόρυβος ἦρθη πολύς».

Ταῦτα τὰ ἐν τῷ πεζῷ λόγῳ τοῦ Συνεσίου ἀναπαιστικὰ δίμετρα μετὰ λάμβου τοῦ τελευταίου ποδὸς πείθουσιν, ὡς νομίζω, ὅτι ὁ Συνέσιος ἐποίησε καὶ ποιήματα περιέχοντα τοιαῦτα δίμετρα, καὶ ὅτι οὐδεμία ἀνάγκη ἦτο νὰ λάβῃ ὡς πρότυπον ἐν τούτοις τὸν Μεσομήδην. Ὁ Συνέσιος ἦτο δυνατὸν νὰ μιμηθῆ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὸν Ψαλμὸν τῶν Ναασσηνῶν, ἐν ᾧ φέρονται καὶ τοιαῦτα δίμετρα. Ἦδη δὲ ὁ Christ παρετήρησε τὴν ὁμοιότητα καὶ τῶν μέτρων τοῦ Ζ', τοῦ Η' καὶ τοῦ Θ' Ὑμνου καὶ τῆς ἐννοίας τοῦ Γ' καὶ τοῦ Δ' Ὑμνου τοῦ Συνεσίου πρὸς τὸν Ψαλμὸν τῶν Ναασσηνῶν, περὶ οὗ γράφει ἐν τοῖς Προλεγομένοις τῆς Anthol. gr. carm. christ. σ. XV τὰ ἐξῆς: «Is tertio et quarto hymno Synesii simillimus est, ut Naassenorum Gnosticorumque psalmos Africano episcopo exemplo fuisse haud immerito suspiceris. Namque Naassenorum quoque poeta cosmogoniam philosophorum commentis ornatam potius quam christianae institutionis simplicitatem referre maluit. Quid? quod

simillimo quoque numerorum genere usus est? nam anapaesticos versus logaoedicos, quibus Synesii hymni VII, VIII, IX compositi sunt, hic quoque adhibitos videmus, ita tamen variatos, ut alii aliis longiores sint in hunc modum :

τὸ δὲ δεύτερον ἦν τοῦ πρωτοτόκου τὸ χυθὲν χάος.
ποτὲ μὲν βασιλείαν ἔχουσα βλέπει τὸ φῶς.
λαβύρινθον ἐσῆλθε πλανωμένη».

Ἄν ὁ Christ ἐγίνωσκε τὰ ἐν τῷ πεζῷ λόγῳ τοῦ Συνεσίου ἀπαντῶντα τοιαῦτα δίμετρα, θὰ ἠδύνατο ἀκριβέστερον νὰ σχετίσῃ τὴν μορφὴν αὐτῶν πρὸς τὰ τοῦ Ψαλμοῦ τῶν Ναασσηνῶν.

Βεβαίως, ὡς νομίζω, ὑπὸ τοῦ Συνεσίου κατὰ τὸν τοῦ Μεσομήδους Ὑμνον εἰς Νέμεσιν ἐποιήθησαν τὰ δύο ἐπιγράμματα τῆς Πλανουδέιου Ἀνθολογίας, τὸ τε «ἄδηλον, Εἰς στήλην Νεμέσεως» 223 :

*Ἡ Νέμεσις προλέγει τῷ πῆχέ τῷ τε χαλινῷ
μήτ' ἄμετρον τι ποιεῖν μήτ' ἀχάλινα λέγειν*

καὶ τὸ «ἄλλο, Εἰς τὸ αὐτὸ» 224 :

*Ἡ Νέμεσις πῆχυν κατέχω' τίνος οὐνεκα; λέξεις.
παῖσι παραγγέλλω μηδὲν ὑπὲρ τὸ μέτρον.*

Ἐν σ. 628 τῆς ἐκδόσεως τῆς Ἀνθολογίας ὑπὸ τοῦ Dübner εἶνε γεγραμμένα τάδε: «CCXXIII «Est ap. Arsenium Viol. p. 277, ubi Walz». *Boiss.* Etiam in S. Hoc et sequenti disticho explicatur signum Nemesiis, multo vero uberius in Mesomedis Hymno in Nemesin, qui conferendus» καὶ «CCXXIV. «Legitur ibidem, ubi v. notam Walzii». *Boiss.*—2. Μηδέν, sc. λέξεως καὶ ποιήσεως. Vulgare proverbium: μηδὲν ἄγαν. «Jac. Del. p. 38. Conf. XII, ep. 193, 2», τουτέστι τὸ ἐπίγραμμα τοῦ Στράτωνος ἐν τῇ Παλατίνῃ Ἀνθολογίᾳ IB', 193: «οὐδὲ Σμυρναῖαι Νεμέσεις ὅτι σοὶ πιλέγουσιν, | Ἀρτεμίδωρε, νοεῖς; | μηδὲν ὑπὲρ τὸ μέτρον». Ἔχω δὲ νὰ παρατηρήσω, ὅτι ὁ Συνέσιος ἐν τῷ 224 ἐπιγράμματι συνῆψε τὸν Μεσομήδη, παρ' ᾧ ἡ Νέμεσις κρατεῖ πῆχυν, μετὰ τοῦ Στράτωνος λέγοντος τὸ «μηδὲν ὑπὲρ τὸ μέτρον». Λέγει δὲ ὁ Συνέσιος καὶ ἐν Λίῳ 8, σ. 45 C «καὶ τὸ φυγεῖν τὴν ἄμετρίαν, αὐτὸ τοῦτ' ἂν εἴη τοῦ σοφοῦ τὸ ἀγώνισμα».

Ἐν δὲ τῷ 223 ἐπιγράμματι ὁ Συνέσιος μνημονεύσας τὸν πῆχυν καὶ τὸν χαλινόν, ὡς καὶ ὁ Μεσομήδης (στ. 11 καὶ 4), συνῆψε καὶ τὸ τοῦ Στράτωνος «μηδὲν ὑπὲρ τὸ μέτρον», μεταβαλὼν εἰς τὸ «μήτ' ἄμετρον τι ποιεῖν», καὶ τὸ τοῦ Εὐριπίδου Βάκχ. 386-388 «ἀχαλίνων στομάτων | ἄνόμον τ' ἀφροσύνας | τὸ τέλος δυστυχία», μεταβαλὼν εἰς τὸ «μήτ' ἀχάλινα λέγειν». (Ἰδ. *Jacobs Del. Ep. I, 95*).

Σημειωτέον δὲ πρὸς τούτους, ὅτι ἀμφότερα τὰ εἰρημένα ἐπιγράμματα φέρονται καὶ παρὰ τῷ Ἀποστολίῳ VII, 60 c καὶ 60 d, παρ' ᾧ ἀντὶ τοῦ παραγγέλλω ἀπαντᾷ ἐπαγγέλλω. Ὡσαύτως παρὰ τῷ αὐτῷ VIII, 60 b κεῖται «ἡ Νέμεσις παρὰ πόδας βαίνει» καὶ XII, 6 «Νέμεσις δέ γε παρὰ πόδας βαίνει», ὡς καὶ παρὰ Γρηγορίῳ τῷ Κυπρίῳ Cod. Leid. XII, 81. Ἄλλὰ παρὰ τῷ Μεσομήδει 9 ἡ ὀρθὴ γραφὴ εἶνε «λήθουσα δὲ παρὰ πόδα βαίνει». Αὕτη δὲ ἡ γραφὴ ἀπαντᾷ καὶ παρὰ τῷ Συνεσίῳ ἐν Ἐπιστολῇ 95 μνημονεύοντι τὸν στίχον τοῦτον τοῦ Μεσομήδους μετὰ τῶν δύο ἐπομένων. Ἄλλ' ἐν τῷ 11 στίχῳ παρὰ μὲν τῷ Μεσομήδει φέρεται «ὑπὸ πῆχυν ἀεὶ βίοτον μειρεῖς», παρὰ δὲ τῷ Συνεσίῳ «ὑπὸ πῆχυν ἀεὶ βιοτὰν κρατεῖς», ἀπὸ μνήμης γράψαντι τὸν στίχον τοῦ Μεσομήδους κατὰ τὸν Wilamowitz (Sitzungsb. σ. 278). Ἄλλ' ἴσως ὁ Συνέσιος εἶχε πρὸ ὀφθαλμῶν ἄλλην γραφὴν, ὡς δεικνύει καὶ τὸ μνημονευθὲν 224 ἐπίγραμμα, ἐν ᾧ κεῖται «ἡ Νέμεσις πῆχυν κατέχω».

Ὁ Ὕμνος εἰς Νέμεσιν τοῦ Μεσομήδους εἶνε παρασεσημασμένος διὰ τῆς γνωστῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς παρασημαντικῆς, ἐπειδὴ δὲ μετὰ τούτου φέρονται ὡσαύτως παρασεσημασμένοι καὶ ὁ Ὕμνος εἰς Μοῦσαν καὶ ὁ Ὕμνος εἰς Ἥλιον ἐν τοῖς κώδιξι Near. III C 4 (N) καὶ Marc. IV, 10 (V), ἐνομίσθη, ὅτι καὶ οὗτοι οἱ Ὕμνοι ἐποιοήθησαν καὶ ἐμελίσθησαν ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Μεσομήδους. Διὰ τὴν αὐτὴν δ' αἰτίαν, ὡς εἶπον, καὶ τὰ μνημονευθέντα ποιήματα τοῦ Cod. Ottobon. ἐνομίσθησαν ἔργα τοῦ Μεσομήδους ὑπὸ τοῦ Wilamowitz, διότι «παρεξεβλήθησαν ἀπὸ τῆς μουσικῆς», πλὴν τοῦ γνωστοῦ καὶ ἄλλοθεν Ὕμνου εἰς Ὑγίειαν τοῦ Ἀρίφρονος, ὅστις περιέχεται ἐν τῷ αὐτῷ κώδικι καὶ ἦτο ὡσαύτως παρασεσημασμένος, καὶ περὶ οὗ ἀπορεῖ ὁ Hognn, πῶς εὐρίσκεται μετὰ τῶν ἔργων τοῦ Μεσομήδους (σ. 33). Ἀπλούστατα αἱ συλλογαί, περὶ ὧν εἶνε ὁ λόγος, περιέχουσιν ἔργα καὶ ἄλλων ποιητῶν καὶ μελοποιῶν, οὐχὶ δὲ μόνου τοῦ Μεσομήδους.

Ὁ Ὕμνος εἰς Μοῦσαν (ἢ μᾶλλον προοίμιον) κυρίως ἀναφέρεται εἰς τὴν Καλλιόπην καὶ τὸν Ἀπόλλωνα, ὧν ἐπικαλεῖται τὴν εὐμενῆ παρουσίαν, ἔχει δ' οὕτως:

*Ἄειδε, Μοῦσά μοι φίλη,
μολπῆς δ' ἐμῆς κατάρχου,
αὔρη δὲ σὼν ἀπ' ἄλσεών
ἐμὰς φρένας δονεῖτω.*

*Ὡ Καλλιόπεια σοφά,
Μουσῶν προκαθαγέτι τερπνῶν,
καὶ σοφῆ μυστοδότα,
Δατοῦς γόνε Δίγλιε Παιάν,
εὐμενεῖς πάρεστέ μοι.*

5 *Καλλιόπα* N. 6 *προκαθαγέτι* N, ἀλλὰ τὸ υ εἶνε ἐξαλημιμένον διὰ κινναβάρεως. 8 δ' ἦλιε V. Νομίζω, ὅτι ἴσως γραπτέον εἶνε: δ', ἦιε.

Παραλείπων ἐν τῷ παρόντι τὴν μελοποιΐαν, ἦν θὰ ἐξετάσω ἀλλαχοῦ, σημειοῦμαι μόνον, ὅτι ἐν τοῖς κώδιξι V καὶ N δηλοῦται ἄνωθεν τῆς παρασημάνσεως τοῦ μέλους, ὅτι τὸ πρῶτον κῶλον εἶνε «ἴαμβος», τὸ δὲ δεύτερον «σπον. (δηλ. σπονδεῖος) ἴαμβος. βακχεῖος». Ἄνωθεν δὲ τῆς παρασημάνσεως τοῦ μέλους τοῦ πέμπτου κώλου ἐν τῷ V εἶνε γεγραμμένη ἡ λέξις «ἄλλως». Ἐπίσθιον δὲ καὶ σχόλιον (Bellermin. σ. 54, Jan σ. 462) «συζυγία κατ' ἀντίθεσιν· ὁ πούς—υ καὶ υ—. γένος διπλάσιον· ὁ ὄρθμος δωδεκάσημος».

Ἐξετάζοντες τὸ μέτρον μόνον τοῦ ποιήματος παρατηροῦμεν, ὅτι τὸ πρῶτον καὶ τὸ δεύτερον κῶλον ὁμοῦ καὶ τὸ τρίτον καὶ τὸ τέταρτον ὁμοῦ σχηματίζουσι δύο ἰαμβικά τετράμετρα καταληκτικά οὕτως:

Ἄειδε, Μοῦσά μοι φίλη, | μολπῆς δ' ἐμῆς κατάρχου,
αὔρη δὲ σῶν ἀπ' ἀλσέων | ἐμὰς φρένας δονεῖτω.

Ὁρθῶς δηλοῦται, ὅτι εἶνε ἴαμβοι, καὶ εἰς αὐτοὺς ἀναφέρεται τὸ σχόλιον «ὁ ὄρθμος δωδεκάσημος», ἐπειδὴ ἡ παραλίγουσα τῶν λέξεων *κατάρχου καὶ δονεῖτω* αὐξάνεται διὰ τονῆς κατὰ ἓνα ἔτι πρῶτον χρόνον (ὡς δεικνύει σαφῶς καὶ ἡ μελοποιΐα τῆς λέξεως *δονεῖτω* ἔχουσα ἄνωθεν τῆς συλλαβῆς «νεί» τρία μουσικά σημεῖα ΡΜΦ). Τὸ πέμπτον καὶ τὸ ἕβδομον κῶλον εἶνε δακτυλικά τρίμετρα καταληκτικά, τὸ ἕκτον καὶ τὸ ὄγδοον ἀναπαιστικά δίμετρα καταληκτικά (παρομοιακὰ) ἢ δακτυλικά τρίμετρα ἀκατάληκτα μετ' ἀνακρούσεως, καὶ τὸ τελευταῖον τροχαϊκὸν δίμετρον καταληκτικὸν μετὰ ἠῤῥημένης κατὰ ἓνα ἔτι πρῶτον χρόνον διὰ τονῆς τῆς τελευταίας λέξεως «μοι». Οὕτω δὲ πρέπει νὰ δηλωθῆ, ὅτι ἡ ἐν τῷ σχολίῳ σημείωσις «ὁ πούς—υ . . . ὁ ὄρθμος δωδεκάσημος» ἀναφέρεται καὶ εἰς τὸ τελευταῖον τοῦτο τροχαϊκὸν κῶλον, ὡς καὶ ἡ σημείωσις «ὁ πούς υ—. ὁ ὄρθμος δωδεκάσημος» ἀναφέρεται εἰς τὰ τέσσαρα ἀπ' ἀρχῆς ἰαμβικά κῶλα καὶ τὸ «ὁ ὄρθμος δωδεκάσημος» καὶ εἰς τὰ δακτυλικά καὶ τὰ ἀναπαιστικά ἢ δακτυλικά, ὡς θὰ εἴπω ἐν τοῖς ἐξῆς.

Ἐπὶ τινῶν μετρικῶν νομίζεται, ὅτι τὰ κῶλα «Καλλιόπεια σοφὰ» καὶ «Μουσῶν προκαθαγέτι τεργῶν», ὡς καὶ τὰ κῶλα «καὶ σοφὴ μυστοδότα» καὶ «Λατοῦς γόνε, Δῆλιε Παιάν» ἀποτελοῦσι δύο δακτυλικά ἑξάμετρα διηρημένα ἑκάτερα εἰς δύο τριποδίας. Ὁ Σεμιτέλος γράφει ἐν τῇ Ἑλληνικῇ μετρικῇ σ. 234 «Παρὰ τὰς περιόδους ὁμοῦ ταύτας τὰς ἐκ δύο τετραποδιῶν συγκειμένας («Ἄειδε—κατάρχου», καὶ αὔρη—δονεῖτω) παρὰ τοῖς παλαιοῖς ἦσαν εὐχρηστοὶ καὶ περίοδοι ἐκ δύο τριποδιῶν συγκειμένα. Τοιοῦτον ἦτο, ὡς μανθάνομεν παρὰ τοῦ Ἀριστοτέλους (Μεταφ. κεφ. 6, σελ. 1093 a Bekk.) τὸ παλαιότατον τῶν Ἑλληνικῶν μέτρων, τὸ δα-

κτυλικὸν ἑξάμετρον. Τὴν εἰς δύο τριποδίας διαίρουν δηλοῖ καὶ τὸ μέλος τῶν μεμελοποιημέτρων ἑξαμέτρων τῆς ᾠδῆς εἰς τὴν Μοῦσαν Καλλιόπην.

Καλλιόπεια σοφά, Μου | σῶν προκαθαγέτι τερπνῶν,
καὶ σοφῆ μυστοδότα, Λα | τοῦς γόνε, Δάλιε Παιάν».

Ἐν τούτοις, νομίζω, ὅτι ὑπάρχει τις σύγχυσις καὶ παρανόησις. Ὁ Ἄριστοτέλης ἐν τῷ μνημονευθέντι χωρίῳ λέγει περὶ τοῦ δακτυλικοῦ ἑξαμέτρου τάδε « . . . καὶ τὸ ἔπος δεκαεπτὰ, ἰσάριθμον τούτοις· βαίνεται δ' ἐν μὲν τῷ δεξιῷ ἑννέα συλλαβαῖς, ἐν δὲ τῷ ἀριστερῷ ὀκτώ ». Τουτέστι νοεῖ, ὅτι τὸ δακτυλικὸν ἑξάμετρον τὸ ἔχον δεκαεπτὰ συλλαβὰς ἐν μὲν τῷ ἀριστερῷ ἢ ἡγουμένῳ κώλῳ μέχρι τῆς κατὰ τρίτον τροχαῖον τομῆς βαίνεται ὀκτὼ συλλαβαῖς, ἐν δὲ τῷ δεξιῷ ἢ ἐπομένῳ κώλῳ βαίνεται ἑννέα συλλαβαῖς, ὡς π. χ. ἐν τῷ πρώτῳ στίχῳ τῆς Ὀδυσσεΐας

Ἄνδρα μοι ἔννεπε, μοῦσα, | πολύτροπον, ὃς μάλα πολλὰ

ἢ δὲ σύναψις τῶν δύο κώλων τοῦ ποιήματος Εἰς Μοῦσαν «Καλλιόπεια σοφά» καὶ «Μουσῶν—τερπνῶν» καὶ «καὶ σοφῆ μυστοδότα» καὶ «Λατοῦς—Παιάν», ὡς ἔχει αὐτὴν ὁ Σεμιτέλος καὶ ἄλλοι μετρικοί, παρ' ὧν ἔλαβεν αὐτὴν οὗτος, δὲν συμφωνεῖ οὔτε μετὰ τῶν εἰρημένων ὑπὸ τοῦ Ἄριστοτέλους οὔτε μετὰ τῆς τάξεως τῆς μελοποιίας ἐν τῷ V κώδικι.

Τοῦ ποιήματος τοῦ Cod. Ottobon. τοῦ ἐπιγραφομένου «Εἰς ὠρολόγιον» (περὶ οὗ θὰ εἶνε ὁ λόγος ἐν τοῖς ἑξῆς) προτάττονται τάδε: «Ἡ συζυγία ἰάμβου καὶ τροχαίου. ὁ τρόπος Λύδιος, ὁ ᾠθμὸς δωδεκάσημος γένους διπλάσιον (οὕτως ὁ Wilamowitz, ὁ κῶδιξ «γένος διπλάσιον»), ὡς πρὸς μὲν τὸν ὅλον στίχον ὁ ᾠθμὸς δωδεκάσημος (ἑνδεκα γὰρ ἐστὶ συλλαβῶν), ἢ δὲ τοῦ στίχου τελευταία οὔσα τὸν τόπον ἑνὸς λείποντος χρόνου, ὅτι δωδεκασύλλαβος ὁ στίχος ἐστίν, ἢ τελευταία συλλαβὴ ᾗ χρόνων ἐστίν». Ὁ Horna γράφει σ. 21 «Schwierigkeiten bietet die Erklärung der wortreichen einleitenden Bemerkung, deren Fassung zum Teil wörtlich mit einem Scholion in den älteren Mesomedestexten übereinstimmt: συζυγία κατὰ ἀντίθεσιν. ὁ ποὺς — υ καὶ υ — γένος διπλάσιον. ὁ ᾠθμὸς δωδεκάσημος. Dieses Scholion setzt Jan an den Schluss der zwei Proömien Εἰς Μοῦσαν, von denen das erste jambisch, das zweite daktylisch ist. Durch diese Angabe veranlasst, haben W. Christ (Metrik³ 576) und Wilamowitz (Timotheos S. 97 Anm. 2) den Versuch gemacht, das Scholion mit den Metren dieser Proömien in Einklang zu bringen. Aber ein Blick auf das der Janschen Ausgabe beigegefügte Faksimile belehrt uns, dass die Glosse zum folgenden Gedicht Εἰς Ἥλιον gehört, und zwar nicht zu dem ohne Noten überlieferten spondeisch — anapästischen Einklang, sondern zu dem eigentlichen Hymnus V. 7-25: Χιονοβλεφάρου πάτερ Ἄους κτλ. Das bestätigt jetzt

auch der Ottob. Allerdings vermag ich keine irgendwie verständliche Erklärung zu geben, weder für eine choriambische Messung noch für den zwölfzeitigen Rythmus. Der Glossator scheint συλλαβὴ und σῆμα verwechselt zu haben, nimmt aber doch wieder σῆμα im gewöhnlichen Sinn von χρόνος und erklärt, der elfsilbige Vers sei zwölf-silbig, weil die letzte Silbe dreizeitig ist, also wohl für zwei Silben zu gelten hat».

Πάντως τὸ σχόλιον «συζυγία κατ' ἀντίθεσιν. ὁ πούς—υ καὶ υ— γένος διπλάσιον. ὁ ὄυθμὸς δωδεκάσημος» δὲν δύναται νὰ ἀναφέρηται εἰς τὸν Ὑμνον εἰς Ἥλιον, ὡς νομίζει ὁ Horna. Ἐσφαλμένως δ' ἔχουσι καὶ τὰ προταττόμενα τοῦ ποιήματος Εἰς ὠρολόγιον «ἡ συζυγία ἰάμβου καὶ τροχαίου» καὶ «ὁ ὄυθμὸς δωδεκάσημος γένους διπλασίου» καὶ αὐθις «ὁ ὄυθμὸς δωδεκάσημος». Ὁρθῶς δὲ δηλοῦται, ὅτι ὁ στίχος «ἔνδεκα γὰρ ἔστι συλλαβῶν» καὶ «ὅτι δωδεκασύλλαβος ὁ στίχος ἐστίν, ἡ τελευταία συλλαβὴ τριῶν χρόνων ἐστίν, τουτέστι νοεῖται, ὅτι οἱ στίχοι τοῦ ποιήματος ἔχουσιν ἔνδεκα συλλαβὰς (πλὴν τοῦ ἕκτου ἔχοντος δέκα ἔνεκα τοῦ πρώτου ποδός, ὅστις εἶνε σπονδεῖος ἀνάπαιστος) ὁμῶς ἐπειδὴ ἔπρεπεν, ἀν πάντες οἱ πόδες ἦσαν ἀνάπαιστοι, τὸ ἀναπαιστικὸν δίμετρον νὰ ἔχη δώδεκα συλλαβὰς, ἡ τελευταία συλλαβὴ εἶνε τριῶν χρόνων διὰ τονῆς. Τοῦτο δ' εἶνε ἀνάγκη νὰ νοήσωμεν, ὅτι κρατεῖ ἐν πᾶσι τοῖς ἀναπαιστικοῖς διμέτροις, ὧν ὁ τελευταῖος πούς εἶνε ἰάμβος ἀντὶ ἀναπαιστού ἢ σπονδείου ἀναπαιστού. Ἴσως δὲ ὁ γράψας ἐξ ἀρχῆς τὸ ὄυθμικὸν ὑπόμνημα ἐδήλωσεν, ὅτι «ἡ δὲ τοῦ στίχου τελευταία οὖσα τὸν τόπον ἑνὸς λείποντος χρόνου <ἔχει ἔτι>, ὅτι δωδεκασύλλαβος ὁ στίχος ἐστίν», ἄλλος δὲ τις πρὸς ἐπεξηγήσιν συνεπλήρωσε γράψας «ἡ τελευταία συλλαβὴ ᾗ χρόνων ἐστίν». Παρανόησις δ' ὑπάρχει καὶ ἐν τῇ δηλώσει τοῦ ὄυθμοῦ τοῦ Ὑμνου εἰς τὴν Φύσιν δὲν ἔχει ὀρθῶς τὸ λεγόμενον «ὁ ὄυθμὸς ὀκτάσημος». Ἐπειδὴ πάντα τὰ κῶλα εἶνε ὀλοσπόνδεια, πλὴν δύο ἐξαιρέσεων, ἡ δὲ προτελευταία συλλαβὴ διὰ τῆς τονῆς γίνεται τετράσημος, νοεῖται, ὅτι ἕκαστον κῶλον ἔχει ὀκτὼ συλλαβὰς. Τὸ «ὀκτάσημος» ἄρα κεῖται κατὰ παρανόησιν ἀντὶ τοῦ «ὀκτασύλλαβος». Τὸ μέτρον τοῦ Ὑμνου τούτου εἶνε ὁμοῖον πρὸς τὸ τοῦ Ε' Ὑμνου τοῦ Συνεσίου, ἐγένετο δ' ἱκανὸς λόγος ὑπ' ἐμοῦ περὶ τούτου ἐν τῷ πρώτῳ μέρει τῆς ἐργασίας μου σ. 315-317 (11-13) πρβ. καὶ σ. 319-320 (15-16). Δὲν εἶνε δὲ κατὰ πάντα ἀκριβῆ τὰ γεγραμμένα ὑπὸ τοῦ Horna σ. 8-9 περὶ τοῦ Ὑμνου εἰς τὴν Φύσιν. Οὔτε τὸ «darnach ist das spondeische Metron ὀκτάσημος», οὔτε τὸ «bei Synesios ist zur Erleichterung syllaba anceps und Hiat am Versende zugelassen. In unserem Gedichte aber finden wir wohl den Hiat, aber nicht die syllaba anceps gestattet, usw.». Ὁκτάσημος εἶνε ὁ μείζων ἢ διπλοῦς σπονδεῖος ὁ ἐκ τετρασήμου θέσεως καὶ τετρασήμου ἄρσεως ἢ

τοῦναντίον συγκείμενος, πλὴν ἂν νοηθῆ, ὅτι ἐκάτερον τῶν μέτρων τοῦ ἀναπαιστικοῦ διμέτρου ἐκ δύο σπονδείων ἀποτελούμενον εἶνε ὀκτάσημον. Ἐν τέλει δὲ ἀπαντᾷ ἀδιάφορος συλλαβὴ ἔν τῷ Ὑμνῷ εἰς τὴν Φύσιν οὐχὶ μόνον ἐν τῷ 14 καὶ τῷ 24 κώλῳ, ὡς λέγει περαιτέρω ὁ Horne, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ 15 «σὺ δ', ὃ λαμπραῖς ἀκτῖσι», ὡς εἶνε παραδεδομένον. Ὁ Wilamowitz ἔγραψεν ἀκτῖσιν, ἀλλ' ἔχω νὰ παραβάλω τὸν Συνέσιον Ὑμνῷ Γ', 156 «δεύων νοτίσι», καὶ Δ', 145 «σὺ γὰρ ἐν παῖσι», καὶ 172 «αἴθρας λαγόσι», καὶ Η', 13 «καὶ κῦδος ἐπ' ἔργμασι», ἐπομένων κώλων ἀρχομένων ἀφ' ἐνὸς μόνου συμφώνου, καὶ Ὑμνῷ Γ', 416 «δσίαις πρᾶπίσιν», καὶ 446 «κανθῶν λιβάσιν», καὶ 530 «λάμπρον πρᾶπίσιν», ἐπομένων κώλων ἀρχομένων ἀπὸ φωνήεντος. Κατὰ τὰς χασμοδίας ἄρα καὶ κατὰ τὰς ἀδιαφόρους συλλαβὰς ἐν τέλει κώλων τινῶν οὐδὲν διαφέρει τὸ μέτρον τοῦ Ὑμνου εἰς τὴν Φύσιν τοῦ μέτρου τοῦ Ε' Ὑμνου τοῦ Συνεσίου.

Ὁ Th. Reinach ἐν σημειώσει εἰς Πλουτάρχου Περὶ μουσικῆς § 45 ἠμφεσβήτησε καὶ τὴν ἐπιγραφὴν τοῦ Ὑμνου Εἰς Μοῦσαν καὶ ὅτι ἡ ποιησις καὶ ἡ μελοποιία αὐτοῦ εἶνε τοῦ Μεσομήδους: «Le poème (d'époque alexandrine?) faussement connu sous le nom d'Hymne à la Muse et encore plus faussement attribué a Mésomède combine des rythmes iambiques avec l'hexamètre». Βεβαίως δυνάμεθα νὰ ὑπολάβωμεν, ὅτι κατ' ἀντιστοιχίαν πρὸς τὰ δύο λαμβικὰ καταληκτικὰ τετράμετρα, ἅτινα ἀποτελοῦσι τὰ τέσσαρα ἀπ' ἀρχῆς κῶλα, ὑπάρχουσι καὶ δύο δακτυλικὰ ἑξάμετρα, ἅτινα σχηματίζουσι τὰ ἕξ ἑξ τέσσαρα κῶλα, καὶ ὅτι ἐν τέλει πάντων τούτων συνάπτεται ὡς ἐπφδικὸν κῶλον τὸ «εὐμενεῖς πάρεστέ μοι».

Ἄλλ' εἶνε δυνατὸν ὁ ποιητὴς ἅμα καὶ μελοποιὸς νὰ ποιήσῃ ἐν δακτυλικὸν τρίμετρον καταληκτικὸν καὶ μετ' αὐτὸ ἐν ἀναπαιστικὸν διμέτρον καταληκτικὸν (5 καὶ 6), καὶ αὐθις τὰ αὐτὰ (7 καὶ 8). Εἶνε δὲ γνωστὸν, ὅτι παλαιοὶ ποιηταὶ ἐπιτηδεύουσιν, ἵνα τὸ δεῦτερον κῶλον δακτυλικοῦ τινος ἑξαμέτρου μετὰ τὴν πενθημμερῆ ἢ τὴν κατὰ τρίτον τροχαῖον τομὴν, τὸ ἔχον τὴν μορφήν ἀναπαιστικῆς καταληκτικῆς τετραποδίας, δηλοῦσι παρομιάν ὡς παρομιακόν. Ἐπὶ παραδείγματος δὲ μνημονεύω τὸν Θεόκριτον Γ', 11 «μηδὲ γε συμβάλη | χαλεπὸν χορίῳ κύνα γεῦσαι». Πρβ. καὶ ἄλλα, ἅτινα κατέλεξεν ὁ Fritsche ἐν σημειώσει εἰς τὸ προκείμενον χωρίον καὶ οἱ Fritsche-Hiller εἰς τὸ αὐτὸ χωρίον καὶ εἰς ΙΕ', 24 («κοσμεῖν τὰν βασίλισσαν | ἐν ὀλβίῳ ὀλβια πάντα»). Σημειωτέον, ὅτι τὸ μετὰ τὴν κατὰ τρίτον τροχαῖον τομὴν κῶλον λαμβάνει τὴν μορφήν τοῦ λεγομένου ἀκεφάλου παρομιακοῦ ἢ ἐνοπλίου, περὶ οὗ ἴδ. τὸ πρῶτον μέρος τῆς ἐργασίας μου ταύτης σ. 320 [16]). Προσέτι δὲ καλὸν εἶνε νὰ μὴ λησμονῆται, ὅτι ἐν ταῖς μεικταῖς στροφαῖς τῶν λυρικῶν καὶ τῶν δραματικῶν ποιητῶν ἐπιμειγνύονται διάφορα μετρικὰ κῶλα.

Κατὰ ταῦτα εἶνε δυνατόν ἐν τῇ μελοποιίᾳ τὰ δύο κῶλα «*Καλλιόπεια σοφά*» καὶ «*καὶ σοφὸν μυστοδότα*» νὰ ἔχῃσι τὴν τελευταίαν συλλαβὴν διὰ τονῆς τετρασήμερον, τὰ δ' ἕτερα δύο κῶλα «*Μουσῶν—τερπνῶν*» καὶ «*Λατοῦς—Παιδῶν*» νὰ ἐκφέρωνται μετ' ἀνακρούσεως καὶ ἄνευ μετρῆσεως τοῦ χρόνου τῶν συλλαβῶν «*Μου*» καὶ «*Λα*» ἐν ὄρθμῳ ἀναπαιστικῷ ἢ δακτυλικῷ. Οὕτω δὲ νοεῖται καὶ ἐν τούτοις «ὁ ὄρθμὸς δωδεκάσημος».

Ἐν τῷ πρώτῳ μέρει τῆς παρούσης ἐργασίας μου σ. 306 (2) εἶπον ὅτι κατὰ τὴν γνώμην μου καὶ ὁ Ὑμνος (προοίμιον) εἰς Μοῦσαν, ὅστις ἀπεδόθη εἰς τὸν Μεσομήδη, πρέπει μᾶλλον νὰ νομισθῆ, ὅτι ἐποιήθη καὶ ἐμελουργήθη ὑπὸ τοῦ Συνεσίου. Ἐδειξα δ' αὐτόθι, ὅτι ὁ Συνέσιος ἐν τῷ πεζῷ αὐτοῦ λόγῳ συνάπτει ποικίλα μέτρα καὶ ἀποτελεῖ μεικτὰς τινὰς στροφάς, οἷον σ. 318 (14) ἐμνημόνευσα ἐκ τοῦ Φιλάκρας ἐγκωμίου 20, σ. 84 Α τὴν σύναψιν ἐνὸς ἀναπαιστικοῦ ἀκαταλήκτου διμέτρου μετὰ μιᾶς δακτυλικῆς τριποδίας καὶ ἐνὸς προσέτι ἀναπαιστικοῦ κώλου. Ἡ β3 Ἐπιστολὴ αὐτοῦ σύγκειται ἐκ μιᾶς δακτυλικῆς καταληκτικῆς πενταποδίας καὶ ἐνὸς Ἀδωνίου, ἡ δὲ 45 Ἐπιστολὴ ἀποτελεῖται ἐξ ἐνὸς καταληκτικοῦ ἱαμβικοῦ τετραμέτρου, μιᾶς ἀναπαιστικῆς καταληκτικῆς τριποδίας καὶ ἐνὸς χωλιαμβικοῦ τριμέτρου ἴδ. σ. 321-323 (17-18). Σύναψιν δὲ τροχαϊκῶν μέτρων μετὰ ἱαμβικῶν ἐμνημόνευσα σ. 324 (20).

2 «*μολπῆς*». Πρβ. Συνέσ. Ὑμνω Α', 3 «*μετὰ Λεσβίαν τε μολπᾶν*», καὶ Ὑμνω Δ', 40 «*κλυέτω μολπᾶς*», καὶ Ὑμνω Ε', 50 «*σοι στέλλω μολπᾶν*». Συχνὰ δ' ἀπαντᾷ ἐν τοῖς Ὑμνοῖς τοῦ Συνεσίου τὸ ῥῆμα *μέλπω*.

4 «*αὐρῆ . . . ἐμὰς φρένας δονεῖτω*». Πρβ. Συνέσ. Ὑμνω Γ', 111-112 «*ἦδη καταχεῖ | ὀμφὰ περὶ νοῦν*».

5 «*Καλλιόπεια σοφά*». Μεταβολὴ τῆς διαλέκτου ἀπὸ Ἰωνικῆς εἰς Δωρικὴν. Περὶ τῆς Καλλιόπης λέγει ὁ Συνέσιος ἐν Λίῳ 13, σ. 53 C D. Ἴδ. τὸ πρῶτον μέρος τῆς παρούσης ἐργασίας μου σ. 348 (44). Πρὸς τὸ ἐπίθετον *σοφά* τῆς Καλλιόπης πρβ. τὸ ἐπίγραμμα Ἀνθ. Παλ. Θ', 504, 1 «*Καλλιόπη σοφίην ἠρωίδος εὗρεν αἰοιδῆς*». Τοῦτο δὲ τὸ ἐπίγραμμα ἀπέδωκα εἰς τὸν Συνέσιον ἴδ. τὸ πρῶτον μέρος σ. 349 (45). Καὶ ἐν τῷ ἐπιγράμματι Ἀνθ. Παλ. Θ', 505, ὅπερ ὡσαύτως, ὡς νομίζω, ἐποιήθη ὑπὸ τοῦ Συνεσίου, φέρεται 9-10 «*Εἰκόνα τῆς σοφίης ποτιδέροκο· Καλλιόπης γὰρ | εἰκόνα σῆ κραδίη λάμβανε τὴν σοφίην*». Πρβ. καὶ Συνέσ. Λίῳ 13, σ. 53 D, ἐνθα μετὰ τὰ εἰρημμένα περὶ τῆς Καλλιόπης ἐπιφέρει «*καὶ ὅστις οὐ προτέλειον ἠγεῖται τὰς Μούσας, ἀλλὰ τὸ κράτος αὐτῷ τῆς σοφίας ἐν ταύταις εἶναι, κλπ.*». Πρὸς δὲ τὸ «*Καλλιόπεια σοφά*» ὅμοιον εἶνε τὸ ἐν ἀναπαιστικῷ μέτρῳ Ὑμνω Γ', 156 τοῦ Συνεσίου «*ἀτρέκεια σοφά*».

7 «*μυστοδότα*». Ἡ λέξις αὕτη μόνον ἐνταῦθα ἀπαντᾷ, εἶνε δὲ συντεθειμένη ὡς καὶ αἱ Βυζαντιακαὶ λέξεις *μυστογράφος*, *μυστολέκτης* (ἴδ. τὰ ἐμὰ Ἀνάλεκτα Φιλολογικὰ ἐν τῇ Ἀθηνᾶ τόμ. ΚΓ', 1911, σ. 120-121,

καὶ περὶ τῶν εἰς -δότης ἢ -δότης συνθέτων ὀνομάτων αὐτόθι σ. 112-115 καὶ ἐν Πολέμωνι τόμ. Α', σ. 101-102).

8 «*Λατοῦς γόνε Δήλιε Παιάν*». Ἡ γραφὴ τοῦ V κώδικος «δ' ἤλιε» δεικνύει, ὅτι ὁ ποιητὴς ἴσως δὲν ἔγραψε «*Δήλιε*» (δωριστὶ *Δάλιε*), ἀλλὰ τὸ Ὀμηρικὸν *ἦε* (ἦε Φοῖβε), τουτέστι τὸ ὄλον κῶλον «*Λατοῦς γόνε δ', ἦε Παιάν*».

9 «*εὐμενεῖς πάρεστέ μοι*». Πρβ. Συνέσ. "Ἕμνω Ζ', 40 «*ἀλλ' εὐμενεῖς, ἀναξ*».

4. *Εἰς ὥρολόγιον.*

*Τίς ὁ λάϊνον ἄντρον Ἄρει ξέσας ;
τίς ὁ κέντρον ἐπίσκοπον ἀρμόσας
συνοδοιότρον εὔρε τὸν ἄλιον,
ἐνέκλεισεν ἔσω δρόμον ἀμέρας,
5 ὄθεν αἰθέρος ἄρμα προσίπταται ;
ὦ δαιδαλέον καμάτου τέχνας·
ὀλίγη λίθος ἐνδέδεται πόλον,
τὸν Ἄτλας τις ἐκούφισε βαστάσας.*

1. ἄρει Ο. 3 εὔρετο ἄλιου Ο : εὔρε τὸν ἄλιον Wilamowitz εὔρε τὸν ἄλιον Horna. 7 ἐνδέδεται Ο : ἐνδέδεται Wilamowitz. (Περὶ τῆς προτατομένης δηλώσεως τοῦ ἄνθιμου καὶ τοῦ μουσικοῦ τρόπου ἴδ. τὰ γεγραμμένα ἐν τοῖς ἔμπροσθεν).

1 «*Τίς ὁ λάϊνον ἄντρον Ἄρει ξέσας ;*» Πρβ. τὴν ἀρχὴν τοῦ ἐπομένου ποιήματος, ὅπερ ἐπιγράφεται «*Ἄλλο εἰς ὥρολόγιον, «Τίς ἔτευξε <ν> χαλκελάτῳ τέχνα | κτέ.*», ὡς καὶ τὴν ἀρχὴν πολλῶν ἐπιγραμμάτων, οἷον Ἀνθ. Πλαν. 159 «*Τίς λίθον ἐψύχωσε ; τίς ἐν χθονὶ Κύπριν ἐσείδεν ; κτέ.*», Ζηνόδ. αὐτόθι 14 «*Τίς γλύφας τὸν ἔρωτα κτέ.*», κλπ.— «Ἄρει», τουτέστι σιδήρω, σιδηρῶ ὄργανῳ, σιδηρᾷ σμίλῃ. Πρβ. τὸ μονόστιχον ἐπίγραμμα Ἀνθ. Παλ. Θ', 124 «*Ποῖ Φοῖβος πεπόρευται ; Ἄρης ἀναμίγνυται Δάρφνη*» (Εἰς δάρφνην ἀξίνη κοπτομένην), ὅπερ διεσκεύασε Νικήτας ὁ Εὐγενιανός. Ὁ Εὐστάθιος λέγει σ. 1074, 59 «*Ἰστέον δέ, ὅτι ὁ σίδηρος Ἄρης καὶ αἰνιγμά τι ποιεῖ ἀστεῖον βραχυλογικὸν τοιοῦτον· ὑπόκειται τις δευτὸμος τέμων δάρφνην θάλος· ἐπεὶ δὲ ἡ δάρφνη τὸ φυτὸν ὁμωνυμεῖ κόρη ἐρωμένη Ἀπόλλωνος, ἐκδέδωκέ τις αἰνιγματοποιὸς τὸ Ποῖ Φοῖβος πεπόρευτο, Ἄρης ὅτ' ἐμίγνυτο Δάρφνη;* (οὕτω κατὰ τὴν Πιανούδειον Ἀνθολογίαν) καὶ ἔστι τὸ πᾶν ἀστεῖον ἐνταῦθα ἐν τῷ μίγνυται· τὸ γὰρ ὁμοῦ εἶναι ἡ λέξις δηλοῖ· ὁ καὶ ὁ σίδηρος ἔχει κόπτων ξύλον καὶ ὁ συνὼν τῷ σώματι.» Ἴδ. τὰ γεγραμμένα ὑπ' ἐμοῦ ἐν Byz-neugr. Jahrb. VII, σ. 373 καὶ ἐν Ἐπ. Ἐτ. Βυζ. Σπ. τόμ. Ι', 1933, σ. 439. Πρβ. καὶ Pape-Benseler Wörterb. d. griech. Eigenn. λ. Ἄρης.

β «*συνοδοιπόρον εὔρε τον ἄλιον*». Περὶ τῆς γραφῆς *ἄλιον* καὶ τῆς διορθώσεως *ἄλιον* τοῦ Wilamowitz διαλαμβάνει ὁ Horna σ. 21-22. Πρὸς δὲ τὴν λέξιν *κέντρον* τοῦ δευτέρου στίχου πρβ. Συνέσ. Ὑμνω Α', 69-70 «*ἀπὸ κέντρον τε θορόντων, | περὶ κέντρον τε θυέντων*», καὶ Ὑμνω Β', 70 «*μέγα χαῖρε, κέντρον ὄντων*», καὶ Ὑμνω Ε', 65 «*κέντρον κούρου καὶ πατρὸς*» κλπ.

4 «*ἐνέκλεισεν ἔσω δρόμον ἀμέρας*». Πρβ. Συνέσ. Ὑμνω Γ', 31 «*μάνας τε δρόμοι*». Ἐν τῷ Ἄλλω εἰς ὠρολόγιον φέρεται 2 «*μακάρων δρόμον εἰς μέτρον ἀμέρας*», καὶ 3 «*δρόμον ἀστέρων*».

5 «*ὄθεν αἰθέρος ἄρμα προσίπταται*;» Πάντως τὸ «*αἰθέρος ἄρμα*» νοεῖται τὸ τοῦ Ἥλιου ἄρμα. Πρβ. Εὐριπ. Ἐπιγρ. 2 (2) Diehl «*ὦ τον ἀγῆρατον πόλον αἰθέρος Ἥλιε τέμνων*», Ὀρφ. Ἀργ. 303 «*Ἡέλιος τον ἀπειριτον αἰθέρα τέμνων*», Pap. Gr. Mag. I, 4, 439 (ἴδ. ἀνωτέρω). Ὁ Συνέσιος λέγει ἐν τῷ ἐπιγράμματι αὐτοῦ τῷ ἐν τῷ ἀστρονομικῷ ὄργανῳ (Cougny IV, 74) 5-6 «*σκέπτεο τείρεα πάντα πρὸς ἄντυγα, τῆς ἐπι Τιτάν | νύκτα ταλαντεύει καὶ φάος ἐρχόμενος*». Ἡ δὲ λέξις *αἰθήρ* φέρεται παρὰ τῷ αὐτῷ Ὑμνω Β', 10, καὶ Γ', 73, καὶ Θ', 35.

6 «*ὦ δαιδαλέον καμάτου τέχνας*». Ὁ Συνέσιος λέγει Ὑμνω Β', 58 58 «*πολυδαιδάλοισι μορφαῖς*», καὶ Ὑμνω Γ', 338 «*δαιδαλλομένων*», καὶ 257 «*μερόπων | δαιδαλογλώσων*».

7 «*ὀλίγη λίθος ἐνδέδνται πόλον*». Ὁ Horna (σ. 22) ἐρμηνεύει «*ein kleiner Stein (die Sonnenuhr) trägt den Himmel wie ein Kleid; vgl. Aesch. Ag. 208 ἔδν λέπαδνον*». Ὁ δὲ Wilamowitz γράφας *ἐνδέδεται* ἐξηγεῖται «*ein kleiner Stein hält den Himmel in sich gebunden*». Πρὸς δὲ τὴν ἔννοιαν παραβάλλω τὸ ἐπίγραμμα Ἀνθ. Παλ. Θ', 780

Ὠρανον ἁ χωροῖσα σοφὰ λίθος, ἁ διὰ τυτθοῦ
γνώμονος ἀελίω πάντα μερισδομένα

ἔτι δὲ τὸ ἐπίγραμμα αὐτόθι 807

*Μηχανικὴ Φαέθοντα βιάζεται ἁρμονικοῖσι
γνώμοσιν ἁγρεῦειν τὸν δρόμον Ἥελιον
βαῖδς δ' ἁμφιέπει λίθος ἄντυγας Ἡριγενείης
ὠρονόμω σοφίῃ καὶ σκιάεντι τύπω.
Σεργίου ἀρχιεροῦς ἐπουρανήσιν ἐφετμαῖς
τοῦτο συνειργάσθη ἔργον ἐπιχθονίων.*

8 «*τὸν Ἄτλας τις ἐκούφισε βαστάσας*». Ὁ Wilamowitz παρετήρησεν, ὅτι τὸ «*κουφίζειν*» ἔχει ὁ ποιητὴς ἐκ τῆς τραγωδίας. Ἄλλὰ καὶ τὸ ὄλον χωρίον εἶνε εἰλημμένον παρὰ τῶν τραγικῶν ποιητῶν. Πρβ. Εὐριπ. Ἴππ. 725-726 «*σεμνὸν τέριμονα ναίων | οὔρανοῦ, τὸν Ἄτλας ἔχει*», καὶ Ἴων

1-2 « Ἄτλας, ὁ χαλκείοισι νώτοις οὐρανὸν | . . . ἐκτρίβων ». Πρβ. καὶ τὸ Ἐπιγράμμα Ἀνθ. Πλαν. 303 (4-5 « Ἄτλας | οὐρανὸν εὐρύστερνον ἔχων ἐπικείμενον ὄμοις »), ὅπερ ἀπέδωκα εἰς τὸν Συνέσιον ἐν τῷ πρώτῳ μέρει τῆσδε τῆς ἐργασίας μου σ. 342-343 (38-39).

Περὶ ἄλλων ἐπιγραμμάτων ἀναφερομένων εἰς ὥρολόγια θὰ εἶνε ὁ λόγος ἐν ταῖς σημειώσειςι καὶ ταῖς παρατηρήσεσιν εἰς τὸ ἐπόμενον ποίημα « Ἄλλο εἰς ὥρολόγιον ».

5. Ἄλλο εἰς ὥρολόγιον.

- Τίς ἔτευξε < ν > χαλκελάτῳ τέχῃ
μακάρων δρόμον ἔς μέτρον ἀμέρας ;
τίς ἔταξε κύκλῳ δρόμον ἀστέρων,
παγγάλκεον εἰκόνα κόσμου,
5 μερίσας κανόνων τύπον εὐδρόμων,
ὀρίσας ἀτραπὸν, ὁδὸν εὐαγῆ
ζώων ἀριθμὸν τρεῖς τεσσάρων ;
ὁ δὲ δίσκος ἔχει πυκινὰν γλυφάν,
τετορευμένα τεῖρεα χρύσεια*
- 10 Κριὸν βριαρὸν λασηκόμαν
Ταῦρον κεραόν, πλειαδοδρόμον,
μορφὰν κρατερῶν Διδύμων ἴσαν,
ὄμοιοι κεχηγνῶτα Καρκίνον,
κρατερόν δὲ Λέοντα πελώριον,*
- 15 ξανθὴν εὐώπιδα Παρθένον,
Ζυγὸν ἀμφιρεπῆ, μερόπων δίκαν,
καὶ Σκορπίον εὐοπλον ὀργίλον,
Κένταυρον, ἀναιδέα τοξόταν,
διφνὲς καλὸν Αἰγόκερω δέμας,*
- 20 Ὑετοῦ μέγαν ὄμβρον Ὑδροχόου
πελάγουσ ἀλικύμονος Ἰχθύας.
φέρεται δὲ μέσον κανόνων λίθος
τὰν τάξιν ἔχων ἰδίων μέτρων,
ἀνόδευτον ὁδὸν φανερὰν ἔχων.*
- 25 θεμένου χορὸν εἰς μέτρον ἀφθίτων,
κατεδείκνυτο πᾶσι τέχῃ σοφά
κατὰ δῆριν ἀπείριτον οὐρανοῦ
μνηθήσατο χαλκεὸς ἄδονά,
δηλοῦσα βροτοῖς μέτρον ἀμέρας.*

1 ἔτευξε Ο: ἔτευξεν ἐγώ, ἐτεύξατο Wilamowitz. ὁ κανὸνι τύπον εὐ-

δρομῶν Ο : διώρθωσεν ὁ Wilamowitz. 6 ἀτραπὸν ὁδὸν Ο : ὁδὸν ἀτροπον Wilamowitz ἀτραπῶν ὁδὸν Horna. 7 ζωδ'ων Ο : ζῶων Wilamowitz. 8 ποικίλαν γλυφὰν Ο : πυκινὰν γλυφὰν Horna πυκινᾶ γλυφᾶ Wilamowitz. 10 λασιόκομαν Ο : λασηκόμαν Horna λάσιον κόμαν Wilamowitz. 11 πλειάδων δρόμον Ο : πλειαδοδρόμον Wilamowitz Πλειάδων δρόμον Horna. 12 κρατερὰν Ο : κρατερῶν Wilamowitz. 13 καρκῖνον Ο. 20 ἔδροχόν Ο : Ὑδροχόνου Wilamowitz. 22 λίθ . . . Ο. 25 θεμένον Ο : θέμενος χορὸν εἰς μέτρον ἀφθίτων. Wilamowitz. 26 καὶ δεικνντο Ο : κατεδείκνντο Horna. 27 μετὰ δῆριν Ο : κατὰ δ. Wilamowitz. 28 μυκήσατο Ο : μυθήσατο ἐγώ. 28 χάλκεος Ο.

2 «μακάρων δρόμον εἰς μέτρον ἡμέρας;» Τὸ «μακάρων δρόμον» δηλοῖ «ἀστέρων δρόμον». Τὸ χωρίον τοῦτο οὐδεὶς παρέβαλε πρὸς τὸ τοῦ Συνεσίου Ὑμνω Β', 37-38 «τά τ' ἔνουσίων προλάμπει | μακάρων ἀγητὰ φέγγη». Ὑπὸ τοῦ Συνεσίου καλοῦνται μάκαρες οἱ ἀστέρες καὶ ἀφθιτοὶ ἀνακτες Ὑμνω Β', 39-40 «ὄθην ἐγκόσμιος ἦδη | χορὸς ἀφθίτων ἀνάκτων». Ἐπειδὴ δὲ καὶ ἐν τῷ ποιήματι, περὶ οὗ εἶνε ὁ λόγος, φέρεται 25 «θεμένου χορὸν εἰς μέτρον ἀφθίτων», κατέδειξα ἤδη τὴν ὁμοίτητα τῶν χωρίων ἐν τῷ πρώτῳ μέρει τῆσδε τῆς ἐργασίας μου σ. 349 (45), ἅτινα μαρτυροῦσι ποιητὴν τὸν Συνέσιον καὶ τοῦ Ἄλλου εἰς ὠρολόγιον ποιήματος. Καθ' ὅσον δὲ γινώσκω, ὑπ' οὐδενὸς ἄλλου λέγονται οἱ ἀστέρες μάκαρες καὶ ἀφθιτοὶ, ὡς θεοί, ἢ ὑπὸ μόνου τοῦ Συνεσίου, ὅστις νομίζει αὐτοὺς θεοὺς. Πρβ. Φαλ. ἐγκ. 12, σ. 75 C «τοῖς φανοτάτοις τῶν ἐν αἰθέρι θεῶν», καὶ Ὑμνω Θ', 34 «χορὸς ἀμβροτος ἀστέρων». Ὅτι δὲ ὁ Συνέσιος εἶνε ποιητὴς τοῦ Ἄλλου εἰς ὠρολόγιον, δεικνύει καὶ τὸ χωρίον αὐτοῦ ἐν Δίῳ 15, σ. 55 D «ὑδωρ δὲ τουτὶ θεὶ διαττον δρόμον οὐ μεμετροημένον οὐδὲ πρὸς κλεψύδραν ταμιευόμενον».

3 «τίς ἔταξε κύκλω δρόμον ἀστέρων». Ἴδ. παρατήρησιν εἰς τὸ προηγούμενον ποίημα Εἰς ὠρολόγιον στ. 4.

4 «παρχάλκεον εἰκόνα κόσμον». Πρβ. Συνέσ. Πρὸς Παιόν. 6, σ. 312 A «ἄγαλμα πάγκαλον τοῦ κοσμικοῦ πλάτους δημιουργήσαντες».

6 «ὄρισας ἀτραπὸν, ὁδὸν εἰσαγῆ». Δὲν μετέβαλον τὸ παραδεδομένον ἀτραπὸν, ἐπειδὴ φέρεται μετὰ τῆς λέξεως ὁδὸς παρὰ τῷ Ἀριστοφάνει Νεφ. 75-76 « . . . φροντίζων ὁδοῦ | μίαν εὔρον ἀτραπὸν δαιμονίως ὑπερφυᾶ», καὶ Ὅρν. 21-22 «οὐ γὰρ ἔστ' ἐνταῦθά τις ὁδός. ΠΙΣΘ. οὐδὲ μὰ Δί' ἐνταῦθά γ' ἀτραπὸς οὐδαμοῦ». Τὰ χωρία ταῦτα νομίζω ἱκανά, ὅπως βεβαιώσωσι τὴν συνύπαρξιν ἀμφοτέρων τῶν λέξεων ἀτραπὸν καὶ ὁδὸν ἐν τῷ 6 στίχῳ τοῦ ποιήματος, περὶ οὗ εἶνε ὁ λόγος. Μόνον δ' ἔστιξα διὰ κόμματος μετὰ τὸ ἀτραπὸν. Σημειωτέον δ' ὅτι κατὰ τὴν παραδεδομένην γραφὴν ἀτραπὸν ὁ πούς εἶνε δάκτυλος ἐκ ἀναπαίστου (ἴδ. παρατήρησιν

εἰς στίχον 11). Ὁ δὲ Συνέσιος λέγει Ὑμνῶ Α', 125 «καταλάμψει μὲν ἀταρπούς», καὶ Ὑμνῶ Γ', 537 «*ἰεράν ἀταρπὸν*». Πρῶβ. Μανέθ. Δ', 1 «*οὐρανίων ἄστρον ἀταρπούς*». Τὸ δ' ἐδαγῆς ἐν τέλει στίχου ἔχει ὡς παρὰ τῷ Συνεσίῳ Ὑμνῶ Η', 40 «*λέχος | πανακήρατον, ἐδαγές*»· πρῶβ. καὶ Ὑμνῶ Γ', 396.

7 «*ζῶων ἀριθμὸν τρεῖς τεσσάρων*». Ὅσα γράφει ὁ Horna σ. 23 περὶ τοῦ σπονδείου ἐν τῇ τρίτῃ χώρᾳ, ὅστις δὲν ἀπαντᾷ παρὰ τῷ Μεσομίδει, οὐδένα ἔχουσι κατ' ἐμὲ λόγον. Τοῦναντίον δ' ἡ παρατήρησις αὕτη συνηγορεῖ τῇ γνώμῃ μου, ὅτι τὸ ποίημα τοῦτο δὲν εἶνε τοῦ Μεσομίδους, ἀλλὰ τοῦ Συνεσίου, ὅστις ἐπιτρέπει σπονδεῖον ἐν τῇ τρίτῃ χώρᾳ τοῦ ἀναπαιστικοῦ διμέτρου. Ἐν τοιοῦτον δίμετρον «*ἔξεσι γενέσθαι βελτίον*» τοῦ Συνεσίου κατέλεξα ἐν τῷ ἀναπαιστικῷ συστήματι, ὅπερ εὔρον ἐν Δίῳνι 16, σ. 57 C (ἴδ. τὸ πρῶτον μέρος τῆς ἐργασίας μου ταύτης σ. 318-319 [14-15]). Παρατίθεμαι δὲ νῦν καὶ ἕτερον δίμετρον (στ. 2) ἐκ τοῦ ἀναπαιστικοῦ συστήματος, ὅπερ εὔρον παρὰ τῷ αὐτῷ Περί βασιλ. 31, σ. 31 B

ὡς πολλῶν ὄντων, ἃ δέδωκεν
ὁ θεὸς βασιλείᾳ ζηλωτᾶ
καὶ μακάριᾳ, οὐδενὸς ἦττον,
εἰ μὴ καὶ παντὸς μᾶλλον
ἀγασθείη τις ἂν αὐτῆς

(δὲν μνημονεύω τοῦ τετάρτου παρομοιακοῦ κόλου, ὅπερ εἶνε ὀλοσπόνδειον, ὡς πάντα τὰ τοῦ Ε' Ὑμνου τοῦ Συνεσίου καὶ τοῦ Εἰς τὴν Φύσιν Ὑμνου, ὃν ἀπέδωκα εἰς τὸν αὐτὸν ποιητὴν. Ὁ δὲ πέμπτος στίχος τοῦ προκειμένου συστήματος ἔχει τὸν πρῶτον πόδα ἴαμβον· ἴδ. περὶ τούτου τὰ γεγραμμένα ὑπ' ἐμοῦ ἐν τῷ πρώτῳ μέρει καὶ ἐν ταῖς παρατηρήσεσιν εἰς τὸν Ὑμνον εἰς τὴν Φύσιν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν).

9 «*τετορευμένα τείρεα χρύσεια*». Τὰ «*τείρεα*» εἶνε ὡς τὰ παρ' Ὀμήρῳ Σ 485 ἐπὶ τῆς ἀσπίδος τοῦ Ἀχιλλέως «ἐν δὲ τείρεα πάντα, τά τ' οὐρανὸς ἐστεφάνωται». Ὁ Συνέσιος λέγει καὶ ἐν τῷ Ἐπιγράμματι τῷ ἐν τῷ ἀστρονομικῷ ὀργάνῳ Cougny IV, 72, 5 «*σκέπτεο τείρεα πάντα πρὸς ἄντυγα, κλπ.*».

10 «*Κριὸν βριαρὸν λασιηκόμαν*». Ἐγραψα κατὰ τὸν Horna *λασιηκόμαν*, ἐπειδὴ τοιαῦται σύνθετοι λέξεις ἔχουσαι ἢ ἀντὶ τοῦ ο χάριν τοῦ μέτρου ἀπαντῶσι παρὰ τῷ Συνεσίῳ, οἷον Ὑμνῶ Α', 121 «*νοσηφόροισιν ὄρμαῖς*», Γ', 167 «*νοσητόζε νοῦ*», καὶ 363 «*ἰερηπολίας*»· πρῶβ. καὶ 45 «*τελετηφορίας*» καὶ 452 «*τελετηφορίας*». Ὁρθῶς δ' ὁ Wilamowitz ἔγραψε στ. 20 Ὑδροχόου. Τὴν δὲ λέξιν βριαρὸς ἔχει ὁ Συνέσιος Ὑμνῶ Δ' 157 «*βριαραῖς δίναις*».

11 «*Ταῦρον κερᾶν, πλειαδοδρόμον*». Ἐγκρίνω τὴν διόρθωσιν τοῦ Wilamowitz *πλειαδοδρόμον*», τουτέστι τὸν Ταῦρον τὸν παρὰ τὰς Πλειάδας τρέχοντα, ὅπως ὑπάρχει καὶ ἕτερον ὄνομα διορίζον τὸν Ταῦρον (πρβ. 10 «*Κριὸν βριαρὸν λασηκόμαν*», 14 «*καρτερόν δὲ Λέοντα πελώριον*» κλπ.). Οὐδαμῶς δὲ μ' ἔπεισαν τὰ ὑπὸ τοῦ Hogns σ. 24 γεγραμμένα, ὅτι, ἐπειδὴ παρὰ τῷ Μεσομήδει δὲν ἀπαντᾷ δάκτυλος ἐξ ἀναπαίστου, εἶνε τολημηρὰ ἢ διόρθωσις τοῦ Wilamowitz, ἥτις σχηματίζει διὰ τοῦ πρώτου συνθετικοῦ τῆς λέξεως *πλειαδοδρόμον* τοιοῦτον πόδα. Ἰδ. καὶ ὅσα παρατήρησα εἰς τὸν ἕκτον στίχον. Ὁ δὲ Συνέσιος πολλάκις καὶ ἐν τοῖς ἀναπαιστικοῖς αὐτοῦ μονομέτροις καὶ ἐν τοῖς ἀναπαιστικοῖς μέτροις τοῖς ἐσχηματισμένοις ἐν πεζῷ αὐτοῦ λόγῳ ποιεῖται χρῆσιν τοῦ δακτύλου ἐξ ἀναπαίστου. Ἄλλ' ὁ Hogns, δεχόμενος ὅτι ὁ Ὑμνος εἰς Ἥλιον εἶνε ποίημα τοῦ Μεσομήδους, δὲν παρατήρησεν, ὅτι ἐν τῷ τρίτῳ καὶ τῷ ἕκτῳ ἀναπαιστικῷ διμέτρῳ αὐτοῦ ἀπαντῶσι δύο δάκτυλοι ἐξ ἀναπαίστου ἐπάλληλοι (ἴδ. κατωτέρω).

Τὸ ζῳδῖον Ταῦρος καλεῖται *κεραὸς* καὶ ὑπὸ τοῦ Ἀράτου Φαιν. 167 καὶ ὑπὸ τοῦ Μαξίμου Περὶ καταρχῶν 471.

15-16 «*ξανθὰν ἐδώπιδα Παρθένου, | Ζυγὸν ἀμφιρεπῆ, μερόπων δίκαν*». Ὁ ποιητὴς λέγει τὸν Ζυγὸν «*μερόπων δίκαν*», ἀλλὰ συνάπτει αὐτὸν μετὰ τῆς *Παρθένου*, ἥτις ἐκαλεῖτο καὶ *Δίκη*. Ὁ Συνέσιος κατὰ τὸν Ἄρατον λέγει περὶ τῆς Παρθένου καὶ Δίκης, διεξοδικὸς δὲ λόγος ἐγένετο ὑπ' ἐμοῦ ἐν τῷ πρώτῳ μέρει τῆς ἐργασίας μου ταύτης σ. 330 (26) κέξ. Κατὰ δὲ τὸν Μεσομήδην Ὑμνῳ εἰς Νέμεσιν 13 ἢ θεὰ αὕτη κρατεῖ Ζυγόν. Τὴν δὲ λέξιν *μερόπων* ἔχει ὁ Συνέσιος καὶ Ὑμνῳ Γ', 649 «*ἀθῆων μερόπων*», ἀπαντᾷ δὲ καὶ παρὰ τῷ Μεσομήδει Ὑμνῳ εἰς Νέμεσιν 8 «*χαροπὰ μερόπων στρέφεται τύχα*».

18 «*Κένταυρον, ἀναιδέα τοξόταν*». Ὁ Συνέσιος λέγει Ὑμνῳ Θ', 64 «*οὐ κῆρες ἀναιδέες*».

19 «*διφρὺς καλὸν Αἰγόκερω δέμας*». Ἡ λέξις *δέμας* ἐν τέλει εἶνε ὡς παρὰ τῷ Συνεσίῳ Ὑμνῳ Θ', 15 «*βρότεον φορέων δέμας*». Πρβ. Δωρόθ. «*δέμας Ἀρνειοῦ*» (ἴδ. κατωτέρω), Μάξιμ. Περὶ καταρχῶν 503 «*Σχορπίον δέμας*» καὶ 591 «*Τοξότew δέμας*». Ὑπὸ δὲ τοῦ Ῥητορίου Catal. codd. astr. gr. VII, σ. 208 καλεῖται ὁ Αἰγόκερος καὶ *διφρὺς* ζῳδῖον.

24 «*ἀνόδευτον ὁδὸν φανεράν ἔχων*». Περὶ τοῦ «*ἀνόδευτον ὁδὸν*» ποιεῖται λόγον ὁ Hogns σ. 29. Ἰδ. καὶ τὰ ὑπ' ἐμοῦ γεγραμμένα ἐν τῷ πρώτῳ μέρει σ. 328 (24), ὅπου ἐμνημόνευσα καὶ τὸ παρὰ τῷ Συνεσίῳ Ὑμνῳ Γ', 653 «*ἄχαρις τε χάρις*».

25 «*θμεμένου χορὸν ἐς μέτρον ἀφθίτων*». Ἰδ. παρατήρησίν μου ἐν τοῖς ἔμπροσθεν στ. 2. Περὶ δὲ τοῦ χοροῦ τῶν ἀστέρων, ὅστις συχνὰ ἀπαν-

τῷ παρὰ τῷ Συνεσίῳ, ἴδ. τὰ γεγραμμένα ἐν τῷ πρώτῳ μέρει τῆς ἐργασίας μου ταύτης σ. 348-349 (44-45) καὶ εἰς Ὑμνον εἰς Ἥλιον 17.

26 «τέχνα σοφά». Ὁ Horna σ. 25 ἐμνημόνευσε τὸ ἐπὶ Ἀττικοῦ ἀγρίου ἐπίγραμμα (*Kaibel* Ep. Gr. 1100=*Geffken* Ep. 2) «Ἄνδρες ἐποίησαν σοφίαισιν καλὸν ἄγαλμα». Λέγει δὲ ὁ Συνέσιος Ὑμνῷ Β', 30 «σοφία κοσμοτεχνίτις». Περὶ δὲ τοῦ ὀνόματος σοφὸς καὶ τῆς σοφῆς χειρὸς τῶν λεγομένων περὶ τεχνίτου ἴδ. τὰ γεγραμμένα ὑπ' ἐμοῦ ἐν Ἐφημ. Ἀρχαιολ. 1937/1938, σ. 540-541.

27 «κατὰ δῆριν ἀπείριτον οὐρανοῦ». Ἐγραψα κατὰ τὸν Wilamowitz «κατὰ δῆριν» ἀντὶ τοῦ «μετὰ δ.», ἐπειδὴ συχνὰ συγχέονται ἐν τοῖς χειρογράφοις αἱ προθέσεις μετὰ καὶ κατὰ (ἴδ. ὅσα ἔγραψα ἐν Ἐπ. Ἐτ. Βυζ. Σπ. τόμ. Ε', 1928, σ. 319). Τὸ «δῆριν ἀπείριτον» εἶπεν ὁ ποιητὴς κατὰ τὸ τῆς Βατραχομουμαχίας 4 «δῆριν ἀπειρεσίην». Ὁ Horna παρέβαλε τὸν 27 στίχον πρὸς τὸν τοῦ Ὑμνου εἰς Ἥλιον 11 «περὶ νῶτον ἀπείριτον οὐρανοῦ». Ἄλλ', ὡς εἶπον ἤδη, ἀμφοτέροι οἱ στίχοι ἀνήκουσιν εἰς τὸν Συνέσιον, ὅστις ποιεῖται χρῆσιν τοῦ «... ἀπείριτον οὐρανοῦ» κατὰ τὸν Μανέθωνα Β' (Α'), 27 «κύκλοι ἀπείριτοι οὐρανοῦ εἴσω».

27 «μυθήσατο χαλκῆος ἄδονά». Περὶ τῆς λέξεως ἄδονά παρὰ τῷ Συνεσίῳ ἴδ. τὸ πρῶτον μέρος τῆς ἐργασίας μου ταύτης σ. 328 (24).

Ἀπέδωκα εἰς τὸν Συνέσιον ἀμφοτέρα τὰ ποιήματα, τό τε εἰς ὥρολόγιον καὶ τὸ Ἄλλο εἰς ὥρολόγιον, ἐπειδὴ πρὸς τοῖς ἄλλοις οὗτος, ὡς εἶνε γνωστόν, κατεσκευάσεν ἀστρονομικὸν ὄργανον, ὅπερ ἐδωρήσατο τῷ Παιονίῳ (ἴδ. Πρὸς Παιόνιον περὶ τοῦ δώρου σ. 307 Β κέξ.). Ἐνεκόλωσε δ' ἐν αὐτῷ ὁ Συνέσιος καὶ ἴδιον ἐπίγραμμα «Ἡ σοφίη στίβον εὗρεν κτέ.» καὶ τὸ ἐπίγραμμα τοῦ Πτολεμαίου «Οἶδ' ὅτι θνατὸς ἐγὼ κτέ.» (Ἀνθ. Παλ. Θ', 577) διὰ χρυσοῦ στερεοῦ. Παραπλησίως δ' ἐν τῷ Ἄλλῳ εἰς ὥρολόγιον τὰ ζῳδία ἦσαν τετορειμένα διὰ χρυσοῦ ἐπὶ δίσκου χαλκοῦ. Τὸ δ' ἀστρονομικὸν ὄργανον τοῦ Συνεσίου ἦτο μὲν ἔργον τῆς διανοίας αὐτοῦ, «χειρὸς δὲ ... εἰς δημιουργίαν ἀργύρου τῆς ἀρίστης» (Πρὸς Παιόν. 5, σ. 311 Α).

Ὁ Horna σ. 21 ἐμνημόνευσε τοῦ ἀστρονομικοῦ ὄργανου καὶ τοῦ ἐπιγράμματος τοῦ Συνεσίου, ἀλλ' ἐνόμισεν, ὡς καὶ ὁ Wilamowitz, ὅτι ἀμφοτέρα τὰ εἰς ὥρολόγιον ποιήματα τοῦ Cod. Ottobon. ἀνήκουσιν εἰς τὸν Μεσομήδη.

Ἐπιγράμματα εἰς ὥρολόγια ἢ παραπλήσια ἀστρονομικὰ ὄργανα πρὸς τοῖς μνημονευθεῖσιν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν Ἀνθ. Παλ. Θ', 780 καὶ 807 φέρονται ἐν τῷ αὐτῷ βιβλίῳ τῆς Ἀνθολογίας ταύτης καὶ τάδε: 779. 782. 806. 822. Ἰδ. καὶ Ζ', 641. Ἀστρονομικὸν δέ τι ὄργανον ἀπέστειλε δῶρον πρὸς τὴν Ποππαίαν τὴν γυναῖκα τοῦ Νέρωνος Λεωνίδας ὁ Ἀλεξανδρεὺς, ὡς δεικνύει τὸ ἐπίγραμμα Ἀνθ. Παλ. Θ', 355 «Οὐράνιον μίμημα κτέ.»

Ἐκφρασιν ὠρολογίου ἐν Γάζῃ ἔγραψεν ὁ Χορίκιος σ. 149 κέξ. Boissonade. (Ἰδ. καθόλου περὶ ὠρολογίων *Rehms* ἐν *Pauly Realenc.*² λ. *Horologium*, *Dichls* Antike Technik². Πρβ. καὶ *Wilamowitz* Griech. Verskunst σ. 601, *Horna* Die Hymnen des Mesomedes σ. 21, 23, *Bandini* Gli inni di Mesomede σ. 25-26, *Rehms* Philol. 84, 1928, σ. 267).

Ἐπὸ τοῦ *Boissonade* An. Gr. II, σ. 477 κέξ. (πρότερον δ' ὑπὸ τοῦ *Bandini* Catal. etc. σ. 388 κέξ.) καὶ ὑπὸ τοῦ Cougny III, 239 ἐξεδόθη Βυζαντιακὸν ἐν λαμβνικοῖς τριμέτροις ποίημα ἐπιγεγραμμένον «Εἰς τὰ ἰβ' Ζώδια», ὅπερ ἔχει οὕτω :

Κριὸς προηγὸς ἐστὶν ἀρχὴ τε χρόνον'
Ταῦρος δὲ ταύρων οἴστρος εἰς Ἀφροδίτην'
ζῳῶν δὲ πάντων ζευξίς ἐν τοῖς Διδύμοις.
Καρκίνος ἐστὶ φωσφόρος δ' ὀπισθόπους'
 5 *Λεων δ' ὁ θερμοὺς ἐκπύρωσις τοῦ πόλου'*
ἢ Παρθένος δὲ δεῖγμα τῆς γεωργίας.
Ζυγὸς μερισμὸς ἡμέρας πρὸς ἐσπέραν.
σκορπισμὸς ἐστὶ τῆς σπορᾶς ὁ Σκορπίος'
ὁ Τοξότης δὲ σύμβολον κνηγίας'
 10 *ὁ δ' Αἰγόκερως ἀγρίων παρρησία'*
Ἐδροχόος δὲ χεῦμα τῶν ὄμβρων κάτω'
οἱ δ' Ἰχθύες δῆλωσις ἰχθύων γένους.

Δὲν φαίνεται, ἂν τοῦτο εἶνε ἔμμετρος ἔκφρασις ἔργου τινὸς τέχνης ἢ ἀπλῶς καταγραφή τῶν δώδεκα Ζωδίων. Ἡ λέξις *Καρκίνος* χάριν τοῦ μέτρου ἐν τῷ 4 στίχῳ ἔχει τὴν παραλήγουσαν μακράν. Κατὰ παιδιὰν εἶνε εἰρημένον τὸ «σκορπισμὸς ἐστὶ τῆς σπορᾶς ὁ Σκορπίος», ἀλλὰ συμφωνεῖ μετὰ τοῦ εἰρημένου ἐν *Catal. codd. astrol. gr.* VII, σ. 205 ὅτι ὁ Σκορπίος εἶνε ζῳῖδιον «πολύσπορον». Ἐν στίχῳ 10 ἴσως ἀντὶ τοῦ «παρρησία» γραπτέον εἶνε «παρουσία». Συμφωνεῖ δὲ ὁ 11 στίχος μετὰ τοῦ 20 τοῦ ἄλλου εἰς ὠρολόγιον καὶ ὁ 12 μετὰ τοῦ 21 τοῦ αὐτοῦ ποιήματος.

Σημειωτέον, ὅτι ἐν τῷ ἄλλῳ εἰς ὠρολόγιον φέρεται ἐν στίχῳ 10 «Κριὸν λαισηκόμαν», καὶ ἐν στίχῳ 10 «διφνὲς καλὸν Αἰγόκερω δέμας». Παραπλησίως ἀπαντᾷ παρὰ Λωροθέῳ τῷ Σιδωνίῳ *Catal. codd. astrol. gr.* VI, σ. 94 «Κριὸς χαιτήεις», καὶ σ. 98 «δέμας Ἀρραιοῖο». Αὐτόθι δὲ VII, σ. 203 λέγεται ὑπὸ τοῦ Ῥητορίου ὅτι ὁ Ζυγὸς πρὸς τοῖς ἄλλοις εἶνε ζῳῖδιον «δίκαιον».

Περὶ τοῦ ποιηματίου *Εἰς κώνωπα* τοῦ *Cod. Ottobon.* (ἀρ. 8 *Wilamowitz*), ὅπερ ἀπέδωκα ὁσαύτως εἰς τὸν *Συνέσιον*, διέλαβον ἤδη διεξο-

δικῶς ἐν τῷ πρώτῳ μέρει ταύτης τῆς ἐργασίας μου σ. 237-238 (23-24). Καὶ τοῦτο ἔχει τέσσαρα κῶλα (3-6) ἀναπαιστικά διμέτρα μετὰ ἰάμβου τοῦ τελευταίου ποδός, τὰ δ' ἄλλα παροικιακά.

Ἄν δέ τις ἀπορεῖ, ὅτι ὁ Συνέσιος, ὁ ποιήσας τὸν Ε' Ὑμνον αὐτοῦ ἐν ὀλοσπονδείοις παροικιακοῖς, ὡς καὶ τὸν Ὑμνον εἰς τὴν Φύσιν, ἔγραψεν ἄλλα ποιήματα ἐν ἀναπαιστικοῖς μέτροις, ἅτινα ἔχουσιν ἀναπαίστους καὶ σπονδαίους καὶ τινα τούτων ἐν τέλει ἰάμβους τετρασύμους ἀντὶ ἀναπαίστων ἢ σπονδαίων, παραπέμπω αὐτόν, ὡς εἶπον ἐν τοῖς ἔμπροσθεν, εἰς τὸ πρῶτον μέρος ταύτης τῆς ἐργασίας μου, ἐν ᾧ κατέλεξα καὶ ἀναπαιστικά συστήματα ἐκ τοῦ πεζοῦ λόγου τοῦ Συνέσιου. Ἐν αὐτοῖς δ' ἀπαντῶσι καὶ δάκτυλοι ἐξ ἀναπαίστων καὶ μάλιστα ἐνιαχοῦ ἐπάλληλοι, οἷον Περὶ βασιλ. β, σ. 2 C «τὴν κεφαλὴν φιλοσοφία δέ»· πρβ. Ὑμνον εἰς Ἥλιον β «οὔρεα, τέμπεα σιγάτω» καὶ β «Φοῖβος ἀκερσεκόμας ἐδχαίτας» (ἴδ. καὶ παρατήρησίν μου εἰς τὸ Ἄλλο εἰς ὠρολόγιον στ. 11). Ἔτι δ' εὐφροσκονταὶ παρὰ τῷ Συνεσίῳ καὶ προκελευσματικοί, ὡς θὰ εἶπω διαλαμβάνων εὐθύς ἔπειτα περὶ τοῦ ποιηματίου Εἰς κύκνον.

7. Εἰς Κύκνον.

<i>Κύκνον ἐνὶ ποταμῷ κάτεχεν ἄτε βρόχος παγόμετον ὕδωρ, ὃν ἄμουσος ἰδὼν</i>	<i>βαῖνε κελεύθου βήμασι κούφοις, Τιτὰν δὲ κύκνω πυρόεντι βολᾷ</i>
<i>5 αἰπόλος ἀγρότας ἔθελε διολέσαι κεφαλὰν λιγύθρον τῷ σταχνοτόμῳ δρεπάνῳ θερίσας·</i>	<i>15 σύμμαχος ἐφάνη γίγγετο μὲν ὑγρὸν πάλι ποταμὸς ὕδωρ, ἔπεσεν ὁ βούτας, ὁ δὲ κύκνος ἀνέθορε</i>
<i>10 κατὰ δ' ὕδατοπαγοῦς</i>	<i>20 κᾶπτατο χαίρων.</i>

2 κατέχεν ἄτερ βρόχου O : κάτεχεν ἄτε βρόχος Horna κάτεχέ ποτε βρόχος Wilamowitz. 3 παγόμετον ὕδωρ O : παγόμετον ὕδασιν Λάμπρος, παγόμετος ὕδασιν Wilamowitz. 6 ἤθελε O : ἔθελε Wilamowitz. 11 βαίνει O : βαῖνε Horna. 14 πυρόωντι βολᾷ O : πυρόεντι βολᾷ Wilamowitz πυρόεντι βέλει Horna. 17 πάλιν O : πάλι Horna. 20 καὶ πέτετο O : κᾶπτατο Wilamowitz κᾶπτατο Horna.

Περὶ τοῦ ποιηματίου τούτου, ὅπερ ἀπέδωκα εἰς τὸν Συνέσιον καὶ οὐχὶ εἰς τὸν Μεσομήδη, διέλαβον ἤδη συντόμως ἐν Ἑπ. Ἑτ. Βυζ. Σπ. τόμ. ΙΒ', 1936, σ. 439-441. Εἶνε πεποιημένον ἐν ἀναπαιστικοῖς μονομέτροις μετὰ

συναφείας. Ἄπαντῶσι δ' ἐν αὐτῷ καὶ προκελευσματικοί, ὡς καὶ ἐν ἀναπαιστικοῖς μέτροις ἐν τῷ πεζῷ λόγῳ τοῦ Συνεσίου, οἷον Περὶ βασιλ. β, σ. 2 C «*παλαιὸν ὄνομα καὶ σεμνόν*» (ἴδ. τὸ πρῶτον μέρος τῆς ἐργασίας μου σ. 319 [15], ἔτι δὲ καὶ τὸ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν μνημονευθέν ἀναπαιστικὸν δίμετρον). Ὁ δὲ Horpa σ. 27 σημειοῦται ἰδίᾳ τὸν 19 στίχον, ὅστις ἔχει ἀμφοτέρους τοὺς πόδας προκελευσματικούς, ἵνα δηλώσῃ τὴν ταχεῖαν πλῆξιν τῶν πτερυγῶν τοῦ κύκνου, καὶ παραβάλλει πρὸς τὸν 108 στίχον τῆς Ἀντιγόνης τοῦ Σοφοκλέους «*φυγάδα πρόδρομον δευτέρω*», οὗτινος ὅμως μόνον ὁ πρῶτος πόνος εἶνε προκελευσματικός. Ἄλλ' ἐγὼ ὡς πρὸς τοὺς ἐπαλλήλους προκελευσματικούς ἔχω νὰ παραβάλω Εὐριπ. Ἴωνι 900 «*ἵνα με λέχεσι μελέαν μελείος*» καὶ Ἰφ. Τ. 232 «*ἔτι βρέφος, ἔτι νέον, ἔτι θάλος*». Πρὸς δὲ τὸ β καὶ τὸ 18 κῶλον, ἐνθ' ἄπαντᾶ προκελευσματικὸς μετὰ σπονδείου, παραβάλλω τὸ ἀναπαιστικὸν μονόμετρον Ἀριστοφ. Νεφ. 616 «*διὰ δὲ σὲ φοιτᾶν*» (ἴδ. τὰ ὑπ' ἐμοῦ γεγραμμένα ἐν Ἐφημ. Ἀρχαιολ. 1937/1938, σ. 547, καὶ ὡς πρὸς τοὺς ἐν τέλει κώλου προκελευσματικούς αὐτόθι σ. 550). Ὡς εἶπον δὲ ἀλλαχοῦ, ὁ Συνέσιος γινώσκει καὶ μιμεῖται τὸν Ἀριστοφάνη.

Ὁ Horpa σ. 27-28 περὶ τοῦ μέτρου τούτου διαλαμβάνων ἐμνήθη τοῦ παρὰ τῷ Ἀριστείδῃ 47, 30 ποιήματος, τοῦ Ὑμνου Κλήμεντος τοῦ Ἀλεξανδρέως ἐν τῷ Παιδαγωγῷ, τοῦ ἐν Berl. Klassikert. V, 2 δημοσιευθέντος ποιήματος, καὶ τοῦ Γ' καὶ τοῦ Δ' Ὑμνου τοῦ Συνεσίου. Ἐγένετο δὲ καὶ ὑπ' ἐμοῦ ὁ προσήκων λόγος ἐν τῷ πρώτῳ μέρει τῆς ἐργασίας μου ταύτης σ. 316-318 (42-44), ἐνθα ἐμνημόνευσα καὶ τὰ γεγραμμένα ὑπὸ τοῦ Wilamowitz Griech. Versk. σ. 372 περὶ τοῦ Ὑμνου εἰς Ἀπόλλωνα τοῦ ἐν μέρει σωθέντος παρὰ τῷ Εὐσεβίῳ Προπαρ. Εὐαγγ. Γ', 14, σ. 123d. Σημειωτέον δέ, ὅτι ἐν τῷ ποιήματι εἰς κύκνον εὐρίσκονται καὶ δάκτυλοι ἐξ ἀναπαίστων, ὡς καὶ ἐν τῷ Γ' καὶ τῷ Δ' Ὑμνῳ τοῦ Συνεσίου καὶ ἐν ἀναπαιστικοῖς μέτροις ἐν τῷ πεζῷ λόγῳ αὐτοῦ.

2 «*κάτεχεν ἄτε βρόχος*». Οὕτως ἔγραψα κατὰ τὴν διόρθωσιν τοῦ Horpa, εἵκασα δέ, ὅτι ἴσως γραπτέον εἶνε «*κάτεχε βρόχον ἄτε*»· ἀλλὰ διφθογγος λαμβανομένη ὡς βραχεῖα πρὸ φωνήεντος ἀπαντᾶ μόνον ἐν τῷ δεκάτῳ Ὑμνῳ τοῦ Συνεσίου (στ. 7 καὶ 10), ὃν ὁ Wilamowitz νομίζει νόθον.

3 «*παγόδετον ἥδωρ*». Οὐδεὶς τῶν ἐκδοτῶν παρέβαλε τὸ ἐπίγραμμα τοῦ Ἀπολλωνίδου Ἀνθ. Παλ. Θ', 244

*Δειματόεις ἐλάφων κερὰς λόχος, εἴτε κρωῶδεις
πλήσαν ὀρῶν κορυφὰς χιόνεαι νιφάδες,
δείλαια ποταμοῖσιν ἐφώρμισαν, ἐλπιδὶ φροῦδοι
χλιῆραι ροτεροῖς ἄσθμασιν ὠκὺ γόνυ*

ὃ τὰς δὲ περιφράξας ἐχθρὸς ῥόος ἄφνω
 χειμερίῃ στυγεροῦ δῆσε πάγοιο πέδῃ
 πληθὺς δ' ἀγροτέρων ἀλίνοιο θοινήσατο θήρης,
 ἢ φύγεν ἄρπεδόνην πολλάκι καὶ στάλικα.

Πρβ. μάλιστα στ. 5-6 «ῥόος . . . χειμερίῃ στυγεροῦ δῆσε πάγοιο πέδῃ».

Παραπλήσια λέγει καὶ ὁ Βεργίλιος Georg. III, 368-375. Κατὰ τινὰς δὲ παραλλαγὰς παραδόσεως διαπλασθείσης κατὰ τοὺς Βυζαντιακοὺς χρόνους ἐν ποταμῶν κρυσταλλωθέντι ἀπέθανεν ἡ Ἑρφιδιάς. Ὁ Κεδρηνὸς τόμ. Α', σ. 323 Bonn λέγει «τὴν δὲ ὀρχησαμένην κόρην ἐπὶ τῇ ἀποτομῇ τοῦ Προδρομοῦ ζῶσαν κατέπιεν ἡ γῆ· οἱ δὲ φασιν ὅτι εἰς πάγον παίζουσα ἐπάνω λίμνης, διαρραγέντος, κατήλθε κάτω, καὶ τῆς κεφαλῆς ἀποσφηνωθείσης, τὸ μὲν σῶμα ἄπαν εἰς τὸν βυθὸν κατήλθεν, ἡ δὲ κεφαλὴ ἐπάνω τοῦ πάγου ὑπελείφθη». Ἰδ. Ν. Πολίτου Παραδόσεις τόμ. Β', σ. 790-791.

Ἔχω δὲ νὰ παραβάλω ὡσαύτως καὶ τὸ ἐπίγραμμα Φιλίππου τοῦ Θεσσαλονικέως Ἄνθ. Παλ. Θ', 51

*Ἐβρον Θρηκίον κρυμῶν πεπεδημένον ὕδωρ
 νήπιος εἰσβαίνων οὐκ ἔφυγεν θάνατον
 ἐς ποταμὸν δ' ἤδη λαγαρούμενον ἔχρος ὀλισθῶν,
 κρυμῶν τοὺς ἀπαλὸς ἀχένας ἀμφεκάρη | κτέ.*

Ὁ πρῶτος στίχος συμφωνεῖ πρὸς τὸ «παγόμετον ὕδωρ» τοῦ Εἰς κύκνον ποιήματος κατὰ τὴν ἔννοιαν. Ὁρθῶς δὲ παρατηρεῖ ὁ Horna σ. 28: «Aber das sonst nirgends überlieferte παγόμετον ὕδωρ (=durch Frieren festgewordenes Wasser) ist das Gegenstück zu dem aus medizinischen Schriftstellern bekannten παγόμετον ὕδωρ (=durch Schmelzen erzeugtes Eiswasser) und darf daher nicht angetastet werden».

Παρατηρητέον δὲ τὴν προσωδίαν τῆς παραληγοῦσης τῆς λέξεως ὕδωρ μετὰ μακροῦ *υ*, ἀλλὰ μετὰ βραχείος *υ* ἐν 17 «πάλι ποταμὸς ὕδωρ», ὡς καὶ ἐν 10 ἐν τῷ συνθέτῳ ὀνόματι «ἔδατοπαγοῦς». Ὁμοίως δὲ φέρεται παρὰ τῷ Συνεσίῳ μετὰ μακροῦς μὲν τῆς παραληγοῦσης Ὑμνω Γ', 349 «ἔδωρ, ἀήρ», μετὰ βραχείας δὲ τῆς παραληγοῦσης Ὑμνω Δ', 41 «ἔδάτων δὲ χύσις». Αὕτη δὲ ἡ συνάφεια τοῦ Συνεσίου ὡς πρὸς τὴν χρῆσιν ἐν τῷ μέτρῳ τῆς λέξεως ὕδωρ ἐν γνωστοῖς ὕμνοις μετὰ τῆς ὁμοίας χρήσεως ἐν τῷ ποιήματι Εἰς κύκνον νῦν τὸ πρῶτον δηλοῦται ὑπ' ἐμοῦ.

4-5 «ὄν ἄμουσος ἰδῶν | αἰπόλος ἀγρότας». Πρβ. Συνέσ. Ἐπιστ. 4, σ. 644 Herch. «ἰδῶν ἂν ἀγροικὸς ἐπέλοι . . .». Ὁ Συνέσιος ποιεῖται χρῆσιν τῆς λέξεως ἄμουσος Δίῳνι 14, σ. 54 Β «ἠγώνισται γε πρὸς τοὺς ἀμούσους

ὑπὲρ Μουσῶν» εὐθύς μετὰ τὰ εἰρημένα *περὶ τῶν κύκνων καὶ τῶν ἀετῶν*, *περὶ ὧν ἴδ. κατωτέρω*. Ἐν δὲ τῇ ὥραία ὄντως 146 Ἐπιστολῇ λέγει ὁ Συνέσιος (σ. 732 Herch.) «*μηκάζον αἰπόλιον*».

7 «*κεφαλὰν λιγυθρῶν*». Πρβ. Συνέσ. Ὑμνῶ Η', 3 «*στάσω λιγυρὰν ὄπα*», καὶ Ὑμνῶ Α', 1 «*ἄγε μοι, λίγεια φόρμιγξ*», καὶ Ὑμνῶ Γ', 4 «*πάλι μοι λίγαινε, θυμέ**».

8-9 «*τῷ σταχνοτόμῳ | δρεπάνῳ*». Οὕτως εἶπεν ὁ Συνέσιος κατὰ τὸν Ἀντίφιλον Ἀνθ. Παλ. ζ', 95, 3 «*γαμφόν τε δρέπανον, σταχνητόμον ὄπλον ἀρούρης*». Σημειωτέον δ' ὅτι διὰ τὸ μέτρον ἐγένετο χρῆσις ὑπὸ μὲν τοῦ Ἀντιφίλου τοῦ *σταχνητόμον*, ὑπὸ δὲ τοῦ Συνεσίου τοῦ *σταχνητόμῳ*, οὗτος δὲ ὁ τύπος μνημονεύεται ἐν τῷ Θησαυρῷ τοῦ Στεφάνου ἐκ τινος ἀδήλου γραμματικοῦ.

10 «*κατὰ δ' ὕδατοπαγοῦς*». Ὡς πρὸς τὴν σύνθετον λέξιν *ὕδατοπαγής*, ἥτις εἶνε γνωστὴ ἐκ τοῦ Ψευδοχρυσοστόμου, πρβ. Συνέσ. Ὑμνῶ ζ', 9 *μεσσοπαγής*, Η', 5 *νεοπαγής*, ἔτι δὲ *χθορογηθής* (Ὑμνῶ Α', 114), *χθοροβορηθής* (Ὑμνῶ Δ', 289), *ὀμματολαμπής* (Ὑμνῶ Γ', 273, Δ, 217), *ὕστεροφεργής* (Ὑμνῶ Δ', 215), *θεοδιφής* (Ὑμνῶ Δ', 261), *θεολαμπής* (Ὑμνῶ Α', 116, Γ', 273, Δ', 269), *ἐγκοσμογενής* (Ὑμνῶ Δ', 224), κλπ.

11-12 «*βαῖνε . . . βήμασι κούφοις*». Ταῦτα ἔλαβεν ὁ Συνέσιος παρὰ τοῦ Εὐριπίδου Τρω. 342 «*μὴ κοῦφον αἶρη βήμα*» καὶ Ἀлк. 585-586 «*νεβρὸς ὑψικόμων πέραν | βαίνουσ' ἔλατῶν σφυρῶ κούφῳ*» πρβ. καὶ Σοφ. Ἄντ. 224 «*κοῦφον ἐξάρας πόδα*». Ἔχει δὲ τὸ ἐπίθετον *κούφος* ὁ Συνέσιος καὶ ἐν τοῖς Ὑμνοῖς: Α', 110 «*ἄλματι κούφῳ*» κατὰ τὸν Εὐριπίδην Ἥλ. 439 «*τὸν . . . κοῦφον ἄλμα ποδῶν Ἀχιλλῆ**», καὶ Γ', 70 «*πτερὰ κούφα*» κατὰ τὸν Ἀνακρέοντα Ἀπ. 52 (24) Diehl «*πτερούγεσσι κούφαις*».

13-15 «*Τιτῶν δὲ κύκνῳ | πυρόεντι βολᾷ | σύμμαχος ἐφάνη*». Περὶ τῆς λέξεως *Τιτῶν* (=Ἥλιος) παρὰ τῷ Συνεσίῳ ἴδ. παρατήρησιν εἰς Ὑμνον εἰς τὴν Φύσιν 23 ἐν τοῖς ἔμπροσθεν. Ἐγραψα «*πυρόεντι βολᾷ*» κατὰ τὸν Wilamowitz, ἀλλ' οὐχὶ «*πυρόεντι βέλει*» κατὰ τὸν Horna, ἐπειδὴ δὲν εἶνε ἀκριβῆς ἢ παρατήρησις αὐτοῦ σ. 28 «*Aber da vom Sonnenstrahl βόλος oder noch passender βέλος gebraucht wird, so ist die leichte Änderung vorzuziehen*». Ἐδειξα ἤδη, ὅτι ὁ Εὐριπίδης λέγει Ἴωνι 1134 «*ἡλίον βολάς*». Πρβ. Μανέθ. Α' (Β'), 364 «*Ἡελίοιο βολὰς καὶ φέγγος ὀρώσης*». Φέρεται δὲ παρὰ τῷ Συνεσίῳ Ὑμνῶ Γ', 142 «*ἀνέπαιψε βολάν**».

Πρὸς δὲ τὸ «*πυρόεντι βολᾷ*» πρβ. (πρὸς τοῖς «*ἐλλήεντι Ζακύνθῳ*», «*Πύλοιο ἡμαθέντος*») καὶ Στέφ. Βυζ. λ. Ἐπίδανρος, σ. 273 Mein. «*τὸ γὰρ ἀμπελόεντι Ἐπίδανρον μετὰ ἀρσενικοῦ ἐπιθέτου θηλυκόν ἐστιν, ὡς τὸ φολόεντος ἐχίδνης παρὰ Νικάνδρῳ*». Πρβ. προσέτι «*ἐλαιήεντες ἄρουραι*» καὶ «*στήλην γραμματόεντα*» ἐν ἐπιγραφαῖς. Ὁ Horna παρέπεμψεν εἰς τὰ

ὑπὸ τοῦ *Wilamowitz Aischylos-Interpretationen* σ. 195 καταλεχθέντα μαρτύρια τῆς χρήσεως ταύτης.

17 «*πάλι ποταμὸς ὕδωρ*». Ὁρθῶς ὁ Horna ἔγραψε *πάλι* ἀντὶ τοῦ *πάλιν* χάριν τοῦ μέτρου. Ὁμοίως ὁ Συνέσιος ἔχει ἀμφοτέρους τοὺς τύπους κατὰ τὴν χρείαν τοῦ μέτρου Ὑμνω Β', 1 κέξ. «*πάλι φέγγος, πάλιν ἄως, | πάλιν ἄμέρα . . . πάλι μοι λίγαινε, θυμέ*», Ὑμνω Γ', 14β «*τὰ σὰ σοὶ πάλι δούς*», καὶ Ὑμνω Η', 50-52 «*πάλιν ὑμνοπολεύσω, | πάλι σοι μέλος ἄσω, | τάχα καὶ κιδάραν πάλιν*».

19 «*ὁ δὲ κύκνος ἀνέθορε*». Τὸ ῥῆμα *ἀναθρόσκω* ἔχει ὁ Συνέσιος καὶ ἐν τῷ πεζῷ αὐτοῦ λόγῳ, οἷον Περὶ βασιλ. 18, σ. 18 C «*ἀναθορεῖν*», Αἴγυπτ. Β', 1, σ. 116 C «*ἀναθορόντες*», Ἐπιστ. 148, σ. 732 Herch. ὁμοίως Πρβ. καὶ Περὶ ἔνυπν. 23, σ. 152 C «*προεκθορόντος*». Ποιεῖται δὲ χρῆσιν ὁ Συνέσιος καὶ ἐν τοῖς Ὑμνοῖς συνθέντων μετὰ τοῦ ῥήματος *θρόσκω*, οἷον Γ' 407 «*ἐκπροθορόν*», Δ', 123, 137 «*προθορόν*», Α', 63 «*προθοροῦσα*». Ἰδ. τὰ γεγραμμένα ὑπ' ἐμοῦ ἐν τῷ πρώτῳ μέρει σ. 317-318 (13-14), ἐνθα ἔδειξα τὴν συνάφειαν τοῦ χωρίου τοῦ Συνεσίου Ὑμνω Α', 61-63 καὶ χωρίου τοῦ Ὑμνου εἰς Ἀπόλλωνα παρὰ τῷ Εὐσεβίῳ ἐκ τῆς Πορφυρίου συγγραφῆς Περὶ τῆς ἐκ λογίων φιλοσοφίας. Ἔχω δὲ νὰ παρατηρήσω, ὅτι οἱ τοιοῦτοι Ὑμνοι, οἱ φερόμενοι συνήθως ὡς χρησιμοί, ἦσαν γνωστοὶ τῷ Συνεσίῳ. Παρὰ τῷ *Buresch* Klaros σ. 108 φέρεται «*ἐκ προθύρων*», ὅπερ, ὡς νομίζω, μεταβλητέον εἶνε εἰς τὸ «*ἐκπροθορόν*» ἐν παραβολῇ πρὸς τὸν Συνέσιον Ὑμνω Γ', 407. Ἀκριβέστερον τὴν σχέσιν τῶν Ὑμνων τούτων καὶ τῶν τοῦ Συνεσίου θὰ ἐξετάσω ἐν ἄλλῳ τόπῳ.

Τὸν δὲ *ποταμὸν* ἀπλῶς καὶ τὸν *βρόχον* (στ. 1-2) ἔλαβεν ὁ Συνέσιος παρὰ τοῦ Εὐριπίδου Ἠλ. 151 κέξ.

*οἶα δέ τις κύκνος ἀχέτας
ποταμίοις παρὰ χεύμασιν
πατέρα φίλτατον <ἀγ>καλεῖ
δλόμενον δολίοις βρόχων
ἔρκεσιν, κτλ.*

Ποταμοὶ δὲ δηλοῦνται ὁ Ἴστρος, ὁ Ἐβρος, ὁ Πηνειὸς, ὁ Παικτωλός, ὁ Ξάνθος, ὁ Κάϋστρος.

Τὸ ποιημάτιον ἀναφέρεται εἰς κύκνον πεδηθέντα ἐν πεπηγότι ποταμῷ, ὃν ἰδὼν ἄμουσος αἰπόλος ἤθελε νὰ κόψη τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ διὰ δρεπάνου. Ἀλλ' ὁ Ἥλιος, τουτέστιν ὁ Ἀπόλλων, ὁ φιλῶν διὰ τὸ ἄσμα τὸν ἱερὸν αὐτοῦ κύκνον, ἔσωσεν αὐτόν. Ἐτήξε τὸν πάγον, ἔπεσεν ὁ βαιῶν ἐπ' αὐτοῦ ποιμὴν, καὶ ὁ κύκνος ἀνέπτετο χαίρων.

Νομίζω, ὅτι ἡ ὑπόθεσις εἶνε εἰλημμένη ἐξ Αἰσωπείου τινὸς μύθου ὑπὸ τοῦ Συνεσίου, ὅστις ἔγραψεν αὐτὴν ἐμμέτρως καὶ ἐμελοποίησεν ἄμα.

Ὁμολογεῖται ὅτι ὁ Συνέσιος ἤσκει μουσικὴν, ἔδειξα δὲ πρὸς ἄλλοις, ὅτι καὶ Αἰσωπείους μύθους ἐνέτεινεν εἰς στίχους. Ὅτι δὲ τὸ *Εἰς κύκνον* ποιημάτιον εἶνε Αἰσώπειος μῦθος, δεικνύει κατὰ τὴν γνώμην μου γνωστός Αἰσώπειος μῦθος (ἀρ. 174 Chambry) ἔχων οὕτως :

«Ἀνὴρ εὐπορῶν χῆνά τε ἅμα καὶ κύκνον ἔτρεφεν, οὐκ ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς μέντοι· τὸν μὲν γὰρ ᾠδῆς, τὸν δὲ τραπέζης ἔνεκεν. ἔπει δὲ ἔδει τὸν χῆνα παθεῖν ἐφ' οἷς ἐτρέφετο, νύξ μὲν ἦν καὶ διαγινώσκειν ὁ καιρὸς οὐκ ἀφῆκεν ἐκάτερον. ὁ δὲ κύκνος ἀντὶ τοῦ χηνὸς ἀπαχθεῖς, ἄδει τι μέλος θανάτου προοίμιον καὶ τῇ ᾠδῇ μνηύει τὴν φύσιν, τὴν δὲ τελευταίην διαφεύγει τῷ μέλει. Ὁ μῦθος δηλοῖ, ὅτι πολλάκις ἡ μουσικὴ τελευταῖης ἀναβολῆν ἀπεργάζεται».

Ὁ Συνέσιος λέγει ἐν Δίῳσι 13 (σ. 54 B) «καὶ γὰρ εἰ μὴ τεθήπαμεν τοὺς κύκνους, ὥσπερ τοὺς ἀετοὺς αἰρομένους ὑψοῦ ὑπὲρ πᾶν τὸ ὀρώμενον, ἀλλὰ γανύμεθά γε καὶ ὀρῶντες αὐτοὺς καὶ ἀκούοντες τῆς ᾠδῆς καὶ ἐμοῦ γε ἔνεκα μηδεὶς ποτε κύκνων τὸ ἔσχατον ᾄσειεν. Εἰ δὲ βασιλεῖοί τε εἰσιν ἐκεῖνοι καὶ διαιτῶνται παρὰ τὰ Διὸς σκήπτρα, καὶ τούτους εἴληχέ τις θεῶν ἐκ Διὸς γεγονῶς καὶ οὐκ ἀπαξιοῦνται τοῦ τρίποδος. ἀετὸν δὲ ἅμα καὶ κύκνον γενέσθαι καὶ τὰ ἀμφοῖν ἔχειν πλεονεκτήματα ὄρνισι μὲν ἢ φύσις οὐ συνεχώρησεν, ἀνθρώπῳ δ' ἔδωκεν ὁ θεός, ὅτω καὶ ἔδωκε γλώττης τε εὐ ἤκειν καὶ φιλοσοφίας ἐπήβολον εἶναι». Πρόδηλος εἶνε ἡ συνάφεια τοῦ χωρίου τούτου τοῦ Συνεσίου μετὰ τοῦ ποιήματος *Εἰς κύκνον*, ἔτι δὲ καὶ μετὰ τοῦ ἀδеспότου ἐπιγράμματος Ἀνθ. Παλ. Ε', 65 (64), ὅπερ ὁ Stadtmüller ἀπέδωκεν εἰς τὸν Ποσειδίππον ἢ τὸν Ἀσκληπιάδην, ἐγὼ δ' εἰς τὸν Συνέσιον :

*Αἰετὸς ὁ Ζεὺς ἦλθεν ἐπ' ἀντίθεον Γανυμήδην,
κύκνος ἐπὶ ξανθὴν μητέρα τὴν Ἑλένης.
οὕτως ἀμφοτέρω ἔστιν ἀσύγκριτα τῶν δύο δ' αὐτῶν
ἄλλοις ἄλλο δοκεῖ κρεῖσσον, ἐμοὶ τὰ δύο.*

Ὁ Horna σ. 28 παραβάλλει τὸ παραπλήσιον κατὰ τὴν ὑπόθεσιν πρὸς τὸ ποιημάτιον *Εἰς κύκνον* ἐπίγραμμα τοῦ Ἀντιπάτρου Ἀνθ. Παλ. Θ', 76, καθ' ὃ κόσσυφος καὶ κίχλη ὑπὸ πάγης ἠγρεύθησαν, ἀλλ' ὁ κόσσυφος ὡς ᾠδικὸν πτηνὸν ἀποδράς ἐσώθη. Τὸ ἐπίγραμμα δὲ τοῦτο ἐμμήθη ὁ Ἀρχίας Ἀνθ. Παλ. Θ', 343 καὶ Παῦλος ὁ Σιλεντιάριος αὐτόθι 399.

Ὡς δ' ἐν τῷ ποιήματι *Εἰς κύκνον* ἐτιμωρήθη ὁ θέλων νὰ ἀποκόψη τὴν κεφαλὴν τοῦ κύκνου αἰπόλος, ὅστις, τακέντος τοῦ πάγου, ἔπεσεν, οὕτω καὶ ἔν τισιν ἐπιγράμμασι τιμωρεῖται τις φονεύσας μουσικὸν ἢ ἄλλως ἱερὸν ζῷον. Περβ. Βιάνορα Ἀνθ. Παλ. Θ' 223 καὶ 273, Ἀπολλωνίδην ἢ Φίλιππον αὐτόθι 264, καὶ Ἀντίπατρον αὐτόθι 417.

Ἐδίστασα ἐπὶ πολὺ, ἂν ἔπρεπε καὶ τὸ *Εἰς Ἀδρίαν* ποίημα τοῦ Cod. Ottobon. (ἀρ. 3 Wilam.) νὰ ἀποδοθῆ εἰς τὸν Συνέσιον, ἀλλ' ἡ μελέτη τῆς τετάρτης Ἐπιστολῆς τοῦ Συνεσίου (σ. 639 κέξ. Herch.) καὶ ἡ παραβολὴ χωρίων τινῶν αὐτῆς πρὸς τὸ ποίημα (εὐχὴν κατὰ τὸν Hogg) τοῦτο ἔπεισέ με, ὅτι ὁ Συνέσιος εἶνε ποιητῆς καὶ αὐτοῦ.

Ἐν τῇ εἰρημένῃ ἐπιστολῇ ὁ Συνέσιος γράφει τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ Εὐνοπίῳ, ὅτι ἀπῆλθεν ἐξ Ἀλεξανδρείας πλέων πρὸς τὴν μητέρα Κυρήνην. Ὁ Ἰουδαῖος ναύκληρος Ἀμάραντος «ἄρας ὅλοις ἰστίοις ἠξίου πλεῖν εὐθὺς Τασοσίριδος, καὶ ἀπειρεῖατο τῆς Σκύλλης, ἦν ἐν τοῖς γραμματείοις ἀποτροπιαζόμεθα. συννενοηκότων δὲ ἡμῶν καὶ ἀνακεκραγόντων οὐ πρὶν ἐν χρῶ γενέσθαι τοῦ κινδύνου, μόλις ἐκβιασθεὶς ἀπέστη τοῦ διανουμαχῆσαι πρὸς τὰς σπιλάδας. ἐντεῦθεν ἀποστρέψας τὴν ναῦν . . . ἐπαφίησι τῷ πελάγει, τέως μὲν ὡς ἐδύνατο καὶ πρὸς κύμα παραβαλλόμενος, ἔπειτα δὲ καὶ νότος συνεπιλαμβάνει λαμπρός, ἕφ' οὗ ταχὺ μὲν τὴν γῆν ἀπεκρῶπτομεν, ταχὺ δὲ μετὰ τῶν ὀλκάδων ἦμεν τῶν διαομένων, αἷς οὐδὲν ἔδει Λιβύης τῆς καθ' ἡμᾶς . . . σχετλιαζόντων δὲ ἡμῶν καὶ ἐν δεινῷ ποιουμένων τὸ ἀπηροτῆσθαι τοσοῦτον τῆς γῆς, ὁ Ἰαπετὸς Ἀμάραντος . . . ἐτραγῶδει τὰς παλαμναιοτάτας ἀράς». Τότε ὁ Συνέσιος εἶπε πρὸς αὐτὸν καὶ ἄλλα καὶ τάδε «καὶ νῦν τοῦ πελάγους τί δεῖ; ἀλλὰ πλέωμεν εὐθὺς Πενταπόλεως, ἀπέχοντες τῆς γῆς ὅσον μέτριον, ἴν' εἴ τι καὶ χαλεπὸν, οἷα δὴ τὰ τῆς θαλάττης, . . . λιμὴν τις ἡμᾶς ἐκ τοῦ σχεδὸν ὑποδέξεται». Ἄλλ' ὁ Ἀμάραντος δὲν ἐπέιθετο, «ἔως ἄνεμος ἀπαρκτίας ἐπαράσσει πολὺς, κύμα ἐλαύνων θυψηλὸν καὶ τραχὺ» . . . «ἢ δὲ ναῦς ἐγγὺς ἦλθεν ἐπὶ προῦμναν ἀνατετραφθαί». Ὁ Ἀμάραντος ἔλεγεν ὅτι «τοιούτων τὸ ναυτίλλεσθαι τέχνη κτλ.» . . . «καὶ ἡμεῖς», γράφει ὁ Συνέσιος, «ἀπεδεχόμεθα λέγοντος, ἔως ἡμέρα τε ἦν καὶ τὰ δεινὰ οὐπω παρῆν' ἤρξατο γὰρ δὴ μετὰ τῆς νυκτός, αἰεὶ προῖοντος ἐπὶ μείζον τοῦ κλύδωνος».

Ὁ Συνέσιος γράφει τὰ ἔπειτα συμβάντα, τὸν παρὰ πόδας κίνδυνον καὶ τὸν φόβον τῶν ἐπιβατῶν «οὕτως ἔχοντας ἐν νυκτὶ πελάζειν τῇ γῆ. φθάνει δὲ ἡμέρα καὶ ὀρῶμεν τὸν ἥλιον . . . καὶ ἀποβαίνομεν οἱ τὸ τεθνάναι προσδοκίσαντες ἐν ἔσχατιᾷ τινι πανερήμῳ οὔτε πόλιν οὔτε ἀγρὸν ἐχούσῃ γείτονα, σταδίους ἑκατόν που πρὸς τοῖς τριάκοντα. ἢ μὲν οὖν ναῦς ἐσάλειυεν ἐπὶ μετεώρου . . . ἡμεῖς δὲ ἐπειδὴ τῆς φιλιότητος ἠνγάμεθα γῆς, περιεβάλομεν ὥσπερ ἔμψυχον οὐσαν μητέρα, καὶ ἀποθύσαντες ἕμους τῷ θεῷ χαριστηρίους, ὥσπερ εἰώθειμεν, προσεθήκαμεν αὐτοῖς καὶ τὴν ἐναγχος τύχην, ἕφ' ἧς παρὰ δόξαν ἐσώθημεν, δύο ἐξῆς ἐπιμείναντες ἡμέρας, ἔως ἂν ἀφυβρίσῃ τὸ πέλαγος».

Μέχρι τούτου εἶνε τὸ διαφέρον ἡμῖν μέρος τῆς Ἐπιστολῆς ταύτης τοῦ Συνεσίου. Ἴδωμεν νῦν τὴν σχέσιν αὐτοῦ πρὸς τὸ ποίημα *Εἰς Ἀδρίαν*. Ἡ ναῦς ἡ φέρουσα τὸν Συνέσιον καὶ πολλοὺς ἄλλους ἐπιβάτας ἔπλεεν

ἐξ Ἀλεξανδρείας εἰς Κυρήνην («τότε γὰρ ἔξον σφῶζεσθαι, νῦν πρὸς ἐρήμοις ἀκταῖς συναυλίαν ὀλοφυρόμεθα καὶ πρὸς Ἀλεξάνδρειαν ὀρῶντες, ὡς οἷόν τε, καὶ πρὸς τὴν μητέρα Κυρήνην, ὧν τὴν μὲν ἔχοντες ἀπελίπομεν, τὴν δὲ εὐρεῖν οὐ δυνάμεθα» σ. 639—640 Herch.). Ὁ κυβερνήτης τῆς νεὸς ἠθέλησε νὰ πλεύσῃ διὰ τοῦ πελάγους οὐχὶ παρὰ τὴν γῆν, ἐπῆλθε μεγάλη τρικυμία, καὶ τέλος μετὰ πολλὰ ἀπεβιάσθησαν οἱ ἐπιβάται εἰς πανέρημόν τινα τόπον, περιέβαλον τὴν γῆν ὡς ἔμψυχον μητέρα καὶ ἀπέδωκαν ὡς θυσίαν ὀφειλομένην τῷ θεῷ ὕμνους χαριστηρίους ἐπὶ τῇ σωτηρίᾳ. Τὸ πέλαγος, εἰς ὃ ἀνίχθη ὁ ναύκληρος Ἀμάραντος, εἶνε τὸ μεταξὺ Ἀλεξανδρείας καὶ Κυρήνης, ὅπερ ἔν τοῖς μεταγενεστέροις χρόνοις ἐκαλεῖτο καὶ Ἀδρίας, ἐπειδὴ οὗτος περιλαβὼν καὶ τὸ Ἴόνιον πέλαγος ὕστερον κατὰ μικρὸν ἐδήλου κατ' ἐπέκτασιν πᾶσαν τὴν θάλασσαν τὴν μεταξὺ Ἰταλίας, Ἑλλάδος καὶ Λιβύης, καὶ διεκρίνετο πρὸς δυσμὰς τῆς Τυρρηνικῆς θαλάσσης, ὧν μεταξὺ ταύτης καὶ τῆς θαλάσσης τῆς πρὸς τὴν Ἀσίαν πρὸς ἀνατολάς. Διὸ καλεῖται ἐν τῷ ποιήματι, περὶ οὗ εἶνε ὁ λόγος, ὁ Ἀδρίας «*μεσαιπόλος πόντου*».

Μὴ λησιμονῶμεν, ὅτι ὁ ἐκ τῶν ἐπιβαινόντων τῆς νεὸς Συνέσιος ἦτο ποιητὴς ἅμα καὶ μουσουργός. Εὐλόγον δὲ ἦτο κατὰ τὰς ὥρας τοῦ κινδύνου νὰ δεηθῇ τοῦ Ἀδρίου ποιῶν ᾠδὴν εἰς αὐτόν, ἣτις βεβαίως ἐξεδόθη μετὰ ταῦτα μετὰ τοῦ μέλους παρεσεσημασμένου. Ἐν δὲ τοῖς ἔπειτα θὰ εἶπω τὰ δέοντα καὶ περὶ τῆς ὁῶ Ἐπιστολῆς τοῦ Συνεσίου.

3. *Εἰς Ἀδρίαν.*

- Ἀδρία βαθύπλον, πόθεν ἄρξομαι
 ἕμνεῖν σε, μεσαιπόλε πόντου;
 πῶς ἢ τίς ἔτικτέ σε παγὰ;
 ἢ πῶς τὸ πανόλβιον ὕδωρ
 5 χθονὶ μὴ περικείμενον ἴσταται;
 οὐ γὰρ βλέπετ' ἔνθεν ἀποστροφά,
 οὐ βονκόλος, οὐ γένος ὀρνέων,
 οὐ μῆκασι σύρισε ποιμῆν,
 ἐνθ' ὕδατα καὶ πλατὺς ἀήρ.
 10 χορὸς εἰς σὲ πάλιν κέκλιτ' ἀστέρων
 καὶ κέντρα φαεινὰ σελάνας
 καὶ Πλειάδος ἀστέρες εὐγενεῖς.
 δὸς ἰδεῖν χθόνα, δέσποτα, καὶ πόλιν,
 ἀνέμους δὸς ἀπήμονας ἐσθίους,
 15 καὶ μητέρα γῆν ἐσιδὼν πάλιν
 τότε σοι νεβρὸν εὐκέραιον θύσω.*

6 βλέπεται Ο, ἀπωροφὰ Ο: βλέπεται ἀποροφὰ Wilamowitz ἀποστοροφὰ Horna. 13 πόλιν Ο: πάλιν Wilamowitz. 15 γῆν Ο: γῆς Wilamowitz, εἰσιδὼν πόλιν Ο: εἰσιδεῖν πάλιν Λάμπρος. 16 νεκρὸν Ο: νεβρὸν Λάμπρος, θύσω τότε σοι νεβρὸν εὐκέρω Wilamowitz, εὐκέραον ἐγώ.

Ὁ Wilamowitz νομίζων, ὅτι ποιητῆς εἶνε ὁ Μεσομίδης, λέγει ὅτι οὗτος πλέει ἀπὸ Κρήτης εἰς Βρενδῆσιον, ἵνα ἔλθῃ ἐκεῖθεν εἰς τὴν μητροπόλιν τῆς οἰκουμένης, τὴν Ῥώμην. Ὁ Horna νομίζει, ὅτι, διορθουμένου τοῦ πόλιν ἐν στίχῳ 15 εἰς πάλιν, νοεῖται πλοῦς εἰς τὴν πατρίδα (μητέρα γῆν). Ἐγὼ δ' ἔχων τὴν γνώμην, ὅτι ὁ Συνέσιος ἔπλεεν ἀπὸ Ἀλεξανδρείας εἰς Κυρήνην «πρὸς τὴν μητέρα Κυρήνην», ὡς λέγει ἐν τῇ 4 Ἐπιστολῇ, οὕτως ἐκδέχομαι τὸν 15 στίχον, τὴν δ' ἐν τῷ 13 στίχῳ «χθόνα καὶ πόλιν» νοῶ γῆν τινα ἔχουσαν καὶ πόλιν, λαμβάνων πρὸ ὀφθαλμῶν τὸ χωρίον τῆς εἰρημένης Ἐπιστολῆς «ἀποβαίνομεν . . . ἐν ἑσχατιᾷ τινι πανερῆμῳ καὶ οὔτε πόλιν οὔτε ἀγρὸν ἐχούση γείτονα». Τὸ «μητέρα γῆν» ἄρα ἀναφέρω εἰς τὴν Κυρήνην, ἣν λέγει «μητέρα» ὁ Συνέσιος, τὴν δ' ἐν τῷ 13 στίχῳ χθόνα σχετίζω πρὸς τὸ χωρίον τῆς Ἐπιστολῆς «ἡμεῖς δὲ ἐπειδὴ τῆς φιλάτης ἠψάμεθα γῆς, περιεβάλομεν ὥσπερ ἔμψυχον οὔσαν μητέρα».

2 «μεσαιπόλε πόντου» (οὕτως, οὐχὶ μεσαίπολε, ὡς ὁ Wilamowitz), ὁ ἐν μέσῳ πέλων ἢ ὦν τοῦ πόντου, τουτέστι τῆς νῦν λεγομένης Μεσογείου θαλάσσης. Πρβ. τὸ ἐπίθετον μεσοπαγῆς παρὰ τῷ Συνεσίῳ Ὑμνω 5, 9.

3 «πῶς ἢ τίς ἔτικτέ σε παρὰ»; Πρβ. Συνέσ. Ὑμν. 5, 1 «μετὰ παγᾶς ἀγίας ἀδιολοχεύτου», τουτέστι πηγῆς λοχευσάσης ἢ τεκούσης ἑαυτήν», Ὑμνω 7, 190 «σὺ τὸ τίκτον ἔφυς», Ὑμνω 11, 23 «τί τὸ τικτόμενον βρέφος»; Συχνῇ δὲ εἶνε ἐν τοῖς Ὑμνοῖς τοῦ Συνεσίου ἡ λέξις παρὰ πρβ. Ὑμνω Α', 67, 129, Γ', 157, 171, 713, 716, Δ', 63, 5, 10, 22, κλπ. Πρβ. καὶ παραῖον Ὑμνω Ε', 9, παραῖον αὐτόθι 12.

4 «τὸ πανόλβιον ὕδωρ». Πρβ. τὰ παρὰ τῷ Συνεσίῳ ὅμοια σύνθετα ὀνόματα πανέρημος (ἰδ. ἀνωτέρω), πανάκηρατος Ὑμνω 11, 40, 53, πανάρρητος Ὑμνω Β', 91, παναπήμων Ὑμνω 11, 7.

6 «οὐ γὰρ βλέπει ἔνθεν ἀποστοροφὰ». Παρατίθεμαι τὰ ὑπὸ τοῦ Horna σ, 20 γεγραμμένα, ἅτε ὀρθῶς κατ' ἐμὲ ἔχοντα «Der Dichter fragt: Wie kann das Wasser stehen . . . obwohl es nicht von der (festen) Erde begrenzt wird?» Natürlich nur scheinbar; aber soweit man, schauen kann, ist immer Wasser, kein Land zu erblicken. Nirgends ist eine Zuflucht (ἀποστοροφὰ, wie Eur. Medea 603, 799, Soph. Oed. Col. 1473). Συμφωνοῦσι δὲ τὰ ἐν τῷ ποιήματι εἰρημένα μετὰ τῶν ἐν τῇ Δ' Ἐπιστολῇ τοῦ Συνεσίου, ἅτινα παρετέθησαν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν, «ὕψ' οὐ ταχὺ μὲν τὴν γῆν ἀπεκρούπτομεν», καὶ «καὶ νῦν τοῦ πελάγους τί δεῖ; ἀλλὰ πλέωμεν . . . εὐθὺ Πενταπόλεως, ἀπέχοντες τῆς γῆς ὅσον μέτριον ἴν', εἴ τι καὶ χαλεπὸν . . . λιμὴν τις ἡμᾶς ἐκ τοῦ σχεδὸν ὑποδέξῃται». Πάν-

τως δὲ ὁ λιμὴν, περὶ οὗ ἔλεγεν ὁ Συνέσιος πρὸς τὸν κυβερνήτην Ἀμραντον, ἦτο ἡ «ἀποστροφὰ» κατὰ τὴν ἐπιτυχῆ διόρθωσιν τοῦ Horna.

7-9 «οὐ βορκόλος, οὐ γένος ὄρνέων, | οὐ μηκάσι σύρισε ποιμήν, | ἐνθ' ὕδατα καὶ πλατὺς ἀήρ». Πρβ. Συνέσ. Ἐπιστ. 148, σ. 732 Herch. «καὶ εἰκότα γε ἀγνοοῦσιν· οὐ γὰρ σφᾶς ἐκ νυκτὸς ἐγείρει κῆμ' ἐπιθρῶσκον πελάγους, ἀλλ' ἵππων χρεμετισμοὶ καὶ μηκάζον αἰπόλιον καὶ προβατίων βληγὴ καὶ ταύρου μύκημα, πρώτης δὲ ἀκτίνος ἐπιβαλούσης τῶν μελιττῶν ὁ βόμβος, κλπ.», ἔτι δὲ καὶ Ἐπιστ. 114, σ. 709 Herch. «ὡς ἡδὺ δὲ καὶ ὁ ζέφυρος ὑποκινῶν ἡρέμα τοὺς κλάδους; ποικίλαι δὲ καὶ ὄρνιθων ῥῥοαὶ κλπ.». Ἐκ δὲ τοῦ ῥήματος *σύρισε* θὰ νοήσωμεν ἐν τῷ «οὐ γένος ὄρνέων» τὸ ῥήμα *ῥῥε*. Ὁ Horna καὶ ὁ Baldini γράφουσιν «ὄρνέων», ἀλλ' ὁ Συνέσιος ποιεῖται χρῆσιν τῆς λέξεως *ὄρνέον* Ἐπιστ. 4, σ. 644 Herch. «ὄρνέον ἐκτόπως ἡδύ». Ὡς δὲ λέγει ὁ ποιητὴς ἐνταῦθα «ὕδατα καὶ . . . ἀήρ», οὕτω καὶ Ἔμνω Γ', 340 «ὕδωρ, ἀήρ».

10-12 «χορὸς εἰς σὲ πάλιν κέκλιτ' ἀστέρων | καὶ κέντρα φαεινὰ σελάνας | καὶ Πλειάδος ἀστέρες εὐγενεῖς». Τὸ χωρίον δηλοῖ, ὅτι τὴν ἐν τῷ πελάγει οὖσαν ναῦν κατέλαβεν αἰθρὴς ἢ νύξ. Περὶ τοῦ χοροῦ τῶν ἀστέρων παρὰ τῷ Συνεσίῳ ἴδ. τὰ γεγραμμένα ἐν τοῖς ἔμπροσθεν εἰς Ἔμνον εἰς Ἡλίον στ. 17 καὶ εἰς Ἄλλο εἰς ὥρολ. 25. Τὰ κέντρα φαεινὰ σελάνας εἶνε ῥήσις ἀστρολογικῆ· πρβ. Δωρόθ. Catal. codd. astrol. gr. VI, σ. 67 «καὶ Μήνη . . . ἐνεῖη, αὐτὴ τ' <ἐν> κέντροισιν». Ἄλλ' ἐν τῷ ποιήματι εἰς Ἀδρίαν νοοῦνται τὰ δύο κέρατα τῆς σελήνης.

13-14 «δὸς ἰδεῖν χθόνα, δέσποτα, καὶ πόλιν, | ἀνέμους δὸς ἀπήμονας εὐδδίους». Πρβ. Συνέσ. Ἔμνω Γ', 504-505 «ἰκέτα δὲ δίδου | βιοτὰν ἀσινή» καὶ τὸ διδόναι μετ' ἀπαρεμφάτου Ἔμνω Η', 47 «ἔμνονας ἀνάγειν δίδου». Τὸ δ' ἐπίθετον ἀπῆμων καὶ τὸ παραπῆμων ἀπαντῶσιν ἐν τῷ αὐτῷ Ἔμνω τοῦ Συνεσίου 35 «ἀπόνουσον, ἀπῆμονα» καὶ 6-7 «σὺ δέ μου βιοτὰν σάον | παραπῆμονα, κοίρανε, | λύπαις ἄβατον διδοὺς | κτέ.». Τὸ δὲ κοίρανε ἐν τῷ προκειμένῳ χωρίῳ ἀντιστοιχεῖ τῷ δέσποτα τοῦ Εἰς Ἀδρίαν ποιήματος. Πρὸς δὲ τὸν 14 στίχον τούτου πρβ. Εὐρύπ. Ἰφ. Α. 1575 «καὶ δὸς γενέσθαι πλοῦν νεῶν ἀπῆμονα», ἔνθα τὸ ἀπῆμονα ἔχει παθητικὴν ἔννοιαν, ἀλλ' ἐν τῷ ποιήματι, περὶ οὗ εἶνε ὁ λόγος, τὸ ἀπῆμονας ἔχει ἐνεργητικὴν ἔννοιαν, ὡς παρ' Ὀμήρῳ η 266 «οἶρον . . . ἀπῆμονά τε λιαρόν τε», κλπ. Πρβ. ἀβλαβής, ἀσινής.

15-16 «καὶ μητέρα γῆν ἔσιδὼν πάλιν | τότε σοι νεβρὸν εὐκέραον θύσω». Περὶ τοῦ μητέρα γῆν ἴδ. ἀνωτέρω. Λέγει δ' ὁ Συνέσιος καὶ Ἐπιστ. 148, σ. 732 Herch. « . . . ἔχειν ἀξιούσι τὴν μητέρα γῆν τὸ πρεσβεῖον», (ἐν ᾧ χωρίῳ τὸ «τὴν—πρεσβεῖον» ἀποτελεῖ ἐν ἀναπαιστικὸν δίμετρον ἀκατάληκτον). Πρὸς δὲ τὸν τελευταῖον στίχον πρβ. Φίλιππον Ἀνθ. Παλ. 5', 231, 8 « . . . θύσει χρυσόκερων κεμάδα». Σημειωτέον δέ, ὅτι ὁ Συνέ-

σιος διέτριβε περὶ τὴν θήραν καὶ συνέγραψε τὰς ἀπολομένας *Κυρηνητικὰς*, εὐλογον ἄρα εἶνε, ὅτι οὗτος ὑπέσχετο τῷ Ἀδρία, ὅτι θὰ θύσῃ νεβρόν, ὅταν ἴδῃ πάλιν τὴν μητέρα γῆν.

Ἐπειδὴ ὁ μέλλων *θύσω* ἔχει τὴν παραλήγουσαν μακράν, τὸ τελευταῖον κῶλον τοῦ ποιήματος εἶνε ἀναπαιστικὸν δίμετρον ἀκατάληκτον μετὰ σπονδείου τοῦ τελευταίου ποδός, ὡς τὸ 6 ἀναπαιστικὸν δίμετρον «Φοῖβος ἀκερσεκόμας εὐχαίτας» τοῦ Ὑμνου εἰς Ἥλιον, πλὴν ἂν ὑπολάβωμεν, ὅτι κατ' ἀναλογίαν τῶν τύπων τοῦ ῥήματος τούτου, οἵτινες ἔχουσι τὸ *υ* βραχύ, εἶπεν ἐνταῦθα ὁ ποιητὴς καὶ τὸν μέλλοντα μετὰ βραχείας τῆς παραληγούσης.

Τὸ δὲ τέλος τοῦ ποιήματος, ἐν ᾧ ἀπαντᾷ μέλλων τῆς ὀριστικῆς ἐγκλίσεως ἀναμινήσκει τὸ τέλος τοῦ Β' Ὑμνου τοῦ Συνεσίου «... περὶ σᾶς ὄργια βλάστας | τὰ παναρορητα χορεύσω», καὶ τὸ τέλος τοῦ Η' Ὑμνου «πάλιν ἕμνοπολεύσω, | πάλι σοι μέλος ᾄσω, | τάχα καὶ κιθάραν πάλιν | πανακήρατον ἀρμόσω».

Πρὸς ἐπίρωσιν δὲ τῆς γνώμης μου, ὅτι τὸ Εἰς Ἀδρίαν ποίημα εἶνε ἔργον τοῦ Συνεσίου, παρατίθεται καὶ τὴν 55 Ἐπιστολὴν αὐτοῦ «Τῷ αὐτῷ (ἀδελφῷ)», σ. 662-663 Herchl.

«Ἐλυσας τὸ πρυμνίσιον, κἀγὼ τὰς ἡμιόνοους ἔστησα παρὰ τὴν ζευριτὴν ἡόνα· τῆς ἀπήνης δ' ἀποβαίνοντος, ἤδη σοι τὸ ἱστίον ἦρτο, καὶ κατὰ πρύμναν ὁ ἄνεμος· ἀλλὰ τοῖς τε ὀφθαλμοῖς ὑμᾶς, ἐφ' ὅσον ἐξικνούντο, προὔπεμψα, καὶ πολλὰ τοῖς ἀνέμοις ὑπὲρ τῆς ἐρωμένης ψυχῆς διείλεγμα, συνιστὰς αὐτοῖς τὸ σκάφος, ὅτι μοι τὸ τιμαλφέστατον φορτίον ἐπεπίστευτο· οἱ δέ — οὐ γάρ εἰσιν ἀνέραστοι τῶν καλῶν — ὑπέσχοντό μοι τὴν σὴν κομιδὴν τε καὶ ἀνακομιδὴν. οὗτοι μὲν οὖν ἀγαθοὶ δαίμονες ὄντες οὐκ ἂν ποτε ψεύσαιτο, σὸν δὲ ὥσπερ αὐτῶν ἐδεήθης ἐντεῦθεν ἐκεῖσε πορθμεῶν, δεήθητι κἀκεῖθεν ἐνθάδε· πολὺ γὰρ ἂν ἡδίους τότε σοι παραγένοιτο».

Γνωστοτάτη εἶνε ἡ ᾄδὴ τοῦ Ὀρατίου I, 3:

Sic te diva potens Cypri,
 sic fratres Helenaе, lucida sidera,
 ventorumque regat pater
 obstrictis aliis praeter Iapyga,
 ὃ navis, quae tibi creditum
 debes Vergilium, finibus Atticis
 reddas incolumem precor
 et serves animae dimidium meae. | etc.

Ἄξια δὲ παραβολῆς εἶνε ἡ ῥῆσις τοῦ Συνεσίου «συνιστὰς αὐτοῖς τὸ σκάφος, ὅτι μοι τὸ τιμαλφέστατον φορτίον ἐπεπίστευτο» πρὸς τὴν τοῦ Ὀρατίου 5-6 «*navis, quae tibi creditum | debes Vergilium*».

Ὁ Baldini μνημονεύει τὸ ἐπίγραμμα τοῦ Φιλοδήμου Ἀνθ. Παλ. ζ', 349, λέγει δὲ ὅτι τὸ εἰς Ἀδρίαν ποίημα ἀνήκει εἰς τὴν τάξιν τῶν παραπλησίων ἀναθηματικῶν ἐπιγραμμάτων, ὧν ἔχομεν πολλὰ ἐν τῇ Παλατίνῃ Ἀνθολογίᾳ. Περὶ τούτων θὰ γράψω ἐκτενέστερον ἐν ἄλλῳ τόπῳ, ἀλλ' ἐν τῷ παρόντι μνημονεύω μόνον τὴν προσθήκην τοῦ Baldini «Un papiro di Ossirinco (XI, 1383) contiene una cantilena Ῥοδίοις ἀνέμοις riprodotto in Powell, *Collectanea Alexandrina*, Oxford, 1925, dove, appunto, si chiede mare di facile traversata».

Ἐν τῷ τρίτῳ μέρει τῆς ἐργασίας ταύτης θὰ εἶπω ἔτι ὀλίγα τινὰ περὶ τῶν ποιημάτων τοῦ Cod. Ottobon. καὶ μάλιστα ἐν σχέσει πρὸς τὸ μέλος αὐτῶν τε καὶ τῶν γνωστῶν ἄλλων Ὑμνων τοῦ Συνεσίου. Θὰ εἶνε δὲ πρὸς τούτους ὁ λόγος καὶ περὶ ἄλλων τινῶν ποιημάτων, ἅτινα κατὰ τὴν γνώμην μου πρέπει νὰ ἀποδοθῶσιν εἰς τὸν αὐτὸν ποιητὴν.

Ε. Α. ΠΕΞΟΠΟΥΛΟΣ